

Wet- en regelgeving
notariaat

Wet op het notarisambt

Titel I Begripsbepalingen (art. 1)

Artikel 1

1. Deze wet en de daarop berustende bepalingen verstaan onder:
  - a. notaris: de ambtenaar, bedoeld in artikel 2;
  - b. toegevoegd notaris: de toegevoegd notaris, bedoeld in artikel 30b;
  - c. kandidaat-notaris: degene die voldoet aan één van de opleidingseisen genoemd in artikel 6, tweede lid, onderdeel a, dan wel in het bezit is van een ten aanzien van het beroep van kandidaat-notaris afgegeven erkenning van beroepskwalificaties als bedoeld in artikel 5 van de Algemene wet erkenning EU-beroepskwalificaties en die onder verantwoordelijkheid van een notaris of een waarnemer notariële werkzaamheden verricht;
  - d. minuut: het originele exemplaar van een notariële akte;
  - e. repertorium: het register, bedoeld in artikel 7 van de Registratiewet 1970;
  - f. protocol: de minuten, notariële verklaringen, registers, afschriften, repertoria en kaartsystemen die onder de notaris berusten;
  - g. grosse: een in executoriale vorm uitgegeven afschrift of uittreksel van een notariële akte;
  - h. deeltijd: de werktijd die korter is dan de volledige arbeidsduur als bedoeld in artikel 2 van het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1984;
  - i. de KNB: de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie, bedoeld in artikel 60;
  - j. Onze Minister: Onze Minister van Veiligheid en Justitie;
  - k. verordening: een verordening als bedoeld in artikel 89;
  - l. het Bureau: het Bureau Financieel Toezicht, bedoeld in artikel 110, eerste lid.

2. In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt gelijkgesteld met:
  - a. echtgenoot: geregistreerde partner;
  - b. gehuwd: geregistreerd.

Toelichting

'De notaris is tegelijkertijd beoefenaar van een vrij beroep, die zijn inkomsten niet uit de algemene middelen ontvangt, maar uit de opbrengst van zijn dienstverlening en die daaruit ook de met zijn ambtsvervulling samenhangende kosten bestrijdt.' (MvT II, 23 706 nr. 3, p. 4)

'Voor zover de notaris ambtshandelingen verricht is hij bestuursorgaan in de zin van artikel 1:1 van de Algemene Wet bestuursrecht.' (zie NvW 27 845, nr. 6)

'Alleen degenen die in de notariële praktijk onder verantwoordelijkheid van een notaris werkzaam zijn hebben voortaan nog deze hoedanigheid. De anderen zijn alleen (notarieel) jurist. Hierdoor wordt duidelijker tot uitdrukking gebracht dat een kandidaat-notaris iemand is die ook in het notariaat werkzaam is.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 15)

'Een kandidaat-notaris, die tot waarnemer is benoemd blijft evenwel kandidaat-notaris, ook al verricht hij zijn werkzaamheden niet onder de verantwoordelijkheid van een notaris.' (NV, 23 706, nr. 6, p. 32)

'De toegevoegd notaris is (...) zelf geen ambtsdrager en wordt daarom niet bij koninklijk besluit benoemd. In plaats daarvan is voor de mandaatsverlening, hierna toevoeging genoemd, de voorafgaande goedkeuring vereist van de Minister.' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 22)

'De term "minuut" (...) is in het wetsvoorstel gehandhaafd, omdat het in het notariaat een zeer ingeburgerd begrip is. Voor buitenstaanders behoeft de van het Latijnse "minuta scriptura" afkomstige term echter nadere toelichting, t.w. het originele exemplaar van een notariële akte. Vroeger werd de oorspronkelijke akte met kleinere letters geschreven dan de afschriften. Omdat de afschriften met grote letters werden geschreven, werden zij grossen genoemd. Thans wordt de term "grosse" alleen gebruikt voor afschriften en uittreksels van notariële akten die in executoriale vorm zijn afgegeven (...).' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 15)

'De verplichting tot het bijhouden van een repertorium, waarin de notaris dagelijks de door hem opgemaakte akten inschrijft vloeit voort uit de Registratiewet 1970, zodat voor de begripsomschrijving naar die wet wordt verwezen (...).' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 15) 'Uit de begripsomschrijving van "protocol" blijkt thans duidelijk dat ook de (wellicht in computerbestanden opgenomen) kaartsystemen daaronder moeten worden begrepen.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 15)

Titel II Ambt, bevoegdheid, benoeming en ontslag van de notaris (art. 2-15)

Artikel 2

1. Het ambt van notaris houdt de bevoegdheid in om authentieke akten te verlijden in de gevallen waarin de wet dit aan hem opdraagt of een partij zulks van hem verlangt en andere in de wet aan hem opgedragen werkzaamheden te verrichten.

2. Tot het voeren van de titel notaris is uitsluitend bevoegd hij die als zodanig is benoemd en beëdigd en die niet geschorst of gedefungeerd is.

3. De notaris oefent het ambt, waaronder het beheer van het protocol dat onder hem berust, voor eigen rekening en risico uit.

'Het eerste lid bepaalt wat onder ambtelijke werkzaamheden van de notaris moet worden begrepen. In de eerste plaats is dit het verlijden van authentieke akten. Hieronder vallen ook de notariële akten waartoe de wet niet verplicht, zoals bijvoorbeeld de notariële akte betreffende een samenlevingscontract. Om aan het samenlevingscontract bepaalde rechten te kunnen ontfemen eist het pensioenfonds vaak dat het contract in notariële vorm wordt opgemaakt. Ook kunnen één of meer partijen de voorkeur geven aan een notariële akte boven een onderhandse akte. In de tweede plaats moeten onder de ambtelijke werkzaamheden van de notaris worden begrepen de andere werkzaamheden die de notaris op grond van de wet op het notarisambt of een andere wet verricht. (...) Daarnaast verricht de notaris nog een groot aantal andere werkzaamheden, die niet op de wet zijn gebaseerd. Tot deze zogenaamde buitenwettelijke werkzaamheden behoren bijvoorbeeld het geven van juridische adviezen en het opmaken van onderhandse akten. Deze activiteiten van de notaris behoren dus niet tot de ambtelijke werkzaamheden.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 16)

'Met de commissie ben ik van mening dat het geven door een notaris van een niet met een notariële akte samenhangend advies een buitenwettelijke werkzaamheid is. Adviezen die verband houden met een aan hem gegeven opdracht tot het verlijden van een notariële akte of een andere in de wet aan hem opgedragen werkzaamheid moeten wel als notariële werkzaamheden worden beschouwd.' (NV, 23 706, nr. 12, p. 17)

'Legalisatie van een handtekening resulteert weliswaar niet in een akte, maar anders dan de commissie veronderstelt, zijn de bepalingen van de wet wel van toepassing. Het betreft hier immers 'andere in de wet aan hem opgedragen werkzaamheid in de zin van artikel 2, eerste lid'.' (NV, 23 706, nr. 12, p. 17)

'De Wet op het notarisambt is in beginsel uitsluitend op ambtelijke werkzaamheden van toepassing. Wel gelden de regels over het tuchtrecht en de financiële controle ook voor de buitenwettelijke werkzaamheden.' (NV, 23 706, nr. 12, p. 16)

'Zo zijn de bepalingen die in Titel III van het wetsvoorstel zijn opgenomen betreffende de uitoefening van het notarisambt, in beginsel niet van toepassing op buitenwettelijke werkzaamheden. De bepaling over de onpartijdigheid (artikel 15 (lees: artikel 17, bew.)) hoeft dus niet in acht te worden genomen bij het geven van juridische adviezen. Ook is de notaris voor buitenwettelijke werkzaamheden niet verplicht zijn ministerie te verlenen (artikel 18 (lees: artikel 21, bew.)). De geheimhoudingsplicht (artikel 19 (lees: artikel 22, bew.)) betreft daarentegen 'al hetgeen waarvan de notaris uit hoofde van zijn werkzaamheid als zodanig kennis neemt.' Dit kan dus ook betrekking hebben op het verrichten van buitenwettelijke werkzaamheden. Hetzelfde geldt voor het tuchtrecht, dat het gehele functioneren van de notaris omvat.' (NV, 23 706, nr. 12, p. 18)

'Het voorgestelde tweede lid, dat een bescherming van de titel notaris inhoudt, heeft betrekking op degene die tot notaris is benoemd en die zich dus voor de beëdiging nog niet notaris mag noemen, als op ieder ander die niet tot notaris is benoemd, maar zich om welke reden dan ook graag notaris wil noemen. Voor het publiek is meestal duidelijk dat een goochelaar die zich 'professor' noemt, geen echte professor is. Als echter een klerk of een kandidaat-notaris zich als notaris voordoe, zal dit niet onmiddellijk opvallen. Men kan daardoor schade ondervinden omdat de akten door niet-bevoegde personen zijn gepasseerd. Een titelbescherming is hier dan ook wenselijk.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 16)

Artikel 3

1. De notaris wordt als zodanig bij koninklijk besluit benoemd. In het besluit wordt de plaats van vestiging aangegeven.

2. De notaris legt binnen zes maanden na de dagtekening van het benoemingsbesluit voor de rechtbank in het arrondissement waarin de kamer voor het notariaat is gevestigd waaronder hij ressorteert, de navolgende eed af:

«Ik zweer getrouwheid aan de Koning en de Grondwet en eerbied voor de rechterlijke autoriteiten. Ik zweer, dat ik mij zal gedragen naar de wetten, de reglementen en de verordeningen die op het notarisambt van toepassing zijn en dat ik mijn taak eerlijk, nauwgezet en onpartijdig zal uitvoeren; dat ik geheimhouding zal betrachten ten aanzien van alles waarvan ik door mijn ambt kennis neem en dat ik voorts, middellijk noch onmiddellijk, onder enige naam of voorwendsel, tot het verkrijgen van mijn benoeming aan iemand iets heb gegeven of beloofd, noch zal geven of beloven.»

Als de eed niet tijdig is afgelegd, vervalt de benoeming.

3. Wanneer de eed, bedoeld in het tweede lid, in de Friese taal wordt afgelegd, luidt de tekst van de eed als volgt:

«Ik swar trou oan de Kening en de Grûnwet en earbied foar de rjochterlike autoriteiten.

Ik swar, dat ik my hâlde en drage sil neffens de wetten, de regleminten en de oarderingen dy't op it notarisamt fan tapassing binne en dat ik myn taak earlik, sekuer en ûnpartidich útfiere sil; dat ik geheimhâlding betrachtsje sil oangeande alles dêr't ik troch myn amt kunde oan krij en dat ik fieders, streekrjocht noch midlik, ûnder hokker namme of útwynsel dan ek, foar it krijen fan myn beneaming oan immen eat jûn of tasein haw, noch jaan of tasizze sil.»

4. De griffier van de rechtbank geeft ter zitting een proces-verbaal van de eedsaflegging af aan de notaris.

5. De notaris is bevoegd met ingang van de dag na de eedsaflegging.

Indien in het benoemingsbesluit een latere datum is vermeld, is hij bevoegd met ingang van die dag indien tevoren de eed is afgelegd. Is hij waarnemer van het kantoor, dan is hij terstond na de eedsaflegging bevoegd.

6. De notaris laat zich terstond na de eedsaflegging inschrijven in het register voor het notariaat, bedoeld in artikel 5, onder overlegging van het proces-verbaal van de eedsaflegging en onder deponering van zijn handtekening en paraaf.

'In het wetsvoorstel is de benoeming bij Koninklijk besluit gehandhaafd, omdat daarmee tot uitdrukking wordt gebracht dat de notaris, als door de wet aangewezen onpartijdige juridische deskundige aan wie bij uitsluiting de bevoegdheid tot het opmaken en verlijden van authentieke akten is toegekend, een bijzondere plaats inneemt in de burgerrechtelijke rechtsbedeling. De overheid moet derhalve met zijn benoeming bemoeienissen hebben in het belang van de rechtszekerheid en de handhaving van de maatschappelijke orde op belangrijke terreinen van burgerlijk recht.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 8)

'Onder plaats van vestiging wordt verstaan: de gemeente waar de notaris zich zal vestigen.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 16)

'De notaris is op één plaats gevestigd (artikel 3, eerste lid).' (NV, 23 706, nr. 6, p. 37)

'Het vermelden van een gemeente en niet van een deel daarvan biedt immers de mogelijkheid om binnen de gehele gemeente het kantoor te verplaatsen. Een notaris, die feitelijk gevestigd is in Scheveningen, terwijl in zijn benoemingsbesluit Den Haag is vermeld, zal bovendien ook na een eventuele gemeentelijke herindeling, waarbij Scheveningen niet meer onder de gemeente Den Haag zou vallen, zijn praktijk in Scheveningen kunnen blijven uitoefenen. In artikel 76 van de Wet algemene regels herindeling is immers bepaald dat een herindelingsregeling geen beperking tot gevolg heeft van het gebied waarbinnen vóór de datum van herindeling benoemde notarissen hun ambtsbediening uitoefenen. De desbetreffende notaris heeft dan bovendien nog de mogelijkheid om zich elders in Den Haag te vestigen.' (NV, 23 706, nr. 12, p. 18)

'Op grond van artikel 1 van de Eedswet 1971 kan ter keuze van de betrokkene in plaats van de eed de belofte worden afgelegd of, in voorkomend geval, de bevestiging worden gegeven.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 16) Voor de eedsaflegging is in het geheel geen termijn opgenomen. De termijn kan worden gemist omdat de notaris er in het algemeen voldoende belang bij heeft zich tijdig te laten beëdiggen. Vóór die tijd is hij als notaris nog niet bevoegd. Bovendien mag hij zich op grond van artikel 2, derde lid (lees: tweede lid, bew.), ook nog niet notaris noemen.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 17)

'Daarmee (met het proces-verbaal van de eedsaflegging, bew.) kan hij aan een ieder zijn bevoegdheid als notaris aantonen.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 17)

'Dit voorschrift (uit het vierde lid, bew.) is van belang, omdat de geldigheid van de notariële akte afhankelijk is van de bevoegdheid van de notaris (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 17)

'In de praktijk is nu toch gebleken dat in sommige gevallen beëdiging na benoeming achterwege wordt gelaten. Dit is vooral een probleem bij de beoordeling van ondernemingsplannen. Niet duidelijk is dan hoeveel notarissen in een bepaald gebied gevestigd zijn of zich binnenkort gaan vestigen. Derhalve is het toch noodzakelijk om een termijn voor de eedsaflegging op te nemen.' (MvT II, 29 212, nr. 3, p. 1)

LID 2

'In de Reparatiwewet op het notarisambt (Stb. 2004, 213) is in de Wet op het notarisambt opgenomen dat de notaris binnen een half jaar na de benoeming de eed moet afleggen. De in dit onderdeel opgenomen wijziging strekt ertoe buiten twijfel te stellen dat de eed moet worden afgelegd binnen zes maanden na de dagtekening van het benoemingsbesluit.' (MvT II, 33 569, nr. 3, p. 3)

LID 3

'Tussen 2004 en 2007 zijn de eedbepalingen in Gemeentewet, Provinciewet en Waterschapswet aangepast en is ook de Friese formulering van de zuiveringseed integraal in de wet opgenomen. Daarmee zijn voor het bestuurlijk verkeer zowel de wettelijk vastgestelde bewoordingen van degene die de eed afneemt als degene die de eed aflegt in de Friese taal vastgelegd.

Voor de eedbepalingen in het rechtsverkeer zijn vergelijkbare aanpassingen nog niet doorgevoerd. Dit laatste gebeurt in het onderhavige wetsvoorstel alsnog, zodat ook de tekst van degene die de eed of belofte afneemt bij de beëdiging van bijvoorbeeld ambtenaren van de burgerlijke stand, notarissen, advocaten en leden van de rechterlijke macht in het Fries een wettelijke grondslag krijgt.' (MvT II, 33 335, nr. 3, p. 5-6)

Artikel 4

De notaris deponereet terstond na de eedsaflegging zijn handtekening en paraaf ter griffie van de rechtbank waar hij de eed heeft afgelegd.

In artikel 52 derde lid wordt voorzien in de mogelijkheid van legalisatie bij alle rechtbanken, zoals dat nu ook het geval is, echter onder verantwoordelijkheid van de presidenten van de rechtbanken die tevens voorzitter zijn van de kamers voor het notariaat, waarvan er één in elk ressort zal zijn gevestigd. (bew.)

'In verband hiermee wordt voorgesteld de deponering van handtekening en paraaf na eedsaflegging bij de griffie van de rechtbank te handhaven, naast de deponering bij de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie bij inschrijving in het register voor het notariaat.' (MvT II, 33 569, nr. 3, p. 3) Artikel 4 is daarop aangepast. (bew.)

'Er is afgezien van een bepaling zoals deze was opgenomen in artikel 4, tweede lid, stellende dat de deponering van handtekening en paraaf niet hoeft plaats te vinden wanneer de notaris binnen het arrondissement opnieuw wordt benoemd. De bepaling suggereert ten onrechte dat de rechtbank de handtekening en paraaf van de notaris na defungeren altijd bewaart, hetgeen niet het geval hoeft te zijn.' (MvT II, 33 569, nr. 3, p. 3)

Artikel 5

1. Er is een register voor het notariaat, dat wordt bijgehouden door de KNB.
2. In het register wordt iedere notaris, toegevoegd notaris en kandidaat-notaris opgenomen, onder vermelding van naam en plaats en datum van geboorte. In het register worden ten aanzien van hen, voor zover van toepassing, tevens gegevens opgenomen betreffende:
  - a. de benoeming van de notaris, zijn ontslag of overlijden;
  - b. de plaats van vestiging van de notaris;
  - c. het nummer als bedoeld in artikel 2, tweede lid, van de Wet op het centraal testamentenregister;
  - d. een aanwijzing tot overname van een protocol als bedoeld in artikel 15;
  - e. de toevoeging als bedoeld in artikel 30b;
  - f. de waarneming als bedoeld in artikel 28;
  - g. de eedsaflegging, bedoeld in artikel 3, met opname in het register van handtekening en paraaf;
  - h. een nevenbetrekking als bedoeld in artikel 11;
  - i. de onherroepelijke oplegging van een tuchtmaatregel als bedoeld in artikel 103, eerste, derde en vierde lid;
  - j. de bij onherroepelijke uitspraak gegrond verklaarde bedenkings zonder oplegging van een tuchtmaatregel, bedoeld in artikel 103, tweede lid;
  - k. de oplegging van een ordemaatregel als bedoeld in de artikelen 25b, 26, 27 en 106, eerste en vijfde lid;
  - l. de onherroepelijke oplegging van een bestuurlijke boete of een last onder dwangsom als bedoeld in artikel 111b, tweede lid.
3. Het register ligt voor een ieder ter inzage. De KNB verstrekt op verzoek een gewaarmerkt afschrift of uittreksel tegen kostprijs.
4. De registratie van de oplegging van de ordemaatregel, bedoeld in artikel 25b, van een bij onherroepelijke uitspraak gegrond verklaarde bedenkings zonder oplegging van een maatregel als bedoeld in artikel 103, tweede lid, of van de onherroepelijke oplegging van een bestuurlijke boete of last onder dwangsom als bedoeld in artikel 111b, tweede lid, is niet openbaar. De registratie van de oplegging van de ordemaatregelen, bedoeld in de artikelen 26, 27 en 106, eerste en vijfde lid, is openbaar zolang deze maatregelen van kracht zijn. De registratie van de onherroepelijke oplegging van een waarschuwing of berisping als bedoeld in artikel 103, eerste lid, is niet openbaar, tenzij toepassing is gegeven aan artikel 103, vijfde lid. Ditzelfde geldt voor de onherroepelijke oplegging van een geldboete als bedoeld in artikel 103, eerste lid, onderdeel c, tenzij deze gelijktijdig is opgelegd met een tuchtmaatregel ten aanzien waarvan de openbaarheid niet is beperkt.
5. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld betreffende de toepassing van het tweede en derde lid, de inrichting van het register, de wijze waarop het wordt bijgehouden, de inzage in het register en het verstrekken van gegevens uit het register door de KNB.

'Anders dan de commissie voorstelt, is niet bepaald dat de notaris pas benoemd is met ingang van de dag, volgend op de dag van de inschrijving in het register. Dit past niet in de regeling van de eedsaflegging van de nieuwe wet, zoals geregeld in artikel 3, vierde lid. Door de notaris te verplichten zich terstond na de eedsaflegging in het register van notarissen te doen inschrijven, zal de inschrijving in de praktijk geschieden voordat de bevoegdheid van de notaris een aanvang neemt. Het zou ook niet wenselijk zijn als de geldigheid van akten afhangt van de vraag of de notaris tijdig aan de formaliteiten van inschrijving in een register heeft voldaan.' (NV, 23 706, nr. 12, p. 18-19)

'Met de voorgestelde herziening van artikel 5 Wna wordt gekomen tot de invoering van een centraal <<register voor het notariaat >>, beheerd door de KNB. Het nieuwe register zal de huidige functies combineren van de <<registers van notarissen>> bij de (nu nog) negentien kamers van toezicht (...), de registers betreffende de nevenbetrekkingen (...), het protocollenregister van de KNB (...) en de registers betreffende bevoegde waarnemers (...). Het register zal ook gaan zien op de registratie van de toegevoegde notarissen en de kandidaat -notarissen. (...) Voorzien is verder dat het register voor het notariaat (...) openbaar zal zijn, (...). (...) Met de voorgestelde invoering van een centraal register zal het bijhouden en opvragen van informatie worden vereenvoudigd. In verband hiermee komen de verplichtingen voor de notaris tot het laten inschrijven in het register bij vestiging in een ander arrondissement (art. 10, zevende lid, Wna (oud, bew.)), en tot het laten schrappen uit het register bij ontslag (art. 14, derde lid Wna (oud, bew.)), te vervallen.' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 17-18)

'Met de voorgestelde aanvulling van het vierde lid van artikel 5 van de Wet op het notarisambt (Wna) wordt het openbaarheidsregime voor de oplegging van een waarschuwing of berisping – alleen openbaar indien de tuchtrechter hiertoe besluit – ook van toepassing op het opleggen van de tuchtrechtelijke geldboete, tenzij tegelijkertijd een tuchtmaatregel wordt opgelegd die openbaar is, zoals een schorsing. (...)
Met de voorgestelde wijziging van het vijfde lid van artikel 5 Wna wordt bereikt dat bij algemene maatregel van bestuur niet alleen regels kunnen worden gesteld over inzage, maar ook over de verstrekking uit eigener beweging van gegevens uit het register door de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB), indien dat is aangewezen om nader bij algemene maatregel van bestuur te bepalen redenen. Als voorbeeld kan gedacht worden aan de eventuele verstrekking van gegevens met betrekking tot de (tijdelijke) onbevoegdheid van (toegevoegd) notarissen aan het Kadaster, ter voorkoming van de inschrijving van onbevoegd opgemaakte akten.' (NvW, 32 250, nr. 8, p. 4-5)

Artikel 6

1. Tot notaris is slechts benoembaar hij die de Nederlandse nationaliteit bezit of de nationaliteit van een andere lidstaat van de Europese Unie, van een overige staat die partij is bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte of van de Zwitserse Bondsstaat.
2. Voor de benoembaarheid tot notaris is vereist:
  - a. dat
    - 1° hem op grond van het met goed gevolg afleggen van een afsluitend examen van een opleiding in het wetenschappelijk onderwijs aan een universiteit dan wel de Open Universiteit als bedoeld in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, de graad Bachelor op het gebied van het notarieel recht en tevens de graad Master op het gebied van het notarieel recht zijn verleend, of
    - 2° hij het recht heeft verkregen om de titel meester te voeren op grond van het met goed gevolg afleggen van het afsluitend examen van een opleiding op het gebied van het notarieel recht aan een universiteit of de Open Universiteit als bedoeld in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.
  - b. dat hij
    - 1° een stage heeft doorlopen als bedoeld in artikel 31;
    - 2° met goed gevolg heeft afgelegd het examen, bedoeld in artikel 33;
    - 3° als toegevoegd notaris of kandidaat-notaris gedurende de laatste twee jaren voorafgaand aan zijn verzoek tot benoeming, per jaar gemiddeld ten minste 21 uur per week, in het Koninkrijk in Europa onder verantwoordelijkheid van een notaris of een waarnemer werkzaam is geweest of het notarisambt heeft waargenomen, dan wel als notaris gedurende die periode het notarisambt heeft vervuld;
    - 4° dat hij in het bezit is van een ondernemingsplan dat voldoet aan de voorwaarden van artikel 7, eerste lid, alsmede van het advies als bedoeld in artikel 7, tweede lid, alsmede
  - c. dat hij in het bezit is van een verklaring omtrent het gedrag, afgegeven volgens de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens;
  - d. dat hij de Nederlandse taal in voldoende mate beheerst voor een goede uitoefening van het notarisambt.
3. Bij algemene maatregel van bestuur worden nadere regels gesteld met betrekking tot de beroepsvereisten, waaraan hij die de opleiding, bedoeld in het tweede lid, onderdeel a, heeft gevolgd moet voldoen.
4. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen graden, verleend door een universiteit, de Open Universiteit of een hogeschool als bedoeld in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, of daaraan gelijkwaardige getuigschriften worden aangewezen die voor de toepasselijkheid van het tweede lid, onderdeel a, onder 1 o, gelijk worden gesteld aan de in dat lid bedoelde graad Bachelor op het gebied van het recht.

LID 1

'Dit wetsvoorstel (33 419, dat heeft geleid tot de huidige wijziging van artikel 6 en artikel 14, bew.) schaft het nationaliteitsvereiste voor de benoeming tot notaris niet verder af dan nodig is in verband met de uitspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 1 december 2011, C-157/09. Dit betreft een beperking van het toepassingsbereik van de Wet van 18 juni 2012 tot wijziging van de Wet op het notarisambt (welk wetsvoorstel is ingetrokken, bew.) in verband met het laten vervallen van het nationaliteitsvereiste voor benoeming tot notaris (...). In die wet is het nationaliteitsvereiste, zoals opgenomen in artikel 6, eerste lid, van de Wet op het notarisambt in zijn geheel komen te vervallen. Aan die wet lag (...) ten grondslag dat een nationaliteitsvereiste geen toegevoegde waarde heeft, gelet op de eisen die aan benoembaarheid tot notaris worden gesteld (...). Tijdens de behandeling in de Eerste Kamer (...) van (het ingetrokken, bew.) wetsvoorstel 31 040, dat heeft geleid tot de wet van 18 juni 2012, is, ook tegen de achtergrond van de uitspraak van het Hof en de implementatie daarvan in andere EU-lidstaten, een sterk pleidooi gevoerd voor het niet wereldwijd laten vervallen van het nationaliteitsvereiste, en niet verder te gaan dan waartoe de uitspraak van het Hof van Justitie noodzaakt. Het laten vervallen van het nationaliteitsvereiste zonder de bedoelde beperking zou in feite een nationale kop betekenen die niet gebaseerd is op wederkerigheid. Het zou voor onderdanen van derde landen mogelijk zijn om, als zij aan de daartoe gestelde kwaliteitseisen voldoen, zich in Nederland te vestigen als notaris, terwijl het omgekeerde niet het geval is. In meerderheid heeft de Eerste Kamer mij (De staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, F. Teeven, bew.) verzocht tot beperking van het nationaliteitsvereiste tot het vereiste van Unieburgerschap dan wel burgerschap van de Europese Economische Ruimte (EER). Ik heb besloten om aan deze wens tegemoet te komen en om derhalve het nationaliteitsvereiste niet verder af te schaffen dan strikt noodzakelijk. (...) Binnen de Europese Unie en de EER heeft dit tot gevolg dat de lidstaten voor burgers met de nationaliteit van een andere lidstaat onderling geen nationaliteitsbelemmering opwerpen om indien gewenst daar notaris te worden. Aldus wordt wederkerigheid bereikt als het gaat om de benoembaarheid van de beroepsbeoefenaar, als aan alle daartoe gestelde kwaliteitseisen wordt voldaan. Nationaliteit speelt daarbij geen rol meer. Of iemand het beroep ook daadwerkelijk kan uitoefenen blijft uiteraard afhankelijk van de mogelijkheden op de arbeidsmarkt.' (MvT II, 33 419, nr. 3, p.1-2)

'Hoewel nationaliteit geen aanvullende garantie vormt op het stelsel van kwaliteit en integriteit zoals dat wettelijk geregeld is, wordt met de vereiste

van het Unieburgerschap of een nationaliteit van de Europese Economische Ruimte en Zwitserse Bondsstaat enerzijds recht gedaan aan de verplichting om geen onnodige belemmeringen voor het vrij verkeer van diensten op te werpen door werknemers of zelfstandige beroepsbeoefenaren hun werkzaamheden te laten verrichten ook elders binnen de Europese Unie of de EER of de Zwitserse Bondsstaat. Anderzijds sluit het wetsvoorstel uit dat onderdanen met de nationaliteit van een derde land die geen aanspraak kunnen maken op het EU-regime, zich in Nederland kunnen vestigen als notaris.' (MvT II, 33 419, nr. 3, p. 3)

LID 2

Ten aanzien van de positie van de Nederlandse kandidaat-notaris die een notariële stage in het buitenland volgt:

'Deze kandidaat-notaris bouwt inderdaad geen stage op, omdat het wetsvoorstel die periode niet als zodanig erkent. Artikel 31, eerste lid, eist immers een stage in Nederland. Voor de kandidaat-notaris vormt de toepassing van het Nederlandse recht namelijk een wettelijk onderdeel van zijn beroepsuitoefening.' (Nadere MvA I, 23 706, nr. 25a, p. 3)

'Anders dan de notariële ervaring op een buitenlands notariskantoor, kan de ervaring op een notariskantoor in de Nederlandse Antillen wel als relevante werkervaring worden beschouwd, omdat het rechtssysteem op de Nederlandse Antillen in grote lijnen vergelijkbaar is met het Nederlandse. (...) Overigens kunnen de door een kandidaat-notaris verrichte notariële werkzaamheden op een vestiging van een Nederlands kantoor in het buitenland wel worden aangemerkt als notariële werkzaamheden zoals bedoeld in artikel 6, tweede lid, onderdeel b, 3°, als deze werkzaamheden gelijkenis vertonen met de werkzaamheden op de Nederlandse vestiging van het notariskantoor. (Hof Amsterdam, 30 maart 2000, nr. 1130/99, WPNR 00/6410, p. 520).' (MvT II, 29 212, nr. 3, p. 2)

'De notaris dient de Nederlandse taal met het oog op zijn werkzaamheden actief en passief te beheersen. Zowel mondeling als schriftelijk zal de notaris zijn cliënten op zorgvuldige wijze van advies moeten kunnen dienen en in staat moeten zijn de hem voorgelegde stukken te beoordelen. De vaardigheid in de Nederlandse taal is van bijzonder belang daar de notaris in het kader van de ambtsuitoefening op de hoogte dient te zijn van de Nederlandse wet- en regelgeving en hij – op enkele uitzonderingen na – de stukken in het Nederlands opstelt. Ook zal de notaris in staat dienen te zijn de in het Nederlands gestelde stukken van de kandidaat-notaris te controleren. Voorafgaand aan een mogelijke benoeming tot notaris dient een kandidaat-notaris minimaal zes jaar bij een notariskantoor werkzaam te zijn. Deze termijn zal doorgaans afdoende zijn om de beheersing van de Nederlandse taal op een zodanig niveau te brengen dat deze -indien benoemd tot notaris- in staat is de cliënten goed voor te lichten en om de stukken in het Nederlands op te stellen. Het is gezien het voorgaande de verwachting dat het niveau van beheersing van het Nederlands steeds afdoende zal zijn. Voor het geval de beheersing van de Nederlandse taal toch onvoldoende blijkt voorziet dit wetsvoorstel in de mogelijkheid het verzoek om benoeming af te wijzen. (...). Hoewel het instellen van een taalvereiste een vorm van indirecte discriminatie kan vormen in de zin van artikel 18 VWEU, is het gerechtvaardigd nu het is gebaseerd op objectieve overwegingen die los staan van de nationaliteit van de betrokken personen, en noodzakelijk en proportioneel is om het notarisambt in Nederland te kunnen uitoefenen.

'(...) merk ik op dat het taalvereiste geen belemmering hoeft te vormen voor het vrije verkeer wanneer de persoon in kwestie als notaris werkzaam wenst te zijn in een meer internationaal georiënteerde rechtspraktijk. Allereerst staat het vereiste er geenszins aan in de weg dat de betrokken notaris in een andere taal dan het Nederlands correspondeert met cliënten indien die daar prijs op stellen. In voorkomende gevallen kan – uiteraard – ook altijd een tolk of vertaler worden ingeschakeld. Het vereiste dat de notaris een zodanige beheersing van de Nederlandse taal heeft dat een goede uitoefening van het notarisambt mogelijk is, waarborgt dat hij akten en andere officiële stukken in correct Nederlands kan opstellen, en dat hij kennis heeft of kan nemen van de actuele Nederlandse wet- en regelgeving. Een goede beheersing van de Nederlandse taal is mitsdien ook relevant wanneer betrokkene werkzaam is bij een kantoor met internationale oriëntatie.' (NV, 33 419, nr. 5, p. 2)

'Voldoet een kandidaat-notaris aan alle benoemingsvereisten, dan kan deze worden benoemd tot notaris in Nederland, ook wanneer deze de nationaliteit heeft van een andere lidstaat van de Europese Unie, van een overige staat die partij is bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte of de Zwitserse Bondsstaat, (...). De voornaamste limitering van de toegang tot het beroep vindt zijn oorsprong in de hoge kwaliteitseisen (opleiding, kennis en beroepservaring) die gerechtvaardigd zijn op grond van het bijzondere karakter van het beroep en de wettelijke bevoegdheden van de notaris. Dit beperkt de toegang op een inhoudelijke wijze. Daarnaast is er een meer formele beperking op grond van het hebben van een Europese nationaliteit. De groep personen die kan worden benoemd tot notaris wordt inderdaad beperkt tot personen met de nationaliteit van een andere lidstaat van de Europese Unie, van een overige staat die partij is bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte of de Zwitserse Bondsstaat. Nu de toegang tot het beroep voor deze nationaliteiten voldoet aan de uitspraak van het Hof, is geen sprake van schending van Europese regelgeving.' (NV, 33 419, nr. 5, p. 3)

'De wijzigingen in deze onderdelen strekken er in hoofdzaak toe om versoepeling van de verplichte stage-duur voor kandidaat-notarissen die in deeltijd werken, zoals deze middels de evaluatiewet in artikel 30 is opgenomen, ook toe te passen bij de eisen voor de benoeming tot notaris en de benoeming tot waarnemer. Dit is gedaan door de artikelen 6 en 29 in die zin te wijzigen. Met deze wijziging is verzekerd dat de kandidaat-notarissen die in deeltijd werken en tot notaris benoemd willen worden, over voldoende substantiële werkervaring beschikken op het moment van benoeming, en dat die werkervaring voldoende recent is. Dit komt de kwaliteit van de beroepsuitoefening ten goede. Dat geldt evenzeer voor de in deeltijd werkende kandidaat-notaris die tot waarnemer benoemd wil worden.

Dit geeft tevens een bruikbare en heldere maatstaf waarmee kan worden beoordeeld of een kandidaat voldoende recente werkervaring heeft om in aanmerking te komen voor benoeming tot notaris, respectievelijk waarnemer.' (MvT II, 33 569, nr. 3, p. 3-4)

LID 3

'Nu door de WHW (Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, bew.) de op het Academisch Statuut gebaseerde notariële studierichting zal komen te vervallen, is lid 3 aan artikel 5 (lees: artikel 6, bew.) toegevoegd. Daarin is bepaald dat bij algemene maatregel van bestuur nadere regels worden gesteld met betrekking tot de beroepsvereisten. Hiermede zal degene die na zijn afstuderen in de notariële praktijk werkzaam zal willen zijn bij de keuze van zijn vakken rekening moeten houden. De algemene maatregel van bestuur zal n.l. betrekking hebben op de vereisten ten aanzien van de kennisgebieden waaraan iemand die notaris wil worden, moet voldoen.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 18)

Verwezen wordt naar het [Besluit op het notarisambt](#). (bew.)

Artikel 7

1. Het ondernemingsplan, bedoeld in artikel 6, is zodanig opgesteld dat daaruit in ieder geval blijkt:
  - a. dat de verzoeker over voldoende financiële middelen beschikt om een kantoor te houden dat in overeenstemming is met de eisen van het ambt; en
  - b. dat op redelijke gronden mag worden verwacht dat na drie jaren de praktijk kostendekkend kan worden uitgeoefend.
2. Over het ondernemingsplan wordt advies uitgebracht door een door Onze Minister te benoemen Commissie van deskundigen. De KNB en het Bureau verstrekken de Commissie desgevraagd de door haar in verband met het onderzoek van het ondernemingsplan benodigde inlichtingen. Het advies wordt als bijlage bij het ondernemingsplan gevoegd.
3. Voor de advisering over het ondernemingsplan door de Commissie van deskundigen worden aan de verzoeker kosten in rekening gebracht.
4. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden nadere regels gesteld omtrent:
  - a. het ondernemingsplan;
  - b. de samenstelling en de werkwijze van de Commissie van deskundigen;
  - c. de wijze waarop de kosten van de advisering worden berekend.

'De achtergrond van deze bepaling is de vrees voor het ontstaan van kleine, financieel slecht lopende praktijken ('achterkamertjesnotariaat'). (...) Op grond van de in artikel 18 (lees artikel 21, bew.), eerste lid, vervatte ministerieplicht zal de notaris alle gebruikelijke diensten moeten kunnen aanbieden. Om deze diensten op kwalitatief aanvaardbaar niveau te kunnen aanbieden, zal een notariskantoor over een zeker instrumentarium dienen te beschikken, zoals de voor het onroerend goed-verkeer onmisbare communicatieapparatuur en financiële dataverwerking. Een behoorlijke kantooroutillage is derhalve onmisbaar. Ook om aan de verplichting van artikel 11 (lees: artikel 12, bew.), derde lid - het bewaren van het protocol op ordelijke wijze op een tegen brand en andere gevaren beveiligde plaats - te kunnen voldoen, zal een kantoorpand van een grotere allure dan een achterkamertje of een schuurtje noodzakelijk zijn.

Een notaris zal tevens over voldoende financiële middelen moeten beschikken om gedurende de eerste drie jaren de aanloopverliezen te kunnen opvangen. Een nieuw notariskantoor zal na verloop van die tijd geheel kostendekkend (dus inclusief het honorarium van de notaris) moeten zijn. (...) Het zal duidelijk zijn dat de eisen die aan het ondernemingsplan gesteld worden voor een kandidaat-notaris die zich als notaris zelfstandig gaat vestigen anders zullen zijn dan voor een kandidaat-notaris die als notaris in een reeds bestaande maatschap zal worden opgenomen. Ook thans is het gemakkelijk benoemd te worden op een associatieve standplaats.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 20)

'Omdat de Commissie van deskundigen over objectieve informatie moet kunnen beschikken betreffende de financiële toestand van de notariskantoren in de omgeving van het nieuw te vestigen kantoor, is bepaald dat de commissie in verband met het onderzoek inlichtingen kan inwinnen bij het Bureau financieel toezicht notarissen (lid 2, tweede volzin). Het bureau is verplicht deze inlichtingen te verstrekken.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 20)

'Ook zijn de notarisleden gehouden aan de geheimhoudingsplicht.' (NV, 23 706, nr. 6, p. 7)

'Onder de nieuwe wet hebben naburige notarissen geen mogelijkheid tot inspraak bij nieuwe vestigingen. Het valt dus ook niet in te zien waarom zij inzicht zouden moeten hebben in het ondernemingsplan. In verband met de geheimhoudingsplicht van degenen die het ondernemingsplan moeten beoordelen kunnen deze gegevens niet worden versterkt.' (NV, 23 706, nr. 6, p. 9)

Ten aanzien van de beoordeling van het ondernemingsplan en het honorarium van de notaris:

'Van het notariële inkomen zijn de kosten van de notarispraktijk reeds in mindering gebracht. Bij de beoordeling van het ondernemingsplan zal inderdaad moeten worden uitgegaan van een bepaald minimum noodzakelijk inkomen van een beginnend notaris. Maar ik zou daaraan geen absolute betekenis willen toekennen. Zo zal met persoonlijke omstandigheden, waaronder de kosten van levensonderhoud, die in een grote stad in het westen van het land veelal hoger zal zijn dan elders en met de in de privé-sfeer aangegane financiële verplichtingen, rekening moeten worden gehouden. Het inkomen van een beginnend notaris kan lager zijn dan bijvoorbeeld het inkomen van een kantonrechter in een middelgrote stad. Een algemeen (norm-)inkomen voor de notaris is gebaseerd op een gemiddelde notarispraktijk. Zoals bij iedere onderneming het geval is, zal ook een notaris enige jaren nodig hebben om zijn praktijk op te bouwen. Dit houdt in dat hij in de eerste jaren uit moet gaan van een lager inkomen. Ook zal in het algemeen de ene notaris met een lager inkomen genoegen willen nemen dan de andere.' (NV, 23 706, nr. 6, p. 7)

'Ten aanzien van de beoordeling van ondernemingsplannen meen ik dat er geen reden is om aan te nemen dat de beoordeling van ondernemingsplannen moeilijk zal zijn wanneer de tarieven worden vrijgelaten. Ook dan zal de notaris inzicht moeten kunnen geven in de door hem te

hanteren tarieven. De indiener van een plan zal daartoe genoodzaakt zijn omdat relaties moeten kunnen worden gelegd tussen de tarieven, de kostprijs en de financiële dekking van het plan. Anders zou het plan niet goed beoordeeld kunnen worden.' (NV, 23 706, nr. 12, p. 2)

'Het advies van de commissie speelt uiteraard een belangrijke rol bij de overwegingen die vooraf gaan aan de voordracht aan de Kroon tot benoeming.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 8)

'Het ondernemingsplan met advies van de Commissie van deskundigen zal worden gezonden aan het bestuur van de broederschap (lees: KNB, bew.) en de kamer(s) van toezicht (...); over de vraag of het ondernemingsplan aan de eisen van artikel 6 (lees: artikel 7, bew.) lid 1, voldoet zal uiteindelijk door de Minister van Justitie worden beslist (...).' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 20)

'Ik sluit niet uit dat van het notariële deel van de commissie ook oud-notarissen deel zullen kunnen uitmaken.' (NV, 23 706, nr. 6, p. 7)

'Ook thans (lees: onder de oude wet, bew.) zal een kandidaat-notaris die voor benoeming op een nieuwe standplaats in aanmerking wil komen, een ondernemingsplan willen opstellen en in verband daarmee behoefte hebben aan financiële gegevens van notariskantoren in de regio waar de toekomstige standplaats is gelegen. Hierbij valt te denken aan gegevens omtrent omzet en het aantal verleden akten. Deze hoeven niet tot individuele kantoren herleidbaar te zijn. De Koninklijke Notariële Broederschap verstrekt thans deze niet tot individuele kantoren herleidbare gegevens, waardoor de kandidaat-notaris over voldoende informatie beschikt om te beoordelen wat de toekomstperspectieven zijn van de nieuwe standplaats. Ook als de nieuwe wet in werking is getreden zal de KNB deze gegevens blijven verstrekken.' (NV, 23 706, nr. 6, p. 8 en 9)

'Het doorberekenen van de met de advisering gemoeide kosten vloeit voort uit het kabinetsstandpunt naar aanleiding van het MDW-rapport «Maat houden» (kamerstukken II 1995/96, 24 036, nrs. 22 en 64).' (MvT II, 29 212, nr. 3, p. 2)

Artikel 8

1. Degene die voor benoeming tot notaris in aanmerking wenst te komen dient bij de KNB een daartoe strekkend verzoek in, met opgave van de gemeente waarin hij voornemens is zich als notaris te vestigen. Bij het verzoek legt hij bewijsstukken over waaruit blijkt dat hij voldoet aan de voorwaarden van artikel 6. De overlegging van bewijsstukken met betrekking tot de voorwaarden als bedoeld in artikel 6, tweede lid, onderdelen a en b, onder 1° en 2°, is niet vereist indien die reeds bij een eerder verzoek zijn overgelegd. In het verzoek doet hij tevens opgave van de werkgever of werkgevers bij wie hij als kandidaat-notaris of toegevoegd notaris in dienst is geweest. Bij indiening van het verzoek is voor de behandeling ervan door de verzoeker een vergoeding verschuldigd. De KNB geleidt het verzoek met de bewijsstukken door naar Onze Minister en doet afschriften toekomen aan de Commissie toegang notariaat en het bureau.
2. Onze Minister wint advies in omtrent de persoonlijke geschiktheid van de verzoeker voor het notarisambt bij de door hem benoemde Commissie toegang notariaat. Bij onvoldoende gebleken persoonlijke geschiktheid voor het ambt van notaris of gegronde vrees voor enige schade aan de eer en het aanzien van het notarisambt, wordt het verzoek geweigerd. Een beschikking tot weigering van de benoeming wordt gegeven door Onze Minister.
3. Ten behoeve van haar advies stelt de Commissie ten aanzien van de verzoeker een onderzoek in.
4. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld betreffende de Commissie en haar werkzaamheden. Bij regeling van Onze Minister wordt de hoogte vastgesteld van de vergoeding, bedoeld in het eerste lid.
5. Op het verzoek wordt beslist binnen vijf maanden na ontvangst ervan.
6. De KNB en het Bureau kunnen met betrekking tot het verzoek advies uitbrengen aan Onze Minister.
7. In afwijking van artikel 8:4, derde lid, onderdeel a, van de Algemene wet bestuursrecht kan een belanghebbende tegen een besluit tot benoeming tot notaris beroep instellen.

'Een positieve beslissing op een verzoek tot benoeming tot notaris wordt gedaan door middel van de vaststelling van een Koninklijk besluit als bedoeld in artikel 3. Uit doelmatigheidsoverwegingen ligt het niet in de rede dat weigeringsbeschikkingen eveneens bij Koninklijk besluit moeten worden genomen.' (NvW, 23 706, nr. 7, p. 15)

'Tegen een weigering van het verzoek om benoeming kan verzoeker in beroep gaan. Op grond van de Algemene wet bestuursrecht staat beroep open bij de rechtbank en hoger beroep bij de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Er is geen reden om af te wijken van de gewone beroepsgang in bestuursrechtelijke zaken.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 20)

'Met de voorgestelde wijziging van artikel 8 Wna wordt voor de benoeming van notarissen een selectieprocedure ingevoerd (...). De nieuwe taak van advisering omtrent de persoonlijke geschiktheid voor het ambt van notaris wordt neergelegd bij de «Commissie toegang notariaat». De beoordeling van de persoonlijke geschiktheid zal zich met name richten op eigenschappen als integriteit, onafhankelijkheid en onpartijdigheid. Met het laten meewegen van de persoonlijke geschiktheid bij de beslissing op het verzoek om benoeming tot notaris wordt het uitgangspunt, neergelegd in het huidige derde lid (lees: oude, bew.) dat een verzoek om benoeming alleen op bepaalde gronden kan worden geweigerd, verlaten (...) De Commissie adviseert de Minister, die vervolgens het besluit om benoeming neemt. Het advies zelf is niet gericht tot de verzoeker en is geen besluit in de zin van

de Awb, dat vatbaar is voor bezwaar en beroep.' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 18)

'Het is inderdaad van belang dat dit onderzoek van voldoende diepgang zal zijn en geen vrijblijvend karakter heeft – voor ogen staat hierbij een selectieprocedure die vergelijkbaar is met die voor de benoeming van rechterlijke ambtenaren. (...) De bevoegdheid om te besluiten op een verzoek op benoeming krijgt daarmee een ruim en discretionair karakter.' (NV, 32 250, nr. 6, p. 8)

LID 1

'(...) wordt met de aanpassing van het voorgestelde eerste lid van artikel 8 Wna gebruik gemaakt van de mogelijkheid in artikel 4:1 van de Algemene wet bestuursrecht om te bepalen dat de aanvraag (het verzoek) wordt ingediend bij een ander bestuursorgaan, in dit geval de KNB, dan het bestuursorgaan dat op de aanvraag beslist.' (NvW, 32 250, nr. 8, p. 5)

LID 2

'Op grond van het nieuwe artikel 8 Wna zal ten aanzien van degene die verzoekt om benoeming tot notaris de persoonlijke geschiktheid voor de vervulling van het ambt worden getoetst. Met de voorgestelde aanvulling worden de afwijzingsgronden die specifiek betrekking hebben op de persoon van de verzoeker nog eens expliciet in de wet vastgelegd. Met «enige schade voor de eer en aanzien van het ambt» wordt, in tegenstelling tot de oude tekst van artikel 8 Wna, niet alleen gedoeld op de mogelijke gevolgen van toekomstig handelen van de verzoeker als notaris, maar nadrukkelijk ook op de gevolgen van de benoeming als zodanig. Dit kan zich bijvoorbeeld voordoen in het geval dat de verzoeker niet van onbesproken gedrag is en dat enkele gegevens bij benoeming reeds afbreuk zou kunnen doen aan de goede naam van het notariaat. Met de overeenkomstige toepassing van artikel 8 op grond van het nieuwe artikel 30c, tweede lid, Wna, geldt dit ook voor de eventuele afwijzing van verzoeken om goedkeuring van toevoeging (als toegevoegd notaris) aan een notaris.' (MvT II, 33 569, nr. 3, p. 4)

LID 4

Verwezen wordt naar het [Besluit op het notarisambt](#) en de [Regeling op het notarisambt](#). (bew.)

Artikel 9

Een notaris kan, onverminderd de onverenigbaarheden die voortvloeien uit andere wetten, niet tevens lid zijn van de rechterlijke macht, behoudens als raadshoofd-plaatsvervanger, rechter-plaatsvervanger of kantonrechter-plaatsvervanger, noch kan hij gerechtsdeurwaarder, bewaarder van het kadaster en de openbare registers of advocaat zijn. Hetzelfde geldt voor een toegevoegd notaris of een kandidaat-notaris.

'Deze voorschriften gelden (...) ook voor de kandidaat-notaris.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 20 en 21)

'Er zijn ook onverenigbaarheden die uit andere wetten voortvloeien, zoals het zijn van burgemeester, gemeentesecretaris of gemeentebestuurder (o.g.v. de artikelen 69, 106 en 114 van de Gemeentewet) of het zijn van vice-president van de Raad van State of staatsraad (art. 7 Wet op de Raad van State), met uitzondering van het zijn van staatsraad in buitengewone dienst.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 21)

'Wanneer in andere wetten is bepaald dat een bepaald beroep slechts onverenigbaar is met het zijn van notaris, is dit ook onverenigbaar met het zijn van kandidaat-notaris. Dit vloeit voort uit de tweede volzin van artikel 8 (lees: artikel 9, bew.).' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 21)

'Nieuw is het verbod voor de notaris en kandidaat-notaris om tevens advocaat te zijn. Deze combinatie, die thans (dat wil zeggen onder de oude wet, bew.) wel voorkomt, staat op gespannen voet met het vereiste van de onpartijdigheid van de notaris.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 21)

Artikel 10

1. De plaats van vestiging van een notaris kan door Onze Minister worden gewijzigd bij een beschikking waarbij tevens de datum van ingang wordt bepaald. De bevoegdheid van de notaris in de vorige plaats van vestiging vervalt van rechtswege met ingang van dezelfde datum, onverminderd het bepaalde in artikel 13.
2. De notaris die zich in een andere plaats wenst te vestigen, richt aartoe een verzoek tot Onze Minister. Hij doet daarbij opgave van de gemeente waar hij voornemens is zich te gaan vestigen en geeft daarbij, in geval van vestiging buiten het arrondissement, aan of hij gebruik wil maken van de bevoegdheid, bedoeld in het zesde lid. Bij dit verzoek legt hij een ondernemingsplan over als bedoeld in het eerste lid van artikel 7, betrekking hebbend op de plaats waar hij voornemens is zich te vestigen, alsmede het advies als bedoeld in het tweede lid van dat artikel.
3. Onze Minister zendt een afschrift van het verzoek met bijlagen aan het bestuur van de KNB en aan het Bureau, met het verzoek hem uiterlijk binnen drie maanden in kennis te stellen van eventuele aan hen bekende feiten of omstandigheden welke naar hun oordeel tot weigering van het verzoek zouden kunnen leiden.

4. Het verzoek kan uitsluitend worden geweigerd indien het bij het verzoek overgelegde ondernemingsplan niet voldoet aan de voorwaarden van artikel 7.
5. Op het verzoek wordt beslist binnen vijf maanden na ontvangst ervan.
6. Indien de notaris zich vestigt buiten het arrondissement waarin zijn plaats van vestiging is gelegen, is hij bevoegd zijn protocol over te brengen naar de nieuwe plaats van vestiging.

'Van rechtswege vervalt de bevoegdheid in de vorige plaats van vestiging, behoudens de bevoegdheid die iedere notaris heeft om incidenteel aktes in plaatsen buiten het arrondissement te passeren (artikel 12 (lees: artikel 13, bew.)).' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 21)' Tegen een weigering staat op grond van de Algemene wet bestuursrecht beroep open bij de rechtbank en hoger beroep bij de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p.21)

(...) dat wil zeggen dat dan de minister een notaris aanwijst om het protocol en de overige notariële bescheiden over te nemen. De achtergrond van deze bepaling is dat het protocol in een bepaald gebied moet blijven, zodat cliënten die naar de notaris plegen te gaan onder wie hun akte berust, niet te ver hoeven te reizen.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 22)

'Artikel 10 biedt de notaris de mogelijkheid zich in een andere plaats, ook buiten zijn arrondissement, te vestigen. Als de notaris zich opnieuw vestigt binnen hetzelfde arrondissement, mag hij zijn protocol meenemen. Vestigt hij zich buiten zijn arrondissement, dan moet hij zijn protocol achterlaten. (...) In de praktijk blijkt nu behoefte te bestaan aan wijziging van deze regeling, omdat deze als onnodig belemmerend wordt ervaren. Ook notaris kantoren met vestigingen in verschillende arrondissementen maken, indien dit nodig is voor een betere praktijkuitoefening, gebruik van deze regeling. In de meeste gevallen wordt bij vestiging buiten het arrondissement het protocol overgedragen aan een andere aan het kantoor verbonden notaris binnen het arrondissement. Als er in een vestiging binnen het arrondissement geen andere notaris achterblijft, kan het evenwel voorkomen dat het protocol overgedragen moet worden aan een notaris die niet aan het kantoor verbonden is. Cliënten die een afschrift van een akte willen opvragen, moeten zich in dat geval wenden tot een ander notaris kantoor. Dit is een ongewenst gevolg van de regeling van artikel 10, zesde lid.' (NvW, 29 212, nr. 8, p. 3)

Artikel 11

1. De notaris doet terstond opgave aan de KNB en aan de kamer voor het notariaat van het aanvaarden en beëindigen van een al dan niet bezoldigde nevenbetrekking.
2. De kamer kan bij met redenen omklede beslissing de uitoefening door de notaris van een nevenbetrekking ongewenst verklaren, indien hierdoor zijn onpartijdigheid of onafhankelijkheid wordt of kan worden beïnvloed dan wel de eer of het aanzien van het ambt wordt of kan worden geschaad. Van die beslissing zendt de kamer onverwijld bij aangetekende brief een afschrift aan de notaris. Daarbij deelt zij tevens mee op welke wijze de notaris tegen de beslissing beroep kan instellen. De KNB en het Bureau ontvangen elk een afschrift van de beslissing van de kamer.
3. Binnen zes weken na de dag van verzending van het afschrift van de beslissing kan de notaris tegen de beslissing beroep instellen bij het gerechtshof Amsterdam. Tegen de beslissing van het gerechtshof is geen hogere voorziening toegelaten. De KNB en het Bureau ontvangen elk een afschrift van de beslissing van het gerechtshof.
4. Indien de beslissing onherroepelijk is geworden of in beroep is bevestigd, is de notaris verplicht de nevenbetrekking zo spoedig mogelijk te beëindigen.
5. De notaris is bevoegd om, voordat hij een nevenbetrekking aanvaardt, de kamer voor het notariaat te verzoeken een beslissing te nemen over de vraag of de uitoefening van deze nevenbetrekking toelaatbaar is. Het derde lid is van overeenkomstige toepassing. Op de behandeling van de zaak bij de kamer voor het notariaat en bij het gerechtshof zijn de artikelen 101, 102 en 104 van overeenkomstige toepassing.
6. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op de toegevoegd notaris en de kandidaat-notaris.

'Nieuw is de regeling van de al dan niet bezoldigde nevenbetrekkingen van de notaris en de kandidaat-notaris. In verband met de eis van onpartijdigheid van de notaris is het van belang dat cliënten zich op een eenvoudige manier op de hoogte kunnen laten stellen van de nevenbetrekkingen.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 22)

'De wet maakt bij de meldingsplicht geen onderscheid tussen nevenbetrekkingen die meer in de persoonlijke sfeer liggen en de nevenbetrekkingen die meer in de zakelijke sfeer liggen. Iedere nevenbetrekking moet eerst gemeld worden.' (NV, 23 706, nr. 6, p. 37)

'Het voorgaande brengt met zich dat bijvoorbeeld ook het bestuurslidmaatschap van een voetbalclub of van een kerkbestuur moet worden gemeld.' (NV, 23 706, nr. 6, p. 37)

'Het gerechtshof te Amsterdam is geen administratieve rechter in de zin van de Awb (vgl. artikel 1:4, tweede lid, Awb). Voorts gaat het in de artikelen 10 (lees: artikel 11, bew.) en 24 (lees: artikel 27, bew.) niet om een beoordeling van een besluit van een bestuursorgaan in de zin van Awb. De Kamers van toezicht (lees: de kamers voor het notariaat, bew.) uit de Wet op het notarisambt zijn namelijk geen bestuursorgaan, maar onafhankelijke, bij de wet ingestelde organen die (mede) met rechtspraak zijn belast (vgl. artikel 1:1, tweede lid, onder c, Awb). Deze rechtsprekende taak blijkt met name uit de artikelen (...) 89 (lees: artikel 93, bew.) e.v.' (NvW, 23 706, nr. 7, p. 15)

LID 1

'Met de eerste voorgestelde wijziging wordt in artikel 11 toegevoegd dat nevenbetrokkingen terstond gemeld moeten worden, vergelijk de melding van de waarnemingen in artikel 29, achtste lid.' (MvT II, 33 569, nr. 3, p. 4)

LID 2

'Met de onder lid 2 voorgestelde aanpassing wordt bereikt dat de afschriften aan de KNB en het Bureau niet als het afschrift aan de betrokkene(n) bij aangetekende brief dienen te worden verzonden.' (MvT II, 33 569, nr. 3, p. 4)

Artikel 12

1. De notaris is verplicht kantoor te houden in de plaats van vestiging die in het besluit van zijn benoeming is vermeld en aldaar zijn protocol te bewaren.
2. De notaris mag, behoudens voor zover in de wet of bij rechterlijke beslissing anders is bepaald, zijn protocol of een onderdeel daarvan niet uit handen geven.
3. De notaris is verplicht zijn protocol op ordelijke wijze te bewaren op een tegen brand en andere gevaren beveiligde plaats.

Zie ten aanzien van het bepaalde in lid 2 echter de artikelen 3, 4, 8 en 9 van de Registratiewet 1970. Zie voorts de artikelen 981 en 997 Boek 4 BW.'Het eerste lid van dit artikel wijkt in zoverre af van het huidige artikel 51, eerste lid (lees: oude wet, bew.), dat de notaris niet meer verplicht is zijn woonplaats te hebben in de aangewezen standplaats (plaats van vestiging). Wel is hij verplicht daar zijn kantoor te houden. Het ligt voor de hand - ook al is het niet voorgeschreven - dat de notaris een woonplaats kiest die niet te ver ligt van zijn plaats van vestiging, zodat hij beschikbaar is voor de cliënten die een beroep op hem willen doen.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 22)

'In de op artikel 13, vierde lid, van het Archiefbesluit 1995 gebaseerde Regeling bouw en inrichting archiefruimten en archiefbewaarplaatsen van 6 september 2001 (Stcrt. 2001, 180), zijn eisen gesteld waaraan archiefruimten en archiefbewaarplaatsen moeten voldoen. Deze op grond van de Archiefwet 1995 gestelde regels zijn van toepassing op de notaris, omdat hij als «overheidsorgaan» in de zin van die wet moet worden beschouwd. Er is daarom geen ruimte meer voor verordeningsbevoegdheid van de KNB op dit punt (artikel 12, derde lid, oud, bew). De Verordening bewaring protocol (Stcrt. 2000, 182), die op 1 oktober 2000, in werking is getreden, moet daarom vervallen.' (MvT II, 29 212, nr. 3, p. 3)

Artikel 12a

Vervallen per 01-01-2013

Artikel 13

Het is de notaris toegestaan buiten zijn plaats van vestiging ambtelijke werkzaamheden te verrichten, mits op het grondgebied van Nederland. Hij is evenwel niet bevoegd buiten zijn plaats van vestiging bijkantoren te hebben. Ook is hij niet bevoegd buiten zijn plaats van vestiging op vaste of onregelmatige tijden zitdagen te houden, met uitzondering van de waddeneilanden, indien op het desbetreffende eiland geen notaris gevestigd is.

'Dit artikel is een verruiming ten opzichte van de huidige (lees: oude, bew.) wet (artikel 7) omdat het bepaalt dat het de notaris is toegestaan ambtelijke werkzaamheden te verrichten buiten het arrondissement waarin zijn plaats van vestiging is gelegen (...)Het verrichten van ambtelijke werkzaamheden buiten het arrondissement kan dan ook slechts een incidenteel karakter hebben. De in andere plaatsen gevestigde notarissen wordt niet onnodige concurrentie aangedaan.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 23)

'De commissie vraagt of, nu in het wetsvoorstel uitdrukkelijk is bepaald dat akten alleen op het grondgebied van Nederland gepasseerd kunnen worden, gelet op de ontwikkelingen in Europa, het vrije verkeer van juridische diensten onnodig wordt belemmerd. De veronderstelling dat in Europa een vrij verkeer van notariële ambtelijke diensten geldt, is niet juist. Een notaris zal zich niet in het buitenland kunnen vestigen omdat hij niet voldoet aan de daar geldende eisen om tot notaris benoemd te kunnen worden voor wat betreft opleiding, ervaring en nationaliteit. De uitvoering van de richtlijn nr. 89/48/EEG van de Raad van Europese gemeenschappen van 21 december 1988, betreffende een algemeen stelsel van erkenning van

hoger-onderwijs-diploma's waarmee de beroepsopleidingen van ten minste drie jaar worden afgesloten (PbEG, 1989, L 19) zal, wat de uitoefening van het notarisambt betreft, er niet toe leiden dat buitenlandse notarissen hun ambt in Nederland en Nederlandse notarissen hun ambt in het buitenland kunnen uitoefenen. De Nederlandse notaris die incidenteel in het buitenland aktes zou willen passeren, zal dit waarschijnlijk willen doen ten behoeve van Nederlandse cliënten die in het buitenland verblijven. De bedoeling zal dan waarschijnlijk zijn dat hij de gepasseerde akte vervolgens meeneemt naar zijn kantoor, in zijn protocol opneemt en diezelfde dag nog in zijn repertorium inschrijft. Voor testamenten zal inschrijving in het centraal testamentenregister uiterlijk de volgende werkdag moeten plaatsvinden. Van een duidelijke behoefte aan de mogelijkheid tot het (incidenteel) passeren van aktes door een Nederlandse notaris in het buitenland is tot dusverre niet gebleken. Mocht op een gegeven moment daaraan wel behoefte ontstaan, dan zal een wetswijziging in studie kunnen worden genomen. Er moet dan worden onderzocht of zulks in internationaal verband mogelijk is, wat de internationaal-privaatrechtelijke aspecten zijn en welke andere wettelijke regelingen eventueel aanpassing behoeven. Het advies van de Staatscommissie privaatrecht zal daarover moeten worden ingewonnen. Deze leden vragen voorts of het niet aan te bevelen is, om de eerste volzin van dit artikel te wijzigen, in die zin dat uitdrukkelijk wordt bepaald dat het de notaris ook is toegestaan in het buitenland werkzaamheden te verrichten. 'In de eerste plaats merk ik op dat artikel 12 (lees: artikel 13, bew.) nooit ten doel heeft gehad een internationale dimensie aan het notariaat toe te voegen. Bovendien zijn in het buitenland op grond van de buitenlandse wetgeving de in het desbetreffende land gevestigde notarissen bevoegd, ook als het gaat om een akte waarbij Nederlandse cliënten partij zijn. Op grond van de consulaire wet zijn in het buitenland eveneens de aldaar gevestigde consulaire ambtenaren bevoegd tot het opmaken van notariële akten ten behoeve van de binnen hun ressort aanwezige Nederlanders. Uitbreiding van de bevoegdheid tot het verrichten van ambtelijke werkzaamheden tot het buitenland ligt niet erg voor de hand.' (NV, 23 706, nr. 6, p. 38)

'Zoals ik ook reeds heb opgemerkt in het algemene gedeelte van deze nota (...) is een andere vestiging van een maatschap buiten de plaats waar de notaris gevestigd is, niet te beschouwen als een bijkantoor van de notaris. Het incidentele uitoefenen van het ambt in een andere vestiging van de maatschap is toegestaan, mits het niet het karakter heeft van het op vaste of onregelmatige tijden zittingen houden. (...) In buitenlandse vestigingen van een maatschap van notarissen en advocaten kunnen (...) uitsluitend kandidaat-notarissen werkzaam zijn. Als deze wet in werking is getreden, kunnen zij zich ook geen kandidaat-notaris meer noemen, omdat zij niet onder verantwoordelijkheid van een notaris notariële werkzaamheden verrichten (artikel 1, onder a).' (NV, 23 706, nr. 6, p. 37)

'Artikel 12 (lees: artikel 13, bew.) verbiedt het hebben van bijkantoren buiten de plaats van vestiging. De reden hiervoor is dat degenen die zich als notaris in een bepaalde gemeente willen vestigen er bij het opstellen van hun ondernemingsplan vanuit moeten kunnen gaan dat geen 'vreemde notarissen' binnen die gemeente actief worden.' (NV, 23 706, nr. 6, p. 37) 'Hij kan dus wel buiten zijn kantoor zittingen houden, mits binnen de gemeente waar hij is gevestigd.' (NV, 23 706, nr. 6, p. 38)

'Op sommige waddeneilanden, zoals bijvoorbeeld Ameland, is tevens geen notariële standplaats gevestigd. Ook als deze wet in werking is getreden is het mogelijk dat zich op die eilanden niet een notaris zal vestigen. Door het in artikel 12 voor notarissen opgenomen verbod om buiten de plaats van vestiging bijkantoren te hebben of op onregelmatige tijden zittingen te houden, kan de notariële bediening op die eilanden in gevaar komen. Derhalve is een uitzondering op de regel van artikel 12 voor de waddeneilanden noodzakelijk. Voldoende is dat de mogelijkheid voor andere notarissen wordt geopend om op die eilanden op vaste of onregelmatige tijden zittingen te houden.' (Tweede NvW, 23 706, nr. 13, p. 13)

Artikel 14

1. De notaris is met ingang van de eerstvolgende maand na het bereiken van de zeventigjarige leeftijd van rechtswege ontslagen.
2. Aan de notaris die voor het bereiken van de in het eerste lid genoemde leeftijd ontslag verzoekt, wordt ontslag verleend bij koninklijk besluit, dat tevens de datum van ingang daarvan vermeldt.
3. Op voordracht van Onze Minister kan de notaris bij koninklijk besluit worden ontslagen, indien hij:
  - a. geen gevolg heeft gegeven aan de verplichting, bedoeld in artikel 11, vierde lid, om een ongewenst verklaarde nevenbetrekking te beëindigen;
  - b. bij onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak wegens misdrijf is veroordeeld dan wel aan hem bij een dergelijke rechterlijke uitspraak een maatregel is opgelegd die vrijheidsbeneming tot gevolg heeft.
4. Op voordracht van Onze Minister wordt aan de notaris bij koninklijk besluit ontslag verleend, indien hij:
  - a. niet langer de Nederlandse nationaliteit bezit, of de nationaliteit van een andere lidstaat van de Europese Unie, van een overige staat die partij is bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte of van de Zwitserse Bondsstaat;
  - b. een ambt of betrekking heeft aanvaard dat, onderscheidenlijk die, op grond van artikel 9 onverenigbaar is met het notarisambt.
5. De griffiers der gerechten doen aan Onze Minister, de kamer voor het notariaat, de KNB en het Bureau mededeling van rechterlijke beslissingen als bedoeld in het derde lid, onderdeel b.
6. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op de toegevoegd

notaris, met dien verstande dat zijn toevoeging door Onze Minister wordt ingetrokken dan wel kan worden ingetrokken.

7. In geval van waarneming door de notaris of toegevoegd notaris is bij

zijn ontslag, respectievelijk de intrekking van zijn toevoeging, tevens zijn benoeming als waarnemer van rechtswege ingetrokken.

'Overigens is het mogelijk dat een notaris na zijn defungeren nog werkzaamheden verricht in de notariële praktijk als kandidaat-notaris.' (NV, 23 706, nr. 6, p. 34)

'Voorgesteld wordt, om ter versterking van het waarborgen van de integriteit binnen het notariaat en van het aanzien van het ambt, de wettelijke regeling met betrekking tot ontslag uit het ambt uit te breiden. (...) De voorgestelde uitbreiding van artikel 14 Wna vervangt deels de regeling in het huidige (oude, bew.) artikel 108 Wna, op grond waarvan de tuchtkamer de mogelijkheid heeft om eventueel een notaris uit het ambt te onttrekken vanwege een onherroepelijke veroordeling wegens het plegen van een misdrijf. (...)

Omdat een benoeming tot waarnemer onafhankelijk is van de benoeming tot notaris, is voorzien in de doorwerking van ontslag uit het notarisambt in geval van waarneming. De ontslagregeling is van overeenkomstige toepassing op de toegevoegd notaris.' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 19)

Artikel 15

1. Indien de notaris overlijdt, defungeert of zich vestigt buiten het arrondissement waarin zijn plaats van vestiging is gelegen zonder medeneming van zijn protocol, wijst Onze Minister, gehoord de KNB, een notaris aan om het protocol en eventueel de overige notariële bescheiden over te nemen. Indien deze bescheiden moeten worden overgenomen door een nieuw benoemde notaris, kan de aanwijzing bij het koninklijk besluit van zijn benoeming plaatsvinden. Bij verordening worden nadere voorschriften gegeven over de wijze waarop de overdracht en de overname van het protocol en de overige notariële bescheiden dienen te geschieden.

2. De aangewezen notaris treedt met ingang van de dag van zijn aanwijzing van rechtswege in de plaats van zijn ambtsvoorganger met betrekking tot de bijzondere rekeningen, bedoeld in artikel 25.

Hij stelt de financiële onderneming terstond van zijn aanwijzing in kennis.

'Wat onder protocol dient te worden verstaan is geregeld in artikel 1, onderdeel d (lees: f, bew.) t.w. de minuten, registers, repertoria en kaartsystemen die onder de notaris berusten. De overige notariële bescheiden zijn de bescheiden die wegens het gebruik met het protocol dienen te worden overgegeven, zoals bijvoorbeeld de kopieën van successiememories, de kladrepertoria, alsmede de notariële boekhouding (kantoorboekhouding). Bij een verzoek om benoeming zal vaak reeds uit het overgelegde ondernemingsplan blijken of een kandidaat-notaris na zijn benoeming een bepaald protocol wenst over te nemen. In de financiële gegevens van het ondernemingsplan zal met die mogelijkheid van overname rekening zijn gehouden. Toewijzing van het protocol zal door de minister dan ook in eerste instantie geschieden aan de persoon die zich in zijn ondernemingsplan daartoe bereid heeft verklaard. In dat geval kan de aanwijzing bij het koninklijk besluit van de benoeming van de notaris plaatsvinden (...). In andere gevallen geschiedt de aanwijzing bij ministerieel besluit. Mochten verschillende kandidaat-notarissen die een verzoek om benoeming hebben gedaan zich bereid hebben verklaard het protocol van een defungerende notaris over te nemen, dan zal de minister een keuze moeten doen.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 23)

'Ik meen dat inderdaad alle bescheiden die door de notaris als zodanig zijn ontvangen en aangelegd, zoals dossiers, aan een opvolger dienen te worden overgedragen.' (NV, 23 706, nr. 12, p. 21)

'Zoals in de memorie van toelichting is vermeld, geldt artikel 1639 aa BW alleen indien de betrokken notarispraktijk haar identiteit behoudt. Dit zal bij overname van de notarispraktijk door een reeds gevestigde notaris meestal niet het geval zijn. Veelal zal in die situatie het kantoor worden opgeheven en zullen alleen het protocol en de overige notariële bescheiden aan de desbetreffende notaris worden overgedragen.' (NV, 23 706, nr. 6, p. 38)

'Met het oog op de herziening van de taken van de tuchtkamers, is bij de toewijzing van vrijgekomen protocollen een adviserende rol door de KNB meer aangewezen dan zoals in de huidige (oude, bew.) situatie nog door de kamer van toezicht.' (NvW 32 250, nr. 7, p. 9)

'In verband met de overdracht van een protocol binnen een samenwerkingsverband (onderneming) van notarissen bestaat er de behoefte om zondig een onderscheid te maken tussen het protocol en de overige notariële bescheiden, waarvan de overdracht niet altijd noodzakelijk is. Om die reden is in de tekst (van het eerste lid, bew.) het woord «eventueel» ingevoegd (...).' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 19)

LID 1

Verwezen wordt naar de [Verordening overdracht protocol](#). (bew.)

Titel III De uitoefening van het notarisambt (art. 16-30a)

Artikel 16

Het verrichten van wettelijke werkzaamheden en werkzaamheden die de notaris in samenhang daarmee pleegt te verrichten, berust op een overeenkomst

tussen de notaris en de cliënt, bedoeld in titel 5 van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek.

'In het nieuwe artikel 14a (lees: artikel 16, bew.) wordt dan ook in overeenstemming met de heersende rechtsopvatting bepaald dat het verrichten van wettelijke werkzaamheden en werkzaamheden die de notaris in samenhang daarmee pleegt te verrichten, berust op een overeenkomst tussen de notaris en de cliënt, bedoeld in titel 5 van Boek 6 in het Burgerlijk Wetboek. Dit laat de mogelijkheid van aansprakelijkheidstelling door derden die schade lijden ten gevolge van een handelen of nalaten van de notaris op grond van onrechtmatige daad (art. 6:162 BW) onverlet.

Een vraag die zich dan voordoet, is of de notaris zijn aansprakelijkheid ter zake van wettelijke werkzaamheden en daarmee nauw samenhangende verrichtingen - zoals bijvoorbeeld in geval van een transportakte de doorbetaling van de kooppenningen aan de verkoper - kan beperken of uitsluiten. Indien de overeenkomst tussen de notaris en de cliënt beheerst wordt door het burgerlijk recht zal een dergelijke contractuele exoneratie in beginsel zijn toegelaten. Ter verkrijging van het juiste perspectief, is het echter van belang te wijzen op de beperkingen die het algemeen vermogensrecht hier met zich brengt. In de eerste plaats gelden exoneraties in beginsel niet ten opzichte van degenen waarmee geen contractuele relatie bestaat. De buitencontractuele aansprakelijkheid jegens derden wordt hierdoor dus onverlet gelaten. Ten tweede zal, zo mag worden aangenomen, een beding dat aansprakelijkheid in geval van opzet of grove schuld uitsluit of beperkt nietig zijn wegens strijd met de goede zeden of op grond van artikel 3:40 lid 1 BW. Ten derde wordt een beding dat de aansprakelijkheid beperkt of uitsluit in een overeenkomst met particulieren vermoed kennelijk onredelijk bezwarend te zijn wanneer het is opgenomen in algemene voorwaarden (art. 6:237 onder f BW). Met algemene voorwaarden moeten worden gelijkgesteld bedingen die telkens in afzonderlijke overeenkomsten worden opgenomen. Voor degene die het beding hanteert, zal moeten worden bewezen dat onder de omstandigheden van het geval exoneratie wel toelaatbaar is. Van een dergelijke toelaatbaarheid zal echter niet snel sprake zijn waar het gaat om wettelijke werkzaamheden. De bezwaardheid van een exoneratiebeding is immers des te groter als men voor het sluiten van een overeenkomst is aangewezen op een bepaalde wederpartij i.c. de notaris.

Ten aanzien van overeenkomsten met niet-particulieren zal aan artikel 6:237 onder f (via art. 6:233 onder a BW) een zekere reflexwerking toekomen, zeker waar het gaat om kleine ondernemingen (bijvoorbeeld de detailhandel). Hoe meer deze ondernemingen gelijk zijn te stellen met particulieren, hoe sterker deze reflexwerking zal zijn. (...)

Ontoelaatbaar is in ieder geval uitsluiting van aansprakelijkheid beneden het bedrag dat door de verzekering is gedekt dan wel - bij het ontbreken van een (redelijke) verzekeringsdekking - het bedrag dat verzekeraar (i.e. dekking die tegen een redelijke premie te verkrijgen) is.' (NV, 23 706, nr. 6, p. 43 en 44)

Artikel 16a

De artikelen 2:1 en 2:2 en de hoofdstukken 3, 4 en 9 van de Algemene wet bestuursrecht zijn niet van toepassing op de wettelijke werkzaamheden en de werkzaamheden die de notaris in samenhang daarmee pleegt te verrichten en op de weigering deze te verrichten.

'Bij de totstandkoming van de Gerechtsdeurwaarderswet is reeds helderheid verschaft over de positie van de gerechtsdeurwaarder. Voor zover deze ambtshandelingen verricht, is hij bestuursorgaan in de zin van artikel 1:1 van de Algemene wet bestuursrecht.

(...)

Nu ook onduidelijkheden over de positie van de notaris in het bestuursrecht zijn gerezen die een wettelijke regeling noodzakelijk maken, is van de gelegenheid tevens gebruik gemaakt om de artikelen 2:1 en 2:2 en de hoofdstukken 3, 4, 6, 7 en 8 Awb buiten toepassing te stellen op de notariële ambtshandelingen. Deze omvatten de wettelijke werkzaamheden en de werkzaamheden die de notaris in samenhang daarmee pleegt te verrichten (artikel 16 Wet op het Notarisambt). Op de buitenwettelijke (niet-ambtelijke) werkzaamheden van de notaris en de gerechtsdeurwaarder is de Awb niet van toepassing, omdat de notaris en gerechtsdeurwaarder bij het verrichten daarvan geen bestuursorganen zijn.

Uitsluiting van hoofdstuk 5 Awb dient geen praktische behoefte, nu de gerechtsdeurwaarder en notaris niet zijn belast met het toezicht in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. Aangezien de Gerechtsdeurwaarderswet en de Wet op het Notarisambt voorzien in speciale regelingen voor waarneming en benoeming tot toegevoegd kandidaat-gerechtsdeurwaarder en tot kandidaat-notaris, bestaat er evenmin behoefte om de bepalingen van hoofdstuk 10 Awb uit te sluiten.' (NvW, 27 845, nr. 6)

De hoofdstukken 6, 7 en 8 zijn uitgesloten door een toevoeging aan artikel 8:4 Awb van een onderdeel i, luidende:

i. houdende een ambtshandeling van een gerechtsdeurwaarder of notaris.' (Zie NvW, 27 845, nr. 6.)

'Nu (...) wordt voorgesteld om een bijzondere klachtenregeling in te voeren voor het notariaat door de instelling van een klachten- en geschillencommissie, wordt de interne klachtenregeling voor bestuursorganen, opgenomen in hoofdstuk 9 Awb, buiten toepassing verklaard. Ditzelfde geldt voor de klachtenregeling bij de Nationale ombudsman, althans wat betreft notarissen - niet wat betreft (andere) bestuursorganen als de KNB en het Bureau.' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 19)

Artikel 17

1. De notaris oefent zijn ambt in onafhankelijkheid uit en behartigt de belangen van alle bij de rechtshandeling betrokken partijen op onpartijdige wijze en met de grootst mogelijke zorgvuldigheid.
2. De notaris mag zijn ambt niet uitoefenen in dienstbetrekking of in enig ander verband waardoor zijn onafhankelijkheid of onpartijdigheid wordt of kan worden beïnvloed.

3. Het is de notaris verboden, rechtstreeks of middellijk, te handelen en te beleggen in registergoederen en effecten in ter beurse genoteerde en in niet ter beurse genoteerde vennootschappen, tenzij hij redelijkerwijs mag verwachten dat hierdoor zijn onpartijdigheid of onafhankelijkheid niet wordt of kan worden beïnvloed dan wel de eer of het aanzien van het ambt niet wordt of kan worden geschaad.

LID 1

'De onpartijdigheid geldt alleen voor de verrichting door de notaris van de over hem bij of krachtens de wet opgedragen werkzaamheden.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 24)

'Als de notaris de belangen van één partij behartigt en dus als adviseur optreedt, is deze bepaling niet van toepassing. In dat geval moet de notaris zijn positie aan de wederpartij duidelijk kenbaar maken (...).' (NV, 23 706, nr. 6, p. 39)

'De notaris behartigt de belangen van "alle bij de rechtshandeling betrokken personen". Zo rust op de notaris die een akte verlijdt waarbij namens een partij wordt opgetreden door een vertegenwoordiger, de jegens alle belanghebbenden geldende verplichting zich zo volledig en nauwkeurig mogelijk ervan te vergewissen dat die vertegenwoordiger bevoegd is tot het namens de vertegenwoordigde verrichten van de in die akte opgenomen rechtshandelingen (Hoge Raad, 28 september 1990, NJ 1991, 473). Voorts zij gewezen op de jurisprudentie die aan de orde is gekomen bij het arrest van de Hoge Raad van 27 maart 1992 (NJ 1993, 188) en in de daarbij behorende noot is samengevat.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 24)

'Het optreden als bemiddelaar bij de koop en verkoop van onroerende zaken, financieringen en verzekeringen moet dus in beginsel in strijd worden geacht met het nieuwe eerste lid.' (NV, 23 706, nr. 12, p. 21) Uit de aard der zaak valt het functioneren van de notaris bij een verkoop bij openbare inschrijving niet onder dit verbod.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 24)

'Als de notaris bestuurder is van zijn notarispraktijkvennootschap en hij tevens daarin grootaandeelhouder is, is er geen sprake van een verband dat zijn onafhankelijkheid beïnvloedt. Hij heeft immers de volledige zeggenschap over die vennootschap.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 24)

LID 3

'Op grond van deze bepaling zal het bijvoorbeeld de notaris wel zijn toegestaan om incidenteel betrokken te zijn bij onroerendgoedtransacties als daar een goede reden voor is. Als hij bijvoorbeeld zijn woonhuis niet tegen een redelijke prijs kan verkopen, maar wel kan verhuren, is dat toegestaan. Als hij een nieuw woonhuis heeft gekocht, maar dat uiteindelijk toch niet wil betrekken, omdat bij nader inzien blijkt dat dit huis toch niet geschikt is, moet hij het huis van de hand kunnen doen. En uiteraard zijn transacties die redelijkerwijs nodig zijn met het oog op de ambtsuitoefening of voor persoonlijke doeleinden, zoals onroerend goedtransacties betreffende de eigen kantooruimte, de eigen woning, een tweede woning of een woning voor de kinderen toegestaan. Niet geoorloofd is echter het kopen van (verhuurde) woningen met het oogmerk deze na verloop van tijd, eventueel nadat de huurder is vertrokken, met winst te verkopen. Het verbod van artikel 17, derde lid, is dan van toepassing. Dit geldt ook voor de kandidaat-notaris, omdat deze handelwijze ook een behoorlijk kandidaat-notaris niet betaamt (artikel 98, eerste lid (lees: artikel 93, eerste lid, bew.)).

In verband met veranderde opvattingen omtrent zorgvuldige beroepsuitoefening en het wegnemen van vrees van voorwetenschap strekt het verbod zich ook uit tot de handel in effecten in ter beurse genoteerde vennootschappen.' (MvT II, 29 212, nr. 3, p. 4)

'(...) Een algeheel verbod om te handelen en te beleggen in registergoederen en effecten is dus niet nodig en zou ook een te ver strekkende maatregel zijn. Een notaris moet zowel voor zakelijke als privé-doeleinden de mogelijkheid hebben om onroerend goed te bezitten of (een gedeelte van) zijn vermogen in effecten te beleggen. Artikel 19, eerste lid, van de wet gaat er bovendien reeds vanuit dat de notaris rechtstreeks of middellijk de meerderheid van aandelen in een vennootschap kan houden. (...)

In een tuchtrechtelijke procedure worden klachten tegen notarissen en kandidaat-notarissen met redenen omkleed bij de kamer van toezicht (lees: de kamer voor het notariaat, bew.) ingediend (artikel 99, eerste lid). In een klacht op grond van artikel 19, derde lid, zal dus gemotiveerd moeten worden aangegeven waarom de notaris in strijd met dat artikel gehandeld heeft. De notaris kan zich tegen deze klacht verweren en daarbij bewijsstukken overleggen. In zoverre rust de bewijslast voor het niet strijdig zijn met artikel 19, derde lid, bij de notaris. (...)

Het gebruik van voorwetenschap in het kader van handel in effecten is als misdrijf strafbaar gesteld in de Wet toezicht effectenverkeer 1995. Dit sluit evenwel niet uit dat in de Wet op het notarisambt een verbod van handel en belegging in effecten in ter beurse genoteerde vennootschappen wordt opgenomen. Hiermee kan worden voorkomen dat de notaris zich aan gebruik van voorwetenschap schuldig maakt.' (NV, 29 212, nr. 7, p. 2)

Artikel 18

1. De notaris kan een samenwerkingsverband aangaan met beoefenaren van een ander beroep, mits hierdoor zijn onafhankelijkheid of onpartijdigheid niet wordt of kan worden beïnvloed.
2. Bij verordening worden ter waarborging van die onafhankelijkheid en onpartijdigheid regels vastgesteld over de wijze waarop samenwerkingsverbanden kunnen aangegaan.
3. De notaris is verplicht om jaarlijks binnen de in artikel 24, vierde lid, genoemde termijn, aan het Bureau een verklaring van een onafhankelijke externe deskundige over te leggen, waaruit blijkt dat hij heeft voldaan aan de voorschriften van de verordening, bedoeld in het tweede lid.

'Het wetsvoorstel biedt dus in beginsel ruimere mogelijkheden dan thans (lees: onder de oude wet, bew.) het geval is om ook met andere beroepsgroepen dan advocaten samen te werken.' (NV, 23 706, nr. 6, p. 39)

'Hierbij wordt ten aanzien van de verordening met name gedacht aan regels die betrekking hebben op dossiervorming, een gescheiden dossier- en financiële administratie, een gescheiden archief en de uitsluitende toegankelijkheid van notariële bestanden voor het notariaat (de zogenaamde 'Chinese walls').' (NV 23 706, nr. 12, p. 22)

Verwezen wordt naar de [Verordening interdisciplinaire samenwerking 2015](#). (bew.)

Artikel 19

1. De notaris mag geen akte verlijden waarin hijzelf, zijn echtgenoot of een bloed- of aanverwant tot en met de derde graad hetzij in persoon of door een vertegenwoordiger, als partij optreedt. Evenmin mag de notaris een akte verlijden waarin hijzelf, zijn echtgenoot of een bloed- of aanverwant tot en met de derde graad als vertegenwoordiger optreedt voor een partij bij die akte. Hetzelfde geldt met betrekking tot een akte waarbij een rechtspersoon als partij of vertegenwoordiger optreedt,
  - a. waarvan de notaris weet of had behoren te weten dat de in dit lid bedoelde personen daarin alleen of gezamenlijk de meerderheid van de aandelen houden; of
  - b. waarin de notaris of zijn echtgenoot de functie van bestuurder of commissaris vervult.
2. Het bepaalde in het eerste lid geldt niet voor akten waarbij openbare verkopen, openbare verhuringen, openbare verpachtingen of openbare aanbestedingen worden geconstateerd en de in dat lid bedoelde personen als koper, huurder, pachter of aannemer zijn vermeld, noch voor akten waarin een procesverbaal van het verhandelde in een vergadering wordt opgenomen en daarin deze personen als deelnemer worden vermeld.
3. In geval van overtreding van een bepaling van het eerste lid, eerste en tweede volzin, mist de akte authenticiteit en voldoet zij niet aan de voorschriften waarin de vorm van een notariële akte wordt geëist.
4. Het bepaalde in het eerste lid geldt tevens voor een waarnemer ten opzichte van de vervangen notaris en diens echtgenoot.

'Het gaat inderdaad wel erg ver dat een notaris, wiens broer of neef beheerder van een bank is nooit een hypotheekakte van die bank zou mogen passeren. Om die reden maar ook omdat de notaris niet van alle bestuursfuncties van bijvoorbeeld zijn neven op de hoogte hoeft te zijn, heb ik het verbod beperkt. Wel is het gehandhaafd voor het geval dat de notaris of zijn echtgenoot zelf bestuurder van een rechtspersoon is.

(...)

Als de laatste volzin tot interpretatiegeschillen aanleiding geeft met betrekking tot de vraag of en zo ja, wanneer een bepaalde handeling met deze bepaling in strijd is, zal de tuchtrechter hierover moeten beslissen.' (NNV, 23 706, nr. 12, p. 23)

'Lid 4 gaat minder ver dan hetgeen thans bepaald is in artikel 21, vierde lid, Notariswet (oud). (...)

In deze tijd kan (...) niet meer verondersteld worden dat een waarnemer de familie van de vervangen notaris kent.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 25)

'Mocht de waarnemer evenwel van de familiërelatie op de hoogte zijn, dan doet hij er goed aan de betrokkene door te verwijzen naar een andere notaris.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 25)

'(...) bij overtreding van de bepaling van het eerste lid, derde volzin, (mist, bew.) de akte niet authenticiteit. In dat geval kunnen tegen de notaris wel tuchtrechtelijke maatregelen worden genomen.' (NV, 23 706, nr. 6, p. 39 en 40)

'De vraag (...) of in het geval dat de waarnemer van de familiërelatie op de hoogte is, hij de betrokkene beter kan doorverwijzen naar een ander kantoor dan naar een andere notaris, zoals de memorie van toelichting vermeldt, beantwoord ik ontkennend. In associatief verband samenwerkende notarissen dienen ook als cliënten familieleden van een compagnon zijn op onpartijdige wijze de belangen van alle bij de rechtshandeling betrokken personen te behartigen.' (NV, 23 706, nr. 6, p. 40)

Artikel 20

1. De notaris mag geen akte verlijden die een begunstiging van één of meer van de in artikel 19, eerste lid, bedoelde personen inhoudt; de verboden begunstiging is nietig. Een benoeming tot executeur van een nalatenschap is geen verboden begunstiging.
2. Artikel 19, vierde lid, is van overeenkomstige toepassing.
3. Met betrekking tot de begunstiging van getuigen bij akten die een uiterste wilsbeschikking bevatten, zijn de artikelen 61 en 62, eerste lid van Boek 4 van het Burgerlijk Wetboek van toepassing.

'Artikel 17 (lees: artikel 20, bew.) is inderdaad van toepassing op de akte waarbij de notaris zelf of een verwant persoon benoemd wordt tot uitvoerder van uiterste wilsbeschikkingen, zelfs als uitdrukkelijk wordt bepaald dat hem geen loon toekomt. In de praktijk blijkt in sommige gevallen behoefte te bestaan aan de aanwijzing van de notaris als executeur-testamentair. (...).

Het lijkt mij dan ook beter in artikel 17 (lees: artikel 20, bew.) uitdrukkelijk te bepalen dat de benoeming tot executeur-testamentair geen verboden

begunstiging is.' (NV, 23 706, nr. 6, p. 41)

'In dit verband merk ik op dat het inderdaad de bedoeling is dat door het gebruik van het woord "begunstiging" de bepaling in die zin wordt opgevat dat zij voornamelijk betrekking heeft op testamentaire beschikkingen en schenkingen.'

Artikel 20a

Notariële akten die uiterste wilsbeschikkingen inhouden, bevatten geen andere rechtshandelingen.

'In de memorie van antwoord II bij artikel 4.3.1.2 (kamerstukken II 1962/63, 3771, nr. 6, blz. 22) wordt opgemerkt dat «bij de herziening van de Notariswet kan worden overwogen in die wet een, onder tuchtrechtelijke sanctie staand, verbod op te nemen om in één akte twee of meer rechtshandelingen te combineren die niet voldoende met elkaar samenhangen om deze combinatie te rechtvaardigen; en met name een verbod om eenzijdig herroepelijke erfstellingen in één akte te combineren met niet eenzijdig te herroepen overeenkomsten óf met uiterste wilsbeschikkingen van een ander». Dit laatste is inmiddels ondervangen door het teruggekeerde artikel 4.3.5.1; zoals in de memorie van toelichting bij wetsvoorstel 17 141 (Invoeringswet Boek 4 en Titel 7.3 nieuw BW, eerste gedeelte) is opgemerkt, is hierbij over de bezwaren van de nietigheidssanctie heengestapt. Het gevaar dat de erflater meent een uiterste wil niet eenzijdig te kunnen herroepen, is het meest klemmend in het geval van een gezamenlijke uiterste wil. Bij een combinatie met andere rechtshandelingen lijkt dit gevaar minder groot, zeker als het gaat om andere eenzijdige rechtshandelingen van de erflater. De sanctie van nietigheid is dan minder op zijn plaats. Waar artikel 4.3.5.1 het oog heeft op een specifiek, nauwkeurig omschreven, geval, kan het voorgestelde artikel 20a daarentegen betrekking hebben op een veel ruimere categorie gevallen, waarbij ook niet op voorhand kan worden uitgesloten dat zich grensgevallen kunnen voordoen. Ook dat pleit ertegen ook deze gevallen met nietigheid te bedreigen, zodat een aanvulling van de Wet op het notarisambt inderdaad de voorkeur verdient.

Er is de voorkeur aan gegeven de bepaling ruim te formuleren, zodat het verbod betrekking heeft op alle andere rechtshandelingen dan uiterste wilsbeschikkingen, dus zowel overeenkomsten als eenzijdige rechtshandelingen (zoals de erkenning van een onwettig kind, een aanbod tot schenking na dode, de aanvaarding daarvan, etc.). Tevens dient het irrelevant te zijn of het gaat om een partijverklaring (van de erflater of van een ander) of om een door de notaris geconstateerde handeling. Dit alles strookt met de ratio van de bepaling, zijnde de wenselijkheid om uiterste wilsbeschikkingen zo duidelijk mogelijk van andere rechtshandelingen te onderscheiden, zulks met het oog op de in artikel 4.3.1.2 geregelde rechtsgevolgen.

De sanctie op overtreding van de bepaling is te vinden in artikel 103. ' (MvT II 27 245, nr. 3, p. 11)

Artikel 21

1. De notaris is verplicht de hem bij of krachtens de wet opgedragen of de door een partij verlangde werkzaamheden te verrichten, behoudens het bepaalde in het tweede, derde, en vierde lid.
2. De notaris is verplicht zijn dienst te weigeren wanneer naar zijn redelijke overtuiging of vermoeden de werkzaamheid die van hem verlangd wordt leidt tot strijd met het recht of de openbare orde, wanneer zijn medewerking wordt verlangd bij handelingen die kennelijk een ongeoorloofd doel of gevolg hebben of wanneer hij andere gegronde redenen voor weigering heeft.
3. De notaris kan een verzoek van een partij tot het verrichten van werkzaamheden doorverwijzen naar een andere notaris binnen dezelfde onderneming of binnen het samenwerkingsverband waarvan hij deel uitmaakt, mits die het verzoek aanvaardt.
4. De notaris kan een verzoek van een partij tot het verrichten van werkzaamheden doorverwijzen naar een andere notaris, mits die het verzoek aanvaardt en de werkzaamheden niet algemeen gebruikelijk en van een zodanige aard zijn dat het belang van de verzoekende partij met de doorverwijzing wordt gediend.
5. Bij verordening worden nadere regels gesteld betreffende de toepassing van het tweede tot en met het vierde lid.

'Omdat het de voorkeur verdient in de wet zelf duidelijke algemene criteria voor dienstweigering op te nemen, wordt in het tweede lid het begrip 'gegronde redenen' vervangen door een opsomming van hetgeen in feite daaronder ook thans reeds wordt verstaan, namelijk: strijd met het recht of de openbare orde, of medewerking van handelingen die kennelijk een ongeoorloofd doel of gevolg hebben. Voor de gevallen dat twijfel bestaat over de toepasselijkheid van deze criteria - zoals bijvoorbeeld het geval is als een partij door geestelijke stoornissen zijn wil niet kan bepalen, het opmaken van een proces-verbaal indien kennelijk elk maatschappelijk belang ontbreekt of, het passeren van een akte op een incurante plaats of tijd zonder dat er bijzondere omstandigheden zijn die dit rechtvaardigen, is de tekst nog aangevuld met 'andere gegronde redenen.'! (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 25)

'Over de geoorloofdheid van dienstweigering door een notaris is veel te schrijven. Ik moge in dit verband verwijzen naar de uitvoerige uiteenzetting dienaangaande in J.C.H. Melis, De Notariswet, bewerkt door A.H.M. Santen en B.C.M. Waaijer, p. 141 e.v. Een speciaal onderdeel van het leerstuk van de geoorloofdheid van dienstweigering betreft de dienstweigering bij conflicterende (leverings)rechten. (Zie Melis, p. 147-149.) Het gaat hier om de situatie waarin bijvoorbeeld een verkoper zijn stuk grond tweemaal verkoopt. De verkoper en de tweede koper verzoeken de notaris een transportakte op te stellen. De notaris is op de hoogte van de overeenkomst tussen de verkoper en de eerste koper. De vraag is of de notaris de akte moet passeren

of eerst de kwestie aan de rechter in kort geding moet voorleggen. Met de bewerkers van voornoemd handboek en de Commissie verantwoordelijkheid notaris meen ik dat de notaris zich terughoudend dient op te stellen in geval hij geconfronteerd wordt met conflicterende leveringsrechten. De notaris moet zijn dienst weigeren 'wanneer naar zijn redelijke overtuiging de werkzaamheid die van hem wordt verlangd in strijd is met (...)'. Dit houdt in dat als bijvoorbeeld in de literatuur over een bepaalde kwestie verschillend wordt gedacht en de notaris in dat geval ervan uitgaat dat de meerderheidsopvatting de juiste is, die overtuiging als redelijk kan worden beschouwd, ook als later de rechter anders beslist.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 26)

'Ter versterking van het waarborgen van de integriteit van het notariaat wordt voorgesteld om de notaris niet langer alleen bij redelijke overtuiging, maar ook bij een redelijk vermoeden van door middel van zijn werkzaamheden beoogde malversaties, te verplichten zijn diensten te weigeren. Dit betekent dat een notaris bij gerede twijfel aan de goede bedoelingen van zijn cliënt verplicht is zijn diensten te weigeren, althans zich eerst door nader onderzoek dient te overtuigen van de (lees: het, bew.) geoorloofde karakter ervan.' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 20)

'Voor zover cliënten van notarissen misbruik zouden willen maken van het ambtsgeheim van de notaris, bijvoorbeeld voor het verrichten van malafide transacties, wordt dit niet alleen bestreden door het toezicht op de notaris te verscherpen, maar ook door de voorgestelde verruiming van de mogelijkheid tot dienstweigeren door de notaris. Hiermee wordt tegengegaan dat een notaris bewust medewerking verleent aan praktijken met een (vermoedelijk) malafide karakter of oogmerk. Voor zover het voor de notaris onvoldoende kenbaar is of zijn cliënt door middel van zijn diensten ongeoorloofde doeleinden nastreeft, is er de plicht tot melding van bepaalde ongebruikelijke transacties ingevolge de Wwft, waarvoor in die wet in een uitzondering op de geheimhoudingsplicht is voorzien. Indien het Bureau constateert dat een melding van een ongebruikelijke transactie ten onrechte achterwege is gebleven, is het bevoegd de melding alsnog te doen.' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 15-16)

'In antwoord op de vraag (...) welke straf er voor een notaris staat op het ten onrechte niet weigeren van zijn diensten bij een redelijk vermoeden van malversaties, kan ik (de Minister van Justitie, bew.) meedelen dat dit een tuchtrechtelijk vergrijp vormt waarvoor de passende straf zal worden bepaald door de tuchtrechter. Het toezicht door het BFT zal overigens ook op de naleving van deze plicht zien.' (NV, 32 250, nr. 6, p. 13)

'De verantwoordelijkheid die op de notaris rust om integer te handelen komt reeds ten volle tot uitdrukking in zijn wettelijke plicht en bevoegdheid om medewerking aan handelingen die hem naar hun aard of strekking onoorbaar blijken, te weigeren.' (NV, 32 250, nr. 6, p. 9)

LID 3 en LID 4

'(...) wordt voorgesteld om in bepaalde gevallen doorverwijzing naar een andere notaris mogelijk te maken. Hierbij wordt rekening gehouden met de mogelijkheid dat een verzoek van een cliënt betrekking kan hebben op werkzaamheden die van zodanig specialistische aard zijn, dat het belang van de kwaliteit van de dienstverlening aan de cliënt is gediend met doorverwijzing naar een andere notaris. Daarnaast is op grotere notaris kantoren veelal sprake van een werkverdeling in specialismen, ook dan is doorverwijzing - binnen hetzelfde kantoor - in het belang van de dienstverlening aan de cliënt. Voor beide gevallen wordt voor doorverwijzing de voorwaarde gesteld dat de notaris naar wie wordt doorverwezen, de opdracht aanvaardt. Met die voorwaarde wordt de dienstverlening aan de cliënt in alle gevallen zeker gesteld, behoudens de weigeringsplicht van de notaris.' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 20)

'In beide gevallen kan de cliënt die het niet met de doorverwijzing eens is, uiteraard afzien van verstrekking van de opdracht aan de door hem gekozen notaris, of een klacht indienen bij de geschillencommissie of de tuchtrechter.' (NV, 32 250, nr. 6, p. 13)

Artikel 22

1. De notaris is, voorzover niet bij of krachtens de wet anders is bepaald, ten aanzien van al hetgeen waarvan hij uit hoofde van zijn werkzaamheid als zodanig kennis neemt tot geheimhouding verplicht. Dezelfde verplichting geldt voor de personen die onder zijn verantwoordelijkheid werkzaam zijn voor al hetgeen waarvan zij kennis dragen uit hoofde van hun werkzaamheid.
2. De geheimhoudingsplicht van de notaris en van de onder zijn verantwoordelijkheid werkzame personen blijft ook bestaan na beëindiging van het ambt of de betrekking waarin de werkzaamheid is verricht.

'In de huidige Notariswet (oud, bew.) ontbreekt een uitdrukkelijk geregelde algemene geheimhoudingsbepaling. (...) De thans in dit artikel voorgestelde regeling wijkt inhoudelijk niet af van hetgeen nu reeds op grond van de beroeps- en gedragsregels (van de voormalige vereniging KNB, bew.) geldt. De geheimhouding beperkt zich tot de informatie die vertrouwelijk aan de notaris is meegedeeld of waarvan hij het vertrouwelijk karakter moest begrijpen.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 26)

'Het ambtsgeheim van de notaris en zijn plicht tot geheimhouding (...) staat in dienst van de vertrouwensrelatie tussen de notaris en zijn cliënt en hangt samen met de bijzondere positie van de notaris in het rechtsbestel. De formele tussenkomst van de notaris is bij verschillende (privaatrechtelijke) rechtshandelingen voorgeschreven. Om een vrije toegang tot deze rechtsbedeling te waarborgen is het noodzakelijk dat een ieder zich vrijelijk tot een notaris kan wenden voor juridische bijstand of advies en daarbij verzekerd is van het vertrouwelijk karakter van hetgeen aan de notaris wordt toevertrouwd. Het is dit algemeen maatschappelijk belang dat de grondslag vormt voor het ambtsgeheim. Het ambtsgeheim van de notaris is dan ook door de Hoge Raad erkend als algemeen rechtsbeginsel. (HR 1 maart 1985, NJ 1986, 173, bew.). Het grote belang van deze geheimhoudingsplicht komt onder meer tot uiting in de strafbaarstelling van de schending van een ambts- of beroepsgeheim in artikel 272 van het

Wetboek van Strafrecht. De geheimhoudingsplicht kan alleen in uitzonderlijke omstandigheden door de geheimhouder of door de rechter worden doorbroken. (...)

Om de integriteit van het ambtsgeheim te waarborgen hangen twee rechtsbeginselen onlosmakelijk samen met de geheimhoudingsplicht: het beginsel van het verschoningsrecht voor de geheimhouder en het beginsel van de afgeleide geheimhoudingsplicht voor anderen dan de oorspronkelijke geheimhouder. Het verschoningsrecht dient om de geheimhouder te vrijwaren van wettelijke verplichtingen die strekken tot openbaarmaking van hetgeen onder zijn geheimhoudingsplicht valt, en voorkomt een conflict tussen tegengestelde rechtsplichten. Het beginsel van het verschoningsrecht is in diverse wettelijke bepalingen als uitzondering op een wettelijke plicht erkend voor degenen met een beroeps- of ambtsgeheim. (...)

De in de jurisprudentie erkende afgeleide geheimhoudingsplicht, dat tevens een afgeleid verschoningsrecht met zich meebrengt, rust op een ieder die uit hoofde van zijn dienstbetrekking, functie, hoedanigheid, of werkzaamheden kennis neemt van informatie die onder de geheimhoudingsplicht van de oorspronkelijke geheimhouder valt. Hiermee wordt voorkomen dat vertrouwelijke informatie die valt onder het beroeps- of ambtsgeheim via anderen dan de oorspronkelijke geheimhouder alsnog openbaar wordt. De afgeleide geheimhoudingsplicht is analoog aan en van dezelfde omvang als de oorspronkelijke geheimhoudingsplicht. Eventuele uitzonderingen op de oorspronkelijke geheimhoudingsplicht werken daarom door in de reikwijdte van de afgeleide geheimhoudingsplicht. In artikel 22 Wna, wordt bepaald dat op de notaris een geheimhoudingsplicht rust, voorzover niet bij of krachtens de wet anders is bepaald. Dit betekent dat bij of krachtens de wet uitzonderingen kunnen worden gemaakt op de werking en reikwijdte van de geheimhoudingsplicht. (...)

Het verschoningsrecht volgt de geheimhoudingsplicht. Dit betekent dat telkens wanneer een uitzondering wordt gemaakt op de geheimhoudingsplicht, tevens de grond voor het verschoningsrecht komt te vervallen. Dit betekent eveneens dat telkens wanneer de geheimhoudingsplicht «overgaat» op een ander dan de oorspronkelijke geheimhouder bij wijze van afgeleide geheimhoudingsplicht, daar ook het verschoningsrecht aan is verbonden. (...)

Gezien het feit dat de notaris zijn diensten verleent als drager van een openbaar ambt, is een goed toezicht op die dienstverlening een waarborg voor blijvende aandacht voor de integriteit bij de uitoefening van zijn ambt. (...)

Met de uitzonderingen op de geheimhoudingsplicht ten behoeve van het toezicht door het Bureau (zie artikel 111a derde lid, bew.), de kwaliteitstoetsing door de KNB (zie artikel 61a derde lid, bew.) en de uitoefening van de tuchtrechtspraak (zie artikel 94 tweede lid en artikel 99a derde lid (inzake het tuchtrechtelijk vooronderzoek), bew.) worden adequate voorzieningen getroffen om tegen te gaan dat een notaris zijn ambtsgeheim kan misbruiken door zich met een beroep op het verschoningsrecht te onttrekken aan enige vorm van toezicht. (...)

De nieuwe uitzonderingen op de geheimhoudingsplicht van de notaris en het daarbij behorende verschoningsrecht die hier worden voorgesteld, zijn onvermijdelijk van invloed op het vertrouwelijke karakter van de traditionele relatie tussen de notaris en zijn cliënt, ook indien deze laatste volkomen te goeder trouw is. (...)

De bescherming die het ambtsgeheim aan de vertrouwelijkheid tussen notaris en zijn cliënt biedt, wordt in de uitwerking van de uitzonderingen op de geheimhoudingsplicht echter zoveel mogelijk gewaarborgd. Dit doordat deze uitzonderingen in de bovengenoemde gevallen doelgebonden is en alleen geldt ten opzichte van degenen die belast zijn met het de uitoefening van het toezicht, de uitvoering van een tuchtrechtelijk vooronderzoek, de uitoefening van de tuchtrechtspraak en het uitvoeren van intercollegiale kwaliteitstoetsen. Deze doelbinding van de uitzondering op de geheimhoudingsplicht aan specifieke doeleinden betekent dat indien een toezichthouder, een onderzoeker, de tuchtrechter of een kwaliteitstoetsers kennis neemt van een cliëntdossier, op deze voor al hetgeen buiten deze doeleinden valt, een afgeleide geheimhoudingsplicht rust, waaraan het verschoningsrecht is verbonden.' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 6-8)

'De KNB komt met haar advies terug van verschillende voorstellen in dat rapport (van een commissie van de KNB, de commissie-Breedveld, bew.), maar neemt de in het rapport opgenomen voorstel tot civielrechtelijke en strafrechtelijke vrijwaring van de notaris bij doorbreking van zijn geheimhoudingsplicht over, en wijst in dat verband op de regeling in de Wwft. Dergelijke vrijwaringen zijn bij de in dit wetsvoorstel opgenomen nieuwe uitzonderingen op het ambtsgeheim niet noodzakelijk. Vóór deze uitzonderingen wordt bij wet bepaald wanneer een notaris is ontheven van zijn geheimhoudingsplicht en aan welke wettelijke verplichtingen tot het verstrekken van inlichtingen hij alsdan moet voldoen. Anders dan in het geval van de meldingsplicht op grond van de Wwft maakt de notaris hierin geen eigen afweging. Hij kan dus ook niet aansprakelijk worden gesteld voor een vermeende schending van zijn geheimhoudingsplicht, aangezien deze plicht dan immers niet van toepassing is.' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 12-13)

'De afgeleide geheimhoudingsplicht is naar zijn aard gelijk aan de oorspronkelijke geheimhoudingsplicht en heeft dus een gelijke inhoud en reikwijdte. Aangezien de reikwijdte van de (oorspronkelijke) geheimhoudingsplicht mede wordt bepaald, in casu wordt beperkt, door eventuele uitzonderingen op de geheimhouding, gelden deze uitzonderingen evenzeer voor de afgeleide geheimhoudingsplicht. Immers, anders zou de afgeleide geheimhoudingsplicht ruimer en meer omvattend zijn dan de geheimhoudingsplicht van de notaris zelf. (...) Aldus volgt uit de in het voorliggende wetsvoorstel voorziene uitzonderingen op de notariële geheimhoudingsplicht in de eerste plaats dat personen die betrokken zijn bij elk van de wettelijke taken van kwaliteitstoetsing, toezicht en tuchtrechtspraak, cliëntinformatie met elkaar kunnen delen zonder dat de afgeleide geheimhoudingsplicht daaraan in de weg staat. De beschikking over deze vertrouwelijke informatie en het gebruik ervan is niet gebonden aan de specifieke persoon (toezichthouder, auditor, onderzoeker) die in eerste instantie van deze informatie heeft kennis genomen, maar staat ten dienste van een juiste vervulling van de wettelijke taak. Uiteraard dient vanuit het oogpunt van zorgvuldigheid het delen van vertrouwelijke informatie tussen personen alleen te geschieden indien en voor zover dit voor die taakvervulling daadwerkelijk noodzakelijk is. Bovendien heeft het delen van cliëntinformatie tot gevolg dat op de ontvangende persoon, net als bij de verstrekking door de notaris in eerste instantie, eveneens een afgeleide geheimhoudingsplicht komt te rusten. In de tweede plaats gelden dezelfde principes mutatis mutandis voor het delen van cliëntinformatie tussen personen die bij de vervulling van verschillende van de voornoemde wettelijke taken betrokken zijn. Zo kan het bestuur van de KNB, en ook die van het BFT, besluiten tot het verstrekken van cliëntinformatie aan de tuchtrechter bij het indienen van een klacht – ten aanzien waarvan een wettelijke uitzondering op de reikwijdte van de (afgeleide) geheimhoudingsplicht is voorzien – zonder dat de afgeleide geheimhoudingsplicht hieraan in de weg staat. Dit geldt tevens voor het

bij hoge uitzondering verstrekken van cliëntinformatie door de KNB aan het BFT ten behoeve van de uitoefening van het toezicht. Ook hier betreft het een (toekomstig) wettelijk vastgelegde uitzondering op de notariële geheimhoudingsplicht. De dan toepasselijke uitzondering op de geheimhoudingsplicht is doelgebonden en dus komt ook in dat geval op de ontvangende partij een afgeleide geheimhoudingsplicht te rusten. Indien het BFT beschikt over cliëntinformatie is daarop dus altijd de afgeleide geheimhoudingsplicht van toepassing, ongeacht of deze informatie direct van de notaris dan wel via de KNB is verkregen.

Bij de uitwisseling van anderszins vertrouwelijke informatie dan cliëntinformatie, bijvoorbeeld ten aanzien van de persoon van de notaris, geldt de algemene geheimhoudingsplicht van artikel 2:5 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Deze bepaling staat de verstrekking van (in algemene zin) vertrouwelijke informatie toe, indien enig wettelijk voorschrift daartoe verplicht of de noodzaak daartoe uit een juiste taakvervulling voortvloeit. Hiervan is in de besproken situaties sprake. De verstrekking van zowel cliëntinformatie als van anderszins vertrouwelijke informatie door de KNB aan het BFT, of door de KNB of het BFT aan de tuchtrechter, is dus mogelijk, zonder dat de notariële geheimhoudingsplicht of de geheimhoudingsplicht van artikel 2:5 Awb hieraan in de weg staan.' (MvA I, 32 250, E, p. 2-3)

'Het verschoningsrecht van de notaris vindt blijkens het onder 3.1 overwogene zijn grondslag in het algemene maatschappelijke belang dat men zich vrijelijk en zonder vrees voor openbaarmaking van het aan hem toevertrouwde tot hem als vertrouwenspersoon kan wenden, en derhalve niet in het individuele belang van degenen die van zijn bijstand gebruik maken. Daarom kan niet worden aanvaard de in het onderdeel verdedigde opvatting dat de omstandigheid van het verhoor van de R-C plaatsvindt op verzoek van de bewindvoeders in de surséance van de belanghebbende vennootschappen, de geheimhoudingsplicht en het verschoningsrecht zou opheffen. Dit geldt ook indien - zoals het onderdeel tot uitgangspunt neemt - deze vennootschappen de notaris uit zijn geheimhoudingsplicht zouden hebben ontslagen. Een andere opvatting zou er immers toe leiden dat het oordeel omtrent de geloofwaardigheid van hen die zich tot de betreffende vertrouwenspersoon hebben gewend, ongunstig zou kunnen worden beïnvloed door hun weigering hem uit zijn geheimhoudingsplicht te ontslaan, zodat de vrees dat zij daardoor naderhand tot een zodanig ontslag zouden worden genoopt hen ervan zou kunnen weerhouden de hulp van die vertrouwenspersoon in te roepen of zich vrijelijk tegenover hem uit te spreken.

3.4. Het tweede middel betreft de vraag tot welke feiten het verschoningsrecht van de notaris zich uitstrekt. Voorop moet worden gesteld dat het hof, blijkens zijn derde r.o., kennelijk ervan is uitgegaan dat het verschoningsrecht van de notaris zich alleen uitstrekt tot datgene waarvan de wetenschap hem als zodanig, dat wil zeggen als notaris is toevertrouwd en dat alles waarvan de wetenschap hem als zodanig is medegedeeld, ook als hem toevertrouwd heeft te gelden. Dit uitgangspunt is, voor zover voor de onderhavige zaak van belang, juist.

3.5. Ook onderdeel 2 faalt. Het hof geeft geen onjuist criterium aangelegd door te oordelen dat de notaris het verschoningsrecht slechts kan worden ontzegd 'wanneer buiten redelijke twijfel staat, dat met de gevraagde getuigenis niet wordt getreden in de vertrouwens sfeer van zijn ambt', waarmee het hof heeft willen aangeven dat de aard van het verschoningsrecht meebrengt dat de opgegeven vragen niet behoeven te worden beantwoord, zolang de rechter aan redelijke twijfel onderhevig acht of die beantwoording naar waarheid zou kunnen geschieden zonder dat geopenbaard wordt wat verborgen dient te blijven.' (HR 1 maart 1985, NJ 1986, 173 (Maas/Ogem))

Artikel 23

1. Het is de notaris verboden, rechtstreeks of middellijk, handelingen te verrichten of na te laten waarvan hij redelijkerwijs moet verwachten dat zij ertoe kunnen leiden, dat hij te eniger tijd niet zal kunnen voldoen aan zijn financiële verplichtingen.

2. In ieder geval is het de notaris verboden:

- a. leningen aan te gaan, behoudens voor zover deze redelijkerwijs nodig zijn voor de uitoefening van het ambt of voor persoonlijke doeleinden;
- b. leningen te verstrekken aan degene die partij is bij een akte of die rechtstreeks of middellijk betrokken is bij een rechtshandeling waarop de akte betrekking heeft;
- c. zich borg te stellen of anderszins in te staan voor schulden van anderen, behoudens voor zover dit redelijkerwijs nodig is voor de uitoefening van het ambt of voor persoonlijke doeleinden.

3. De rechtsgeldigheid van een rechtshandeling welke is verricht in strijd met het eerste en tweede lid is niet uit dien hoofde aantastbaar.

'Financieel onvermogen van de notaris kan ook veroorzaakt worden doordat de notaris zelf te veel geld leent bij de bank. Onder het bovengenoemde verbod valt bijvoorbeeld niet de koop van een tweede huis dat bestemd is voor eigen gebruik en dat gefinancierd wordt met geleend geld. Wel is het de notaris verboden te speculeren in onroerend goed. Ook het verbod van borgstelling van artikel 73b onder 2 (oud, bew.) is gehandhaafd (tweede lid, onder 3°). Een dergelijk verbod voorkomt ook oneerlijke concurrentie tussen notarissen. Nieuw is het verbod opgenomen in het tweede lid, onder 2° tot het verstrekken van geldleningen aan cliënten. Hieronder valt ook het geven van een overbruggingskrediet.

(...) Cliënten kunnen bij het ontbreken van een dergelijk verbod gemakkelijk de notaris onder druk zetten om hen geld te lenen. De cliënt heeft immers de mogelijkheid om naar een andere notaris te gaan die wel bereid is hem geld te verschaffen. Met een dergelijk verbod wordt dus in feite mede oneerlijke concurrentie tegengegaan.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 27)

'De in het tweede lid verboden rechtshandelingen vallen ook onder de omschrijving van het eerste lid. Op grond van het eerste lid is het dan ook verboden de rechtshandelingen van het tweede lid 'middellijk' te verrichten bijvoorbeeld door tussenkomst van een kandidaat-notaris, klerk, echtgenoot of familielid.

In het eerste lid wordt bewust niet gesproken van 'rechtshandelingen' maar van 'handelingen' (...) zoals het zich verslaven aan kansspelen.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 27)

LID 1

'De voorgestelde wijziging strekt ertoe in de wet op te nemen dat ook het nalaten van een bepaalde handeling die er toe kan leiden dat de notaris te eniger tijd niet kan voldoen aan zijn financiële verplichtingen, verboden is. Deze situatie kan zich voordoen wanneer een notaris weigert om bepaalde verzekeringen af te sluiten. Dit nalaten kan er redelijkerwijs toe leiden dat de notaris op enig moment niet kan voldoen aan zijn financiële verplichtingen. Om buiten twijfel te stellen dat een dergelijk nalaten een verboden handeling is, wordt voorgesteld het nalaten van handelingen te verwerken in artikel 23, eerste lid.' (MvT II, 33 569, nr. 3, p. 4)

LID 2 SUB C

'In de praktijk blijkt het verbod in artikel 23, twee lid, onderdeel c, Wna (oud, bew.) tot borg- of garantstelling in zijn huidige absolute vorm, te beperkend wanneer het gaat om de privésfeer en het voeren van de notarispraktijk. Om die reden wordt een uitzondering voorgesteld die analoog is aan de reeds bestaande uitzondering in onderdeel a.' (NvW, 32 250, nr. 7, p. 9)

LID 3

'De verbodsbepaling van de vorige leden heeft op zichzelf op de rechtsgeldigheid van een door de notaris aangegane overeenkomst geen invloed (lid 3). Uiteraard bestaat wel de mogelijkheid de rechtshandelingen om andere redenen aan te tasten. Vandaar dat in het derde lid is bepaald dat die rechtshandelingen niet 'uit dien hoofde aantastbaar' zijn. Het aangaan van verboden overeenkomsten kan wel ten gevolge hebben dat de notaris disciplinair wordt gestraft.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 27)

Artikel 24

1. De notaris is verplicht van zijn kantoorvermogen en van alles betreffende zijn werkzaamheden, daaronder begrepen het beheer van gelden van derden al dan niet vallend onder artikel 25, naar de eisen die voortvloeien uit deze werkzaamheden, op zodanige wijze een administratie te voeren en de daartoe behorende boeken, bescheiden en andere gegevensdragers op zodanige wijze te bewaren, dat te allen tijde op eenvoudige wijze zijn rechten en verplichtingen kunnen worden gekend.
2. Het in het vorige lid bepaalde is van overeenkomstige toepassing op het privé-vermogen van de notaris, daaronder mede begrepen het vermogen van een gemeenschap van goederen waarin hij is gehuwd.
3. Bij verordening kunnen voorschriften worden vastgesteld ten aanzien van de wijze waarop de kantoor- en privé-administratie moeten worden ingericht, bijgehouden en bewaard.
4. De notaris dient binnen vier maanden na afloop van elk boekjaar een verslag in bij het Bureau ten aanzien van zowel het kantoorvermogen als ten aanzien van zijn privé-vermogen. Voor wat betreft de kantoorwerkzaamheden bevat het verslag een winst- en verliesrekening. Het verslag gaat vergezeld van een verklaring danwel mededeling die is afgegeven door een accountant als bedoeld in artikel 393, eerste lid, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. De termijn voor indiening van het verslag kan op verzoek van de notaris door het Bureau op grond van bijzondere omstandigheden worden verlengd met ten hoogste twee maanden. Op het verzoek wordt beslist binnen vier weken na ontvangst ervan.
5. Bij regeling van Onze Minister worden regels gesteld betreffende de wijze van indiening en de inhoud van het verslag en van de verklaring respectievelijk mededeling, bedoeld in het vierde lid alsmede de inhoud en wijze van indiening van overige gegevens aan het Bureau.
6. De notaris is verplicht de in de leden 1 en 2 bedoelde boeken, bescheiden en andere gegevensdragers betreffende zijn kantoor- en privé-administratie gedurende de in artikel 10, derde lid, van Boek 2 Burgerlijk Wetboek bedoelde termijn te bewaren. Artikel 10, vierde lid, Boek 2 Burgerlijk Wetboek is van toepassing.

'Om het financiële toezicht op de notarispraktijk te versterken, wordt voorgesteld om voor de financiële verslaggeving van notarissen een verklaring die is afgegeven door een accountant verplicht te stellen, waarbij de beoordeling door de accountant niet langer alleen zal strekken tot het bezien van het verslag op zichzelf, maar voortaan ook aan de hand van de onderliggende financiële administratie zal worden getoetst of het financiële verslag een juiste en waarheidsgetrouwe weergave daarvan is.

De mogelijkheid van bijzonder administratief beroep bij de kamer van toezicht tegen een weigering van het Bureau tegen een verzoek om verlening van de indieningstermijn vervalt – net als bij besluiten tot het opleggen van een boete of een last onder dwangsom is de rechtsbescherming voortaan geheel conform de Awb.' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 20)

'Omdat in de accountantspraktijk de term «verklaring» met name betrekking heeft op een stuk met een financiële inhoud en het door de notaris uit te brengen verslag een bredere strekking heeft, is in de wettekst het begrip «mededeling» toegevoegd.' (NvW, 32 250, nr. 7, p. 9)

LID 3

Verwezen wordt naar de [Administratieverordening](#). (bew.)

LID 5

Verwezen wordt naar de [Regeling op het notarisambt](#). (bew.)

'Bij deze wijziging is het uitgangspunt dat gegevens aan het Bureau digitaal worden aangeleverd. Met de voorgestelde wijziging kan Onze Minister bij regeling bepalen dat de jaargegevens en de verklaring of mededeling van de accountant digitaal worden aangeleverd bij het Bureau. Ook voor overige gegevens die moeten worden ingediend bij het Bureau kan worden geregeld dat aanlevering op digitale wijze geschiedt. Bij dat laatste kan worden gedacht aan de kwartaalcijfers en maandcijfers maar ook aan de incidentmeldplicht van artikel 25a van de wet.' (MvT II, 33 569, nr. 3, p. 5)

Artikel 25

1. De notaris is verplicht bij een financiële onderneming die ingevolge de Wet op het financieel toezicht in Nederland het bedrijf van bank mag uitoefenen een of meer bijzondere rekeningen aan te houden op zijn naam met vermelding van zijn hoedanigheid, die uitsluitend bestemd zijn voor gelden, die hij in verband met zijn werkzaamheden als zodanig onder zich neemt. Gelden die aan de notaris in verband met zijn werkzaamheden als zodanig ten behoeve van derden worden toevertrouwd, moeten op die rekening worden gestort. De bovenbedoelde financiële onderneming voegt de over de gelden gekweekte rente toe aan het saldo van de bijzondere rekening. Indien deze gelden abusievelijk op een andere rekening van de notaris zijn gestort of indien ten onrechte gelden op de bijzondere rekening zijn gestort, is de notaris verplicht deze onverwijld op de juiste rekening te storten. Hetzelfde geldt indien de gelden rechtstreeks in handen van de notaris zijn gesteld. Indien meer notarissen in een maatschap samenwerken, kan de bijzondere rekening ten name van die notarissen tezamen, de maatschap of vennootschap worden gesteld. In geval van samenwerking met beoefenaren van een ander beroep moet uit de tenaamstelling van de bijzondere rekening blijken dat de notaris deze rekening houdt. De notaris vermeldt het nummer van de bijzondere rekening op zijn briefpapier.
2. De notaris is bij uitsluiting bevoegd tot het beheer en de beschikking over de bijzondere rekening. Hij kan aan een onder zijn verantwoordelijkheid werkzame persoon volmacht verlenen. Ten laste van deze rekening mag hij slechts betalingen doen in opdracht van een rechthebbende.
3. Het vorderingsrecht voortvloeiende uit de bijzondere rekening behoort toe aan de gezamenlijke rechthebbenden. Het aandeel van iedere rechthebbende wordt berekend naar evenredigheid van het bedrag dat te zijnen behoeve op de bijzondere rekening is gestort. De notaris of, indien het een gezamenlijke rekening als bedoeld in het eerste lid, zesde volzin betreft, iedere notaris, is verplicht een tekort in het saldo van de bijzondere rekening terstond aan te vullen, en hij is ter zake daarvan aansprakelijk, tenzij hij aannemelijk kan maken dat hem ter zake van het ontstaan van het tekort geen verwijt treft.
4. Een rechthebbende heeft voor zover uit de aard van zijn recht niet anders voortvloeit, te allen tijde recht op uitkering van zijn aandeel in het saldo van de bijzondere rekening. Is het saldo van de bijzondere rekening niet toereikend om aan iedere rechthebbende het bedrag van zijn aandeel uit te keren, dan mag de notaris aan de rechthebbende slechts zoveel uitkeren als in verband met de rechten van de andere rechthebbenden mogelijk is. In dat geval wordt het saldo onder de rechthebbenden verdeeld naar evenredigheid van ieders aandeel, met dien verstande dat, indien een notaris zelf rechthebbende is, hem slechts wordt toegedeeld hetgeen overblijft, nadat de andere rechthebbenden het hun toekomende hebben ontvangen.
5. Er kan geen derdenbeslag worden gelegd onder de in het eerste lid bedoelde financiële onderneming op het aandeel van een rechthebbende in de bijzondere rekening. Is onder de notaris derdenbeslag gelegd op het aandeel van een rechthebbende in de bijzondere rekening, dan kan de notaris die overeenkomstig de artikelen 476a en 477 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering verklaring heeft gedaan of die is veroordeeld overeenkomstig artikel 477a van dat wetboek, zonder opdracht van de rechthebbende overeenkomstig de verklaring of veroordeling betalen aan de executant.
6. Rechtshandelingen verricht in strijd met de bepalingen van dit artikel zijn vernietigbaar. De vernietigingsgrond kan worden ingeroepen door iedere rechtstreeks belanghebbende. Rechten, door derden te goeder trouw anders dan om niet verkregen op gelden die het voorwerp waren van de vernietigde rechtshandeling, worden geëerbiedigd.
7. Bij verordening kunnen nadere regels worden gesteld betreffende de bijzondere rekening en het beheer van de gelden, bedoeld in het eerste lid. Onze Minister kan regels vaststellen met betrekking tot de wijze van berekening en uitkering van de rente van de op de bijzondere rekening gestorte gelden.
8. De notaris verstrekt, in uitzondering op zijn geheimhoudingsplicht, bedoeld in artikel 22, aan de inspecteur of de ontvanger, bedoeld in artikel 2 van de Algemene wet inzake rijksbelastingen, artikel 2 van de Invorderingswet 1990 dan wel artikel 1:3 van de Algemene douanewet, indien deze dit, daartoe gemachtigd door Onze Minister van Financiën, verzoekt uit hoofde van de uitoefening van een bevoegdheid op grond van de Algemene wet inzake rijksbelastingen, de Invorderingswet 1990 onderscheidenlijk de Algemene douanewet:

- a. de namen, adressen en woonplaatsen van de personen die betrokken zijn bij betalingen naar of vanaf de bijzondere rekening in verband met een in het verzoek specifiek aangeduide transactie of handeling waaraan de notaris zijn medewerking heeft verleend, alsmede de omvang van die betalingen en de nummers van de bankrekeningen waarvan door die personen gebruik is gemaakt;
- b. de aard van de transactie of handeling waarop een in het verzoek specifiek aangeduide betaling naar of vanaf de bijzondere rekening betrekking heeft, alsmede de namen, adressen en woonplaatsen van de personen die daarbij betrokken zijn, de omvang van de betalingen en de nummers van de bankrekeningen waarvan door die personen gebruik is gemaakt.

Bij het verstrekken van de hiervoor genoemde gegevens wordt hun onderling verband door de notaris aangeduid.

9. De notaris verstrekt, in uitzondering op zijn geheimhoudingsplicht, bedoeld in artikel 22, aan de opsporingsambtenaar, de officier van justitie of de rechter-commissaris, de gegevens met betrekking tot de bijzondere rekening die deze vordert uit hoofde van de uitoefening van een bevoegdheid op grond van het Wetboek van Strafvordering.

10. Van de bepalingen van dit artikel en van de in het zevende lid bedoelde regels kan niet worden afgeweken.

'Het gaat hier om een bescherming van de financiële belangen van de cliënten, die erop moet (sic) kunnen vertrouwen dat de bij de notaris gestorte gelden ten slotte ook terecht komen bij degenen voor wie ze bestemd zijn.

(...)

Het vorderingsrecht dat voortvloeit uit deze bijzondere rekening behoort toe aan de gezamenlijk rechthebbenden op de gelden. Zij vormen de deelgenoten van een gemeenschap, welke bestaat uit het vorderingsrecht op de bank uit hoofde van het tegoed van de bij die bank geopende rekening. De verdere regeling is ontleend aan de wet giraal effectenverkeer, die ten aanzien van onder een bank berustende effecten van cliënten eenzelfde juridische constructie kent in de vorm van zogenaamde verzameldepots. (...) Het tegoed op de rekening valt buiten het vermogen van de notaris en blijft dus buiten zijn faillissement.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 10)

'Gevolg is dat de onderhavige derden een positie krijgen die hen bevoorrecht boven andere schuldeisers van de notaris, zowel in privé als in kwaliteit, zoals bijvoorbeeld hen jegens wie de notaris aansprakelijk is uit wanprestatie, onrechtmatige daad, onverschuldigde betaling.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 28)

'De regeling van de bijzondere rekening (generale kwaliteitsrekening) is in die weg dwingend dat niet ten nadele van de rechthebbende kan worden afgeweken.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 31)

'Op grond van het bepaalde in lid 1 mogen ook meer kwaliteitsrekeningen worden aangehouden.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 31)

LID 1

'Op de rekening horen alleen gelden van derden thuis, die daarop door hen in beginsel rechtstreeks dienen te worden gestort. Vandaar het voorschrift van de laatste zin van lid 1: vermelding op het briefpapier. Rechtstreekse storting kan echter in het ongerede raken. Op de notaris is daarom de verplichting gelegd om, bij een abuis, zelf voor storting op de derdenrekening zorg te dragen. Hetzelfde geldt wanneer de notaris het geld in chartale vorm ontvangt, hetgeen hij niet steeds zal kunnen weigeren. Niet nakoming van deze verplichting zal uiteraard wanprestatie jegens de cliënt waarom het gaat opleveren, maar zolang de verplichting niet is nagekomen aan deze geen bescherming terzake van insolventie geven. Ook lid 6 biedt hier immers geen soelaas, nu er geen "rechthandeling" is aan te wijzen waarop dit lid toegepast zou kunnen worden. De sanctie moet dan ook worden gezocht in het tuchtrecht en de controle door het Bureau financieel toezicht (...)' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 31)

'Artikel 22 (lees: artikel 25, bew.) laat niet toe dat de notaris eigen geld voor derden afzondert. Dat men niet langs de weg van een kwaliteitsrekening eigen vermogen aan een derde kan doen toekomen volgt uit HR 9 januari 1937, NJ 1937, 586 (Erik Schaper); verg. ook Molenaar Kw. ber. NBW, 1990, p.55.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 31)

'In artikel 25 ontbreekt een regeling voor de tenaamstelling van de bijzondere rekening van notarissen die samenwerken met andere beroepsbeoefenaren. Omdat de bijzondere rekening alleen aan de notarissen toebehoort en de andere beroepsbeoefenaren daar dus niet over mogen beschikken, moet uit de tenaamstelling blijken dat het uitsluitend een rekening van de notarissen is.' (MvT II, 29 212, nr. 3, p. 4)

LID 2

'De eerste zin drukt zowel uit dat de notaris extern volledig bevoegd is ter zake van beheer en beschikking over de rekening, als de "privatieve" werking van deze bevoegdheid jegens de rechthebbende ("uitsluitend"). Daaraan doet niet af dat de vordering uit de rekening aan de rechthebbende ten behoeve van wie zij strekt "toebehoort". Wel brengt dit laatste mee dat de notaris deze vordering niet zal kunnen cederen of verpanden of met een privé-schuld aan de bank verrekenen.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 32)

'De waarnemer treedt in de plaats van de notaris en kan uit dien hoofde over de rekening beschikken (artikel 26 (lees: artikel 29, zesde lid, bew.)).' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 32)

'De derde zin beperkt de notaris intern in zijn bevoegdheid ("mag") zodat de externe bevoegdheid van de eerste zin in beginsel niet wordt aangetast. (...) Aangenomen mag worden dat de storting van de gelden door de cliënt op de bijzondere rekening impliciet de opdracht aan de notaris inhoudt om

de benodigde betalingen te verrichten. Wel is hier lid 6 van belang, waaruit een zekere externe werking kan voortvloeien, zij het afgezwakt door de derdenbescherming van de tweede zin. Een opdracht tot overmaking van een bedrag van de derderekening naar de privé-rekening van de notaris c.q. een personeelslid of voor hem optredende stroman, kan dus niet worden vernietigd, zodat het geld, voorzover nog aanwezig op de rekening waarheen het overgemaakt werd, terugvalt op de rekening waar het thuishoort, te verwezenlijken door een stornopost.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 32)

'De onder verantwoordelijkheid van de notaris werkzame personen hoeven niet tevens werknemer te zijn. Zo kan ook als gevolmachtigde optreden de kandidaat-notaris met wie de notaris is geassocieerd.' (NV, 23 706, nr. 6, p. 45)

'Zoals ook uit de memorie van toelichting blijkt, is het niet de bedoeling dat de bank tot taak heeft te controleren of er een geldige opdracht van een rechthebbende is.' (NV, 23 706, nr. 6, p. 45)

LID 3

'De vordering op de bank behoort aan de gezamenlijke rechthebbenden toe. Er is derhalve terzake van deze vordering een gemeenschap waarop in beginsel titel 3.7 NBW van toepassing is, zodat een figuur ontstaat, vergelijkbaar met het "verzameldepot" bedoeld in de artikelen 9 e.v. Wet giraal effectenverkeer. Evenals in die wet is ook hier een nadere regeling ten opzichte van titel 3.7 gewenst.

Veel bepalingen van die titel zijn immers niet op een geval als hier aan de orde is afgestemd, al direct omdat de rechthebbenden op de rekening (dat wil zeggen de deelgenoten) elkaar in beginsel geheel onbekend zullen zijn en, in verband met het beroepsgeheim van de notaris, ook goeddeels voor elkaar onbekend zullen moeten blijven. Daardoor is bijvoorbeeld een gezamenlijke actie van hen niet goed denkbaar. Gaat de notaris failliet, dan kan men aan de curator overlaten hun gezamenlijke belangen te behartigen overeenkomstig lid 6. Voor andere gevallen zal een bijzondere regeling zijn, waarvoor lid 4 een aanzet bevat.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 32-33)

'Verrekening van de vordering tot uitkering aan de cliënt op de notaris met een schuld van de cliënt van de notaris, is niet uitgesloten, ook niet als er een tekort is en de notaris daarvoor jegens de cliënt aansprakelijk is. De notaris (of, indien het een gezamenlijke rekening betreft, iedere notaris) is uiteraard verantwoordelijk voor tekorten, maar heeft een ontsnappingsmogelijkheid, ontleend aan HR 9 maart 1990, NJ 1990, 428 en artikel 28 lid 2 Wet giraal effectenverkeer.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 33)

LID 4

'De woorden "te allen tijde" stammen - ook in artikel 26 lid 1 Wet giraal effectenverkeer - uit artikel 3:178. Deze woorden drukken onder meer uit dat het recht op verdeling, waar de uitkering op neerkomt, niet aan verjaring onderhevig is: verg. Parl. gesch. Boek 3, p. 606, tweede hele alinea. Iets anders is dat de gemeenschappelijke vordering op de bank zelf door verjaring te niet kan gaan; verg. artikel 6:140 lid 4. Verder drukken die woorden uit dat het recht op uitkering afgezien van de voormelde bepalingen, steeds aan de rechthebbende toekomt.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 33)

LID 5

'Derdenbeslag door een crediteur van de rechthebbende onder de bank werkt niet, omdat de bank geen verklaring kan doen omtrent het haar onbekende aandeel van de rechthebbende; dat kan alleen de notaris.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 33)

Ten aanzien van de vraag of het afleggen van een verklaring door de notaris overeenkomstig artikel 476a Rv strijdig is met zijn beroepsgeheim: 'Tot het afleggen van een dergelijke verklaring is de notaris wettelijk verplicht. Het voldoen aan deze verplichting kan dus niet als een schending van de geheimhoudingsplicht worden beschouwd.' (NV, 23 706, nr. 6, p. 46)

LID 7

Verwezen wordt naar de [Regeling op het notarisambt](#). (bew.)

LID 8 en LID 9 ALGEMEEN

'Met betrekking tot de derdengeldenrekening van de notaris zijn bijzondere factoren aanwezig die de voorgestelde inperking van het ambtsgeheim rechtvaardigen. (...) Voordat de Hoge Raad in het arrest Van Olst/Ontvanger (HR 18 december 1998, NJ 2000, 341, bew.) vaststelde dat informatie betreffende de derdengeldenrekening valt onder de bescherming van het ambtsgeheim, konden o.a. de Belastingdienst en opsporingsinstanties vaak probleemloos over deze informatie beschikken doordat deze desgevraagd door notarissen werd verstrekt, in de veronderstelling dat deze informatie niet onder hun geheimhoudingsplicht viel. Uiteindelijk heeft het arrest van de Hoge Raad daarover uitsluitel gegeven. Met het voorliggende wetsvoorstel wordt de verstrekking van deze informatie ten dele en onder bepaalde voorwaarden weer mogelijk gemaakt en zo worden de gevolgen van het arrest enigszins gematigd. De centrale rol die de notaris en zijn derdengeldenrekening vervullen bij tal van vermogenstransacties maken (...) dat de voorgestelde beperkte informatieplicht een belangrijke bijdrage kan leveren aan de bestrijding van belastingontduiking en -fraude en de bestrijding van financieel-economische criminaliteit door informatie beschikbaar te maken over de financiële afwikkeling via de notaris van vermogensrechtelijke transacties. (...)' (NV 32 700, nr. 6, p. 5)

'Op de notaris rust weliswaar een onderzoeksplicht, maar hij heeft als juridische dienstverlener geen informatiepositie die vergelijkbaar is met die van een bestuurlijke toezichthouder of een opsporingsdienst. Daarmee is hetgeen hij kan waarnemen omtrent de rol die de door hem verleende diensten in een bredere context zouden kunnen spelen, per definitie beperkt.' (MvT II, 32 700, nr. 3, p. 5)

'Het verschil in aard en gewicht van het maatschappelijk belang bij fiscale controle in het kader van de heffing en inning van belastingen enerzijds en

bij opsporingsonderzoeken naar financieel-economische criminaliteit anderzijds, komt tot uitdrukking in de verschillende wijze waarop de twee onderscheidenlijke onderdelen van de voorgestelde informatieplicht zijn vorm gegeven. In het onderdeel dat ziet op de informatieverstrekking aan de Belastingdienst is de verstrekking van gegevens zeer specifiek uitgewerkt en restrictief van opzet. Zo dient aan de verstrekking een concreet verzoek ten grondslag te liggen, dat alleen zal worden gedaan indien daartoe gereede aanleiding bestaat en de benodigde informatie niet op andere wijze verkregen kan worden. Hierop zal toezicht worden gehouden doordat een voornemen tot het doen van een informatieverzoek door de inspecteur of ontvanger wordt onderworpen aan een interne goedkeuringsprocedure waarbij machtiging door de Minister van Financiën nodig is, alvorens het verzoek wordt gedaan. Het informatieverzoek van de Belastingdienst dient voorts betrekking te hebben op een specifiek aangeduide transactie of handeling dan wel op een specifiek aangeduide betaling. Ten slotte kunnen naar aanleiding van een dergelijk verzoek alleen een beperkt aantal in de wet omschreven gegevens door de notaris worden verstrekt. Het voorgestelde onderdeel dat ziet op gegevensverstrekking bij strafrechtelijk onderzoek is minder restrictief, althans voor zover het gaat om gegevens met betrekking tot de bijzondere rekening, en sluit aan bij de aard en de reikwijdte van de specifieke opsporingsbevoegdheid die in een concreet geval wordt uitgeoefend. Hiermee wordt recht gedaan aan het zeer zwaarwegende belang van een effectieve bestrijding van financieel-economische criminaliteit.' (MvT II, 32 700, nr. 3, p. 6-7)

'Een van de redenen waarom de informatieplicht ziet op de verstrekking van bepaalde gegevens met betrekking tot de derdengeldenrekening en niet op de verstrekking van (afschriften van) bepaalde stukken als zodanig, is gelegen in de noodzaak om de bescherming van gegevens die ook in de toekomst niet zijn uitgezonderd van de geheimhoudingsplicht afdoende te waarborgen. Voorkomen dient te worden dat met de verstrekking van (afschriften van) stukken de toegestane verstrekking van gegevens zijn wettelijke begrenzing overschrijdt. Op de notaris rust de plicht om van de geheimhoudingsplicht uitgezonderde gegevens te verstrekken. Het ligt hierbij het meest voor de hand dat hij dit zal doen door middel van een schriftelijke verklaring. (...) In de memorie van toelichting is de mogelijkheid voor de notaris open gelaten om bij wijze van alternatief aan zijn informatieplicht te voldoen door (afschriften van) stukken over te leggen die de gevraagde gegevens bevatten, mits daaruit geen andere gegevens naar voren komen dan die zijn uitgezonderd van de geheimhouding. In het geval van een vordering om informatie in het kader van opsporing is dit afhankelijk van de strafvorderlijke bevoegdheid die wordt uitgeoefend. Het kan zijn dat uit bepaalde stukken als zodanig geen andere informatie blijkt dan mag worden verstrekt. De notaris zou in overige gevallen eventuele informatie die niet is uitgezonderd van de geheimhoudingsplicht uit te verstrekken afschriften kunnen weglaten, of deze informatie onleesbaar kunnen maken.' (MvT II, 32 700, nr. 6, p. 12)

'Uit de plicht tot gegevensverstrekking door de notaris volgt dat deze uitzondering op de geheimhoudingsplicht niet van toepassing is op derden op wie een afgeleide geheimhoudingsplicht rust. Een verzoek tot gegevensverstrekking dient dan ook tot de oorspronkelijke geheimhouder, zijnde de notaris, te worden gericht. Informatie die met toepassing van de voorziene uitzonderingen is verkregen valt niet langer onder de notariële geheimhoudingsplicht. Op diegenen die deze informatie aldus hebben verkregen, rust dan ook geen afgeleide geheimhoudingsplicht.' (MvT II, 32 700, nr. 3, p. 10)

'(...) wat er gebeurt met de opgevraagde gegevens indien een onderzoek op niets uitloopt en wat de consequentie is van het gegeven dat er geen (van de notaris) afgeleide geheimhoudingsplicht geldt. Voor de gegevens die door de notaris worden verstrekt geldt het wettelijk regime dat van toepassing is op gegevens die in het kader van de heffing en inning van belastingen worden verkregen dan wel bij opsporing worden vergaard. De belastingwetgeving kent een strenge geheimhoudingsplicht die zich uitstrekt tot al hetgeen bekend wordt bij de uitvoering van deze wetgeving en deze informatie kan, behoudens uitzonderingen bij wettelijk voorschrift, alleen in dat kader worden gebruikt.' (NV, 32 700, nr. 6, p. 13)

'Ik (de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, bew.) kan zonder meer bevestigen dat de notaris in beginsel mag uitgaan van de rechtmatigheid van een verzoek om of vordering van informatie, met dien verstande dat de notaris bij het voldoen aan het verzoek of de vordering uiteraard de nodige zorgvuldigheid dient te betrachten in de zin dat hij zich ervan vergewist dat er daadwerkelijk sprake is van een verzoek of vordering in de zin van de voorgestelde wettelijke regeling. Op de notaris rust echter geen enkele verplichting om nog zelfstandig onderzoek te doen naar de redenen die aan een dergelijk verzoek of vordering ten grondslag liggen. (...) De notaris zal zijn bevrijd van zijn geheimhoudingsplicht in geval van een verzoek of vordering, ongeacht de inhoudelijke gronden waarop dit verzoek of deze vordering is gedaan. Een eventueel door de rechter vastgestelde onrechtmatigheid van het verzoek of de vordering zal ertoe leiden dat de aldus verkregen informatie onrechtmatig is verkregen, maar dit zal niet kunnen leiden tot enige aansprakelijkheid van de notaris.' (NV, 32 700, nr. 6, p. 11)

'(...) wat de gevolgen zijn voor de notaris indien hij zijn cliënt zou informeren. Indien er een informatieverzoek wordt gedaan, is er blijkbaar aanleiding voor (nader) onderzoek. (...) In geval van een informatieverzoek in het kader van fiscale controle bestaat er geen wettelijke verplichting voor de notaris om daarover tegen zijn cliënt te zwijgen. In geval van een vordering tot verstrekking van gegevens in het kader van opsporing van strafbare feiten, dient de notaris op grond van artikel 126bb, vijfde lid, Sv, geheimhouding te betrachten over al hetgeen hem ter zake van de vordering bekend is.' (NV, 32 700, nr. 6, p. 12)

LID 8

'Het onderscheid tussen het bepaalde onder a en onder b is louter van technische aard. Het heeft te maken met het aanknopingspunt waarover de Belastingdienst in een concreet geval beschikt. In beide typen gevallen dienen uiteindelijk dezelfde gegevens boven tafel te komen. Bij het bepaalde onder a heeft de Belastingdienst kennis van een bepaalde handeling of transactie, maar ontbreken de overige gegevens, terwijl bij toepassing van het bepaalde onder b juist de kennis omtrent een specifieke betaling of ontvangst het aanknopingspunt is voor de Belastingdienst en de aanleiding vormt om een informatieverzoek te doen naar de overige daarmee samenhangende gegevens. (...)

Onder de omvang van de betalingen dient te worden verstaan de hoogte van de gedane betalingen naar en van de derdengeldenrekening, eventueel

uitgesplitst naar de verschillende betalingen. Onderliggende bescheiden vallen niet onder dit begrip. (...)

Het aangeven van het onderlinge verband dient zeker te stellen dat duidelijk is wie de betaling heeft ontvangen dan wel heeft gedaan en wie van welke bankrekening gebruik heeft gemaakt. Voorts dient de rol van de betrokkenen bij betalingen die zijn verricht over de derdengeldenrekening te worden aangeduid. Hierbij gaat het om de aanduiding van de aard van de bij de notaris verrichte transactie, bijvoorbeeld de overdracht van een onroerende zaak en de vestiging van een hypotheekrecht op die zaak, en de rol van de betrokkenen bij de betalingen in dat verband, bijvoorbeeld wie van de verstrekte namen de koper, de verkoper en de hypotheekverstrekker was.' (NV, 32 700, nr. 6, p. 14)

Verwezen wordt naar artikel 21 van het [Fiscaal Besluit Bestuursrecht](#). (bew.)

LID 9

'Het voorgestelde artikel 25, negende lid, Wna verplicht de notaris informatie te verstrekken over verrichtingen met betrekking tot de bijzondere rekening in het kader van een strafrechtelijk onderzoek. De vordering tot het verstrekken van informatie is gebaseerd op bevoegdheden uit hoofde van het Wetboek van Strafvordering. Te denken valt in dit verband onder andere aan de bevoegdheden die zijn opgenomen in de artikelen 96a, 126a, 126nc, 126nd, 126uc en 126ud Sv. De genoemde strafvorderlijke bepalingen verduidelijken welke gegevens met betrekking tot de bijzondere rekening van de notaris mogen worden gevorderd, bepalen wie tot uitoefening van de desbetreffende bevoegdheid bevoegd is, en stellen nadere voorwaarden aan de toepassing ervan. De werking van artikel 126ne Sv, waardoor de vordering tot gegevensverstrekking ook betrekking kan hebben op gegevens die eerst na het tijdstip van de vordering worden verwerkt, wordt voor zover de uitzondering op de geheimhoudingsplicht van toepassing is, niet belemmerd. Voor zover op grond van de toegepaste bevoegdheden geheimhouding vereist is omtrent het verzoek of de vordering tot verstrekking van gegevens, geldt dit ook voor de notaris.' (MvT II, 32 700, nr. 3, p. 12)

'Overigens geldt voor de opsporingsbevoegdheid die bij uitstek zal worden toegepast om gegevens over transacties die verlopen via de derdengeldenrekening van de notaris op te vragen – artikel 126nd Sv – het vereiste van een misdrijf waarvoor toepassing van voorlopige hechtenis mogelijk is (artikel 67 Sv). Teneinde in alle denkbare gevallen de zorgvuldigheid te waarborgen waarmee het vorderen van gegevens van de notaris plaatsvindt, zal het Openbaar Ministerie in samenspraak met de KNB een aanwijzing opstellen over informatieverstrekking, waarin onder meer zal worden bepaald dat de officier van justitie ook in het geval waarin dit op grond van de wet niet nodig is toestemming zal moeten geven voor de vordering van gegevens van de notaris.' (NV, 32 700, nr. 6, p. 16-17)

Verwezen wordt naar de [Aanwijzing vorderen gegevens derdengeldenrekening notaris](#). (bew.)

Artikel 25a

Bij regeling van Onze Minister kan aan notarissen de plicht worden opgelegd tot het doen van een melding aan het Bureau indien er zich, in de regeling nader aan te duiden, gebeurtenissen voordoen die aanmerkelijke nadelige gevolgen kunnen hebben voor de financiële positie van een notaris.

'Met een meldingsplicht op grond van het voorgestelde artikel 25a Wna ten aanzien van gebeurtenissen die van belang kunnen zijn voor de financiële positie van de notaris («incidentenmelding»), wordt de informatiepositie van het Bureau versterkt. (...) De meldplicht geldt alleen voor gebeurtenissen die een aanmerkelijke invloed kunnen uitoefenen op de financiële positie van de notaris.' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 21)

Verwezen wordt naar de [Regeling op het notarisambt](#). (bew.)

Artikel 25b

1. Indien de continuïteit van de praktijk van een notaris vanwege de wijze van bedrijfsvoering in gevaar dreigt te komen, kan door de voorzitter van de kamer voor het notariaat, ambtshalve naar aanleiding van een klacht dan wel op verzoek van de KNB of het Bureau, na verhoor of behoorlijke oproeping van de notaris, voor een periode van maximaal een jaar een stille bewindvoerder worden benoemd. Artikel 27, eerste lid, tweede tot en met vierde volzin, tweede lid en derde lid, is van overeenkomstige toepassing.
2. De stille bewindvoerder geeft de notaris advies en begeleiding bij zijn bedrijfsvoering en is tevens bevoegd om daaromtrent bindende aanwijzingen aan de notaris te geven.
3. Bij de benoeming wordt een honorarium vastgesteld dat ten laste komt van de notaris.
4. De kamer voor het notariaat of haar voorzitter kan instructies geven aan de bewindvoerder met betrekking tot de bewindvoering.
5. De kamer voor het notariaat of haar voorzitter kan de bewindvoering te allen tijde opschorten of beëindigen.

'Vanwege het algemeen belang dat gemoeid is met de continuïteit van de notariële dienstverlening, wordt de speciale voorziening van de stille bewindvoering ingevoerd.' (NV, 32 250, nr. 6, p. 13)

'De stille bewindvoering is een ordemaatregel die onafhankelijk van een tuchtrechtelijke procedure kan worden opgelegd.' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 21)

'De voorgestelde regeling van stille bewindvoering in de Wna geldt bij wijze van ordemaatregel, op te leggen in een situatie waarin (nog) geen sprake is van faillissement, surséance van betaling of een schuldsaneringsregeling, en is daarom naar zijn aard beperkter en minder ingrijpend van opzet dan de bewindvoering in de gevallen waarop de regeling in de Faillissementswet van toepassing is.' (NV, 32 250, nr. 6, p. 13)

Artikel 26

1. Een notaris wordt door de voorzitter van de kamer voor het notariaat geschorst in de uitoefening van zijn ambt indien hij:
  - a. zich in voorlopige hechtenis bevindt;
  - b. tegen hem een gerechtelijk vooronderzoek ter zake van een misdrijf is ingesteld;
  - c. bij een nog niet onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak wegens misdrijf is veroordeeld dan wel aan hem bij een dergelijke rechterlijke uitspraak een maatregel is opgelegd die vrijheidsbeneming tot gevolg heeft;
  - d. bij rechterlijke uitspraak onder curatele is gesteld, in staat van faillissement is verklaard, ten aanzien van hem de schuldsaneringsregeling natuurlijke personen van toepassing is verklaard, hij surséance van betaling heeft gekregen, dan wel wegens schulden is gegijzeld, voor de duur van die maatregel.
2. Artikel 27, eerste lid, tweede tot en met vijfde volzin, tweede lid en derde lid, is van overeenkomstige toepassing.
3. De griffiers der gerechten doen aan de kamer voor het notariaat, de KNB en het Bureau mededeling van rechterlijke beslissingen als bedoeld in het eerste lid.
4. In een geval als bedoeld in het eerste lid, onderdeel b, eindigt de schorsing na drie maanden. De kamer voor het notariaat kan de schorsing telkens voor ten hoogste drie maanden verlengen.
5. In geval van waarneming door de notaris wordt hij tevens voor de duur van zijn schorsing geschorst als waarnemer in de uitoefening van het ambt, onverminderd de bevoegdheid van de kamer voor het notariaat tot intrekking van de benoeming tot waarnemer, bedoeld in artikel 29, eerste lid.
6. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op de toegevoegd notaris, met dien verstande dat zijn toevoeging door de voorzitter van de kamer voor het notariaat wordt opgeschort.

'Voorgesteld wordt om, ter versterking van het waarborgen van de integriteit binnen het notariaat en van het aanzien van het ambt, de wettelijke regeling met betrekking tot schorsing in de uitoefening van het ambt uit te breiden. (...) Bepaald is dat in geval van waarneming door desbetreffende notaris de schorsing in de uitoefening van het ambt van rechtswege, tevens leidt tot schorsing als waarnemer. (...) De schorsingsregeling is van overeenkomstige toepassing op de toegevoegd notaris.' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 21)

'Ten aanzien van de situaties waarin sprake is van ondercuratelestelling, faillissement, schuldsanering en surséance van betaling, is daarbij de huidige (oude, bew.) regeling van schorsing voor de duur van de maatregel gehandhaafd.' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 19)

'Tevens is bepaald dat ordemaatregelen openbaar zijn als zij van kracht zijn, opdat de gevolgen van deze maatregelen voor de bevoegdheid van de notaris of toegevoegd notaris voor derden kenbaar is.' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 18)

Artikel 27

1. Een notaris, die wegens zijn lichamelijke of geestelijke toestand niet in staat is tot het behoorlijk verrichten van zijn werkzaamheden kan, na verhoor of behoorlijke oproeping, door de voorzitter van de kamer voor het notariaat voor onbepaalde tijd in de uitoefening van zijn ambt worden geschorst. De kamer voor het notariaat bekrachtigt deze maatregel binnen vier weken. Op de beslissingen van de voorzitter en de kamer voor het notariaat is artikel 104, tweede lid, van overeenkomstige toepassing. Op verzoek van de notaris kan de kamer voor het notariaat de schorsing te allen tijde opheffen. Artikel 103, zevende lid, is van toepassing.
2. De notaris kan binnen zes weken na de dag van verzending van het afschrift van de beslissing tot schorsing of tot weigering van de opheffing van de schorsing daartegen in beroep komen bij het gerechtshof Amsterdam. Het beroep schorst de tenuitvoerlegging van de maatregel niet. Tegen de beslissing van het gerechtshof is geen hogere voorziening toegelaten.
3. Op de behandeling van de zaak bij de kamer voor het notariaat en bij het gerechtshof zijn de artikelen 101, 102, 104, 105 en 107 van overeenkomstige toepassing.
4. In geval van blijvende ongeschiktheid van de notaris voor de uitoefening van het ambt wordt hij, op voordracht van Onze Minister, de kamer voor het notariaat gehoord, bij koninklijk besluit ontslagen.

'Anders dan thans (volgens de oude Notariswet, bew.) wordt de notaris in geval van slechte lichamelijke of geestelijke toestand niet aanstonds

ontslagen, maar voor onbepaalde tijd in de uitoefening van zijn ambt geschorst, met mogelijkheid van opheffing van de schorsing.

(...) Pas als duidelijk is dat de notaris blijvend ongeschikt is voor de uitoefening van het ambt wordt hij, nadat de kamer van toezicht (lees: de kamer voor het notariaat, bew.) daarover is gehoord, bij koninklijk besluit ontslagen.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 34)

'Het gerechtshof te Amsterdam is geen administratieve rechter in de zin van de Awb (Vlg. art. 1:4, tweede lid, Awb). Voorts gaat het in de artikelen 10 en 24 (lees: de artikel 11 en 27, bew.) niet om een beoordeling van een besluit van een bestuursorgaan in de zin van de Awb. De Kamers van Toezicht (lees: de Kamers voor het notariaat, bew.) uit de Wet op het notarisambt zijn namelijk geen bestuursorgaan, maar onafhankelijke, bij de wet ingestelde organen die (mede) met rechtspraak zijn belast (vlg. art. 1:1, tweede lid, onder c, Awb).' (NvW, 23 706, nr. 7, p. 15)

'Met de voorgestelde aanpassing van artikel 27, eerste lid, wordt bewerkstelligd dat de toezending wordt voorgeschreven van de beslissing van de voorzitter van de kamer voor het notariaat en de beslissing omtrent bekrachtiging daarvan door de kamer, aan de betrokkene, de KNB en het Bureau, overeenkomstig de regeling voor tuchtuitspraken van de kamer voor het notariaat in artikel 104, tweede lid, Wna.' (NvW, 32 250, nr. 7, p. 9)

'Tevens is bepaald dat ordemaatregelen openbaar zijn als zij van kracht zijn, opdat de gevolgen van deze maatregelen voor de bevoegdheid van de notaris of toegevoegd notaris voor derden kenbaar is.' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 18)

Artikel 28

In de waarneming van het notarisambt wordt voorzien:

- a. in geval van afwezigheid of verhinderd van de notaris;
- b. wanneer de notaris niet in staat is zijn ambt uit te oefenen wegens ziekte;
- c. in geval van schorsing in de uitoefening van zijn ambt;
- d. in geval van ontzetting uit zijn ambt;
- e. in geval van ontslag of vestiging buiten het arrondissement waarin zijn vestigingsplaats is gelegen;
- f. in geval van zijn overlijden.

'Anders dan in de huidige notariswet (oud, bew.) wordt niet meer van 'plaatsvervangend', maar van 'waarneming' gesproken.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 34)

Artikel 29

1. Tot waarnemer is benoembaar een notaris of toegevoegd notaris. Een kandidaat-notaris is tot waarnemer benoembaar indien hij voldoet aan de vereisten van artikel 6, eerste en tweede lid, onderdelen b, onder 1° en 2°, en c, en gedurende de laatste twee jaren voorafgaand aan zijn verzoek tot benoeming, per jaar gemiddeld ten minste 21 uur per week onder verantwoordelijkheid van een notaris of van een waarnemer werkzaam is geweest of als notaris gedurende die periode het notarisambt heeft vervuld. In afwijking van het vorenstaande kan een kandidaat-notaris tot waarnemer worden benoemd in de gevallen van artikel 28, onderdelen a en b, indien hij ten minste drie jaar heeft afgerond van de stage, bedoeld in artikel 31, en gedurende het laatste jaar voorafgaande aan de benoeming tot waarnemer gemiddeld ten minste 21 uur per week onder verantwoordelijkheid van een notaris of van een waarnemer werkzaam is geweest of in die periode als notaris het notarisambt heeft vervuld. De kandidaat-notaris die reeds op grond van het tweede lid als waarnemer is benoemd, behoeft in geval van benoeming als waarnemer voor een andere notaris niet opnieuw te voldoen aan het vereiste van artikel 6, tweede lid, onderdeel c. Het notarisambt kan slechts worden waargenomen door degene die de zeventigjarige leeftijd nog niet heeft bereikt.
2. Op verzoek van een notaris benoemt de voorzitter van de kamer voor het notariaat een of meer notarissen, toegevoegd notarissen of kandidaat-notarissen die zich daartoe bereid hebben verklaard, tot vaste waarnemer teneinde de notaris in de in artikel 28, onderdelen a en b, bedoelde gevallen te vervangen. Telkens wanneer zich een geval als bedoeld in artikel 28 voordoet benoemt de voorzitter ambtshalve één of meer waarnemers, tenzij het een geval als bedoeld in artikel 28, onderdelen a of b, betreft en er een vaste waarnemer is. Alvorens tot benoeming van een waarnemer over te gaan wint de voorzitter advies in bij de KNB. In het geval van ambtshalve benoeming tot waarnemer treft hij zo nodig een regeling omtrent het honorarium.
3. De kamer voor het notariaat of zijn voorzitter kan een benoeming tot waarnemer te allen tijde intrekken. Van elke benoeming van een waarnemer en van elke intrekking van een benoeming wordt onmiddellijk kennis gegeven aan de betrokkenen, de KNB en het Bureau. Tegen een beslissing tot benoeming of tot intrekking van een benoeming kan binnen dertig dagen na de dag van verzending van de brief waarbij die beslissing aan betrokkenen wordt meegedeeld beroep worden ingesteld bij het gerechtshof Amsterdam. Artikel 107, tweede tot en met vierde lid en zesde lid, is van overeenkomstige toepassing.
4. De periode van waarneming kan niet langer zijn dan één jaar in geval van een volledige waarneming. Bij waarneming in deeltijd dient de notaris zijn ambt uit te oefenen gedurende minimaal het aantal uren per week dat bij algemene maatregel van bestuur wordt vastgesteld. De kamer voor het notariaat kan van het bovenstaande in bijzondere gevallen ontheffing verlenen.

5. In geval van een ambtshalve benoeming als waarnemer kan de betrokkene slechts wegens gegronde redenen zijn benoeming weigeren.
6. De ambtshalve benoemde waarnemer, die een notaris in de in artikel 28, onderdelen c, d, en e, bedoelde gevallen vervangt, kan in geval van afwezigheid, verhindering of ziekte worden vervangen door een andere waarnemer, die voldoet aan de in het eerste lid, tweede volzin, gestelde eisen. Het tweede lid, eerste volzin, is van overeenkomstige toepassing.
7. De waarnemer is verantwoordelijk voor het beheer van het protocol van de vervangen notaris en de uitoefening van het notarisambt met betrekking tot dat protocol. Zolang de waarnemer bevoegd is, is de notaris onbevoegd met betrekking tot zijn eigen protocol het notarisambt uit te oefenen.
8. De notaris meldt aan de KNB en de financiële onderneming, bedoeld in artikel 25, eerste lid, terstond de waarneming van zijn functie op grond van artikel 28 door een waarnemer als bedoeld in het tweede lid, eerste volzin. In geval van een ambtshalve benoeming tot waarnemer stelt de waarnemer terstond de financiële onderneming in kennis van zijn benoeming en van de intrekking van zijn benoeming.
9. De notaris en elke niet-ambtshalve benoemde waarnemer zijn ieder voor de door de laatste als zodanig verrichte werkzaamheden of gepleegde verzuimen jegens derden voor het geheel aansprakelijk.
10. De waarnemer gebruikt het zegel van de vervangen notaris en de door de waarnemer opgemaakte minuten behoren tot het protocol van de vervangen notaris.
11. Bij verordening worden nadere voorschriften gegeven over de wijze waarop de overdracht en de overname van het protocol en de overige notariële bescheiden dienen te geschieden, alsmede de mogelijkheden van vrijstelling en ontheffing daarvan.

LID 1

'In lid 1 is geregeld aan welke eisen een kandidaat-notaris moet voldoen om als waarnemer te kunnen worden benoemd. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen kandidaat-notarissen die voor benoeming in aanmerking komen, dus met zes jaar stage, en kandidaten die drie jaar stage hebben doorlopen, alsmede de beroepsopleiding met goed gevolg hebben doorlopen. Alleen de eerste categorie komt in aanmerking voor waarneming in geval van schorsing, ontslag en overlijden van de notaris. Bij een dergelijke waarneming neemt de waarnemer in feite tijdelijk de praktijk geheel over, zodat aan hem dezelfde eisen moeten worden gesteld als aan een notaris. De waarneming in geval van afwezigheid, verhindering of ziekte draagt een incidenteel karakter. Het voordeel voor de kandidaat-notaris is dat hij door regelmatig waar te nemen tijdens de stage zich goed voorbereidt op zijn toekomstige positie als notaris.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 35)

'Uit het artikel (zoals dat luidde voor de wijziging, bew.) blijkt thans niet of er een leeftijdsgrens is. Dit heeft daarom in de praktijk tot vragen aanleiding gegeven. Om deze onduidelijkheid op te heffen wordt nu uitdrukkelijk bepaald dat voor de waarnemer een leeftijdsgrens van 65 jaar (inmiddels 70 jaar, bew.) geldt. Er is geen reden om af te wijken van de op grond van artikel 14, eerste lid, geldende leeftijdsgrens van de notaris van 65 jaar (inmiddels 70 jaar, bew.).' (MvT II, 29212, nr. 3, p. 5)

'De wijzigingen in deze onderdelen strekken er in hoofdzaak toe om versoepeling van de verplichte stage-duur voor kandidaat-notarissen die in deeltijd werken, zoals deze middels de evaluatiewet in artikel 30 is opgenomen, ook toe te passen bij de eisen voor de benoeming tot notaris en de benoeming tot waarnemer. Dit is gedaan door de artikelen 6 en 29 in die zin te wijzigen. Met deze wijziging is verzekerd dat de kandidaat-notarissen die in deeltijd werken en tot notaris benoemd willen worden, over voldoende substantiële werkervaring beschikken op het moment van benoeming, en dat die werkervaring voldoende recent is. Dit komt de kwaliteit van de beroepsuitoefening ten goede. Dat geldt evenzeer voor de in deeltijd werkende kandidaat-notaris die tot waarnemer benoemd wil worden.

Dit geeft tevens een bruikbare en heldere maatstaf waarmee kan worden beoordeeld of een kandidaat voldoende recente werkervaring heeft om in aanmerking te komen voor benoeming tot notaris, respectievelijk waarnemer.

Hiernaast is in artikel 29, eerste lid, tweede volzin, verduidelijkt dat de werkervaring van de kandidaat-notaris die in het verleden als notaris het notarisambt heeft vervuld, eveneens meetelt voor de benodigde werkervaring om tot waarnemer benoemd te kunnen worden, mits die werkervaring voldoende recent is.' (MvT II, 33 569, nr. 3, p. 4)

LID 2

'Uiteraard kan de situatie zich voordoen dat de notaris niet van de mogelijkheid van benoeming van een vaste waarnemer gebruik heeft gemaakt. Alsdan zal alsnog in de waarneming moeten worden voorzien.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 35)

'In de in de onderdelen c, d en e genoemde gevallen - schorsing, ontslag en overlijden (lees: c, d, e en f genoemde gevallen - schorsing, ontzetting, ontslag en overlijden, bew.) - zal dus altijd ambtshalve een waarnemer moeten worden benoemd.' (NNV, 23 706, nr. 12, p. 29)

LID 4

'Het wetsvoorstel maakt het mogelijk dat twee geassocieerde deeltijdnotarissen de voorzitter van de kamer van toezicht (lees: de kamer voor het notariaat, bew.) verzoeken elkaar over en weer tot vaste waarnemer te benoemen om op deze wijze beiden in deeltijd - met een minimum van 20 uur -

het ambt te kunnen uitoefenen. Ook zou een op het kantoor werkzame, tot waarneming bevoegde kandidaat-notaris als waarnemer van beide deeltijdnotarissen kunnen optreden.' (NNV, 23 706, nr. 12, p. 29)

Verwezen wordt naar het [Besluit op het notarisambt](#). (bew.)

LID 5

'Een ambtshalve benoeming tot waarnemer kan slechts wegens gegronde redenen worden geweigerd (...). Het moet immers niet mogelijk zijn dat er voor de waarneming van een minder aantrekkelijke notarispraktijk geen kandidaat is te vinden.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 35)

LID 6

'Ten opzichte van de onderwaarnemer kan de vacaturewaarnemer als notaris worden beschouwd die waargenomen moet worden in verband met afwezigheid, verhindering of ziekte. Daarom wordt in een nieuw artikel 29, vijfde lid (lees: zesde lid, bew.), bepaald dat in dergelijke gevallen voor de waarneming van een vacaturewaarnemer een driejarige stage voldoende is.

Het is ook wenselijk dat de vacaturewaarnemer een vaste waarnemer kan aanwijzen.' (MvT II, 29212, nr. 3, p. 5)

LID 7

'Eventuele toch door de notaris gepasseerde akten zijn dan nietig.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 35)

LID 8

'Het woord 'terstond' moet dan ook in die zin worden opgevat, dat zo spoedig mogelijk, en indien mogelijk vooraf, de waarneming van zijn functie wordt gemeld, onder vermelding van de waarnemingsperiode en de reden van waarneming.' (NNV, 23 706, nr. 12, p. 30)

LID 9

'Zeker bij associaties van notarissen kan het van belang zijn dat een compagnon als waarnemer wordt benoemd, zonder dat het risico bestaat dat de akten in het verkeerde protocol terecht komen.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 36)

Overgangsrecht

'In artikel 26 (lees: artikel 29, bew.) dat bepaalt wanneer een kandidaat-notaris tot waarnemer benoembaar is, wordt onder andere geëist dat de kandidaat-notaris voldoet aan het vereiste van artikel 6 (lees: artikel 6, bew.), tweede lid, onderdeel a. Op grond van de overgangsregeling van artikel 110 (lees: artikel 123, bew.) eerste lid voldoet aan dit benoembaarheidsvereiste tevens hij die kandidaat-notaris is op grond van artikel 20a van de Wet van 9 juli 1842, Stb. 1842, 20, op het Notarisambt zoals dit artikel luidde voor de inwerkingtreding van deze wet.

De commissie wijst er tevens op dat artikel 26 (lees: artikel 29, bew.) aan de kandidaat-notaris als voorwaarde voor de benoembaarheid tot waarnemer stelt dat hij de beroepsopleiding heeft gevolgd en dat dit vereiste op grond van de overgangsregeling van het derde lid van artikel 110 (lees: artikel 123, bew.) niet geldt voor de benoembaarheid tot notaris. Ook voor de waarnemer zal dit vereiste op grond van de overgangsregeling in de meeste gevallen niet gelden. In het vierde lid van artikel 110 (lees: artikel 123, bew.) is namelijk bepaald dat op de kandidaat-notaris die reeds vóór het tijdstip van inwerkingtreden van deze wet een betrekking op een notariatskantoor heeft aanvaard, artikel 5 (lees: artikel 6, bew.), tweede lid onder 2° - het met goed gevolg afleggen van het examen van de beroepsopleiding - niet van toepassing is.' (NNV, 23 706, nr. 12, p. 54)

'Het voorstel tot het laten vervallen van het achtste lid van artikel 29 Wna (oud, bew.) houdt verband met de voorgestelde invoering van het centraal register voor het notariaat (...).' (MvT II 32 250, nr. 3, p. 22)

'In het verlengde van de rol van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) bij de benoeming van notarissen en de goedkeuring van toevoegingen wordt, ter ondersteuning van de voorzitter van de kamer voor het notariaat, ook bij de benoeming van een waarnemer voorzien in advisering door de KNB.' (NvW, 32 250, nr. 7, p. 10)

Artikel 29a

De notarispraktijk wordt voor rekening en risico van de vervangen notaris voortgezet:

- a. bij waarneming in de in artikel 28, onderdelen a of b, bedoelde gevallen;
- b. bij waarneming in de in artikel 28, onderdelen c, d, e of f bedoelde gevallen, indien in het benoemingsbesluit het honorarium voor de waarnemer is vastgesteld.

'In artikel 29a wordt nu uitdrukkelijk bepaald dat de «lichte waarnemingen», dus de waarnemingen in geval van afwezigheid, verhindering of ziekte van de notaris, voor rekening en risico van de vervangen notaris geschieden. Dit geldt dus zowel voor waarnemingen door een vaste waarnemer als door een ambtshalve benoemde waarnemer. De zware waarnemingen - de waarnemingen in geval van schorsing, ontslag of overlijden - geschieden alleen voor rekening en risico van de vervangen notaris als in het benoemingsbesluit het honorarium is vastgesteld.' (MvT II, 29 212, nr. 3, p. 5)

Artikel 30

De kandidaat-notaris die tot waarnemer is benoemd, legt, indien dit nog niet eerder heeft plaatsgevonden, in verband met de aanvaarding van zijn benoeming de eed af voor de rechtbank in het arrondissement waarin de kamer voor het notariaat is gevestigd waaronder de te vervangen notaris ressorteert. Artikel 3, tweede tot en met vijfde lid, en artikel 4 zijn van overeenkomstige toepassing.

'De waarnemer is als zodanig bevoegd met ingang van de dag na de eedsaflegging of, indien in het benoemingsbesluit een latere datum is vermeld, met ingang van die dag.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 36)

Artikel 30a

1. Een gedefungeerde notaris verkrijgt, indien hij dit wenst, de hoedanigheid van kandidaat-notaris gedurende een jaar na zijn ontslag. Als hij tot waarnemer wordt benoemd is artikel 30 niet van toepassing. Een notaris die voor of na zijn defungeren tot vaste waarnemer is benoemd is één jaar na zijn defungeren van rechtswege uit deze functie ontslagen.
2. Na de beëindiging van de notariële werkzaamheden zoals bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel c, behoudt de kandidaat-notaris, indien hij dit wenst, gedurende een jaar de hoedanigheid van kandidaat-notaris. Indien hij voor of na de beëindiging van zijn notariële werkzaamheden tot vaste waarnemer is benoemd is hij één jaar na die beëindiging van rechtswege uit deze functie ontslagen. Hetzelfde geldt voor de toegevoegd notaris, indien deze na de beëindiging van zijn toevoeging niet werkzaam is geweest als kandidaat-notaris.
3. Indien de gedefungeerde notaris of de gewezen toegevoegd notaris of kandidaat-notaris ambtshalve benoemd is tot waarnemer, behoudt hij de hoedanigheid van kandidaat-notaris gedurende één jaar na het einde van de laatste waarnemingsperiode.
4. De gedefungeerde notaris, de gewezen toegevoegd notaris of kandidaat-notaris of de ambtshalve benoemde waarnemer die gedurende een jaar waarnemingsbevoegd wil blijven, geeft binnen een week na defungeren of de beëindiging van de notariële werkzaamheden of de waarneming, kennis aan de KNB dat hij de hoedanigheid van kandidaat-notaris wenst te verkrijgen onderscheidenlijk wenst te behouden. De KNB zendt de gedefungeerde notaris of de gewezen kandidaat-notaris een bewijs van ontvangst van de kennisgeving en doet terstond mededeling aan de kamer voor het notariaat in het arrondissement waarbinnen de notaris of de kandidaat-notaris gevestigd was. De KNB zendt de gedefungeerde notaris of de gewezen toegevoegd notaris of kandidaat-notaris een bewijs van ontvangst van de kennisgeving.

'(...) Dit betekent overigens niet dat een ieder die op grond van deze uitbreiding een jaar langer kandidaat-notaris is, in die periode ook tot waarnemer benoemd kan worden. Om voor benoeming in aanmerking te komen moet voldaan zijn aan de in artikel 29, eerste lid, vermelde benoemingsvereisten, waaronder de eis dat men voorafgaande aan het verzoek om benoeming gedurende een al dan niet aaneengesloten periode van twee jaren binnen het tijdsbestek van drie jaren in het notariaat werkzaam moet zijn geweest (vanaf 1 juli 2014, geldt: de laatste twee jaar voorafgaand aan het verzoek om benoeming gemiddeld ten minste 21 uur per week in het notariaat werkzaam zijn geweest, bew.) (dan wel de versoepelde eisen voor de 'lichte' (vaste) waarneming, bew.). Ook is hij niet tot waarnemer benoembaar als hij de 65-jarige (inmiddels 70-jarige leeftijd, bew.) leeftijd reeds heeft bereikt (onderdeel M.1, artikel 29, eerste lid). (...)

De gedefungeerde notaris of de gewezen kandidaat-notaris die ambtshalve waarnemer is behoudt de hoedanigheid van kandidaat-notaris gedurende één jaar na het einde van de laatste waarnemingsperiode (artikel 30a, derde lid). Hij zal dus na iedere waarneming de keuze moeten maken of hij al dan niet nog een jaar waarnemingsbevoegd wil blijven en zal dit, als dat het geval is, binnen een week moeten melden aan de KNB (lid 4). Wel zal hij voor iedere waarneming opnieuw aan alle benoemingsvereisten moeten voldoen, waaronder de «twee binnen drie jaars-eis (vanaf 1 juli 2014: de 21 uren-eis, bew.)». Als hij niet regelmatig waarneemt, zal hij dus spoedig niet meer voor een nieuwe waarneming in aanmerking komen.' (MvT II, 29 212, nr. 3, p. 6)

'Degenen die niet meer willen waarnemen en die dus niet de hoedanigheid van kandidaat-notaris willen krijgen of behouden, zijn niet langer lid van de KNB. Op grond van artikel 60 zijn namelijk alleen notarissen (inmiddels ook toegevoegd notarissen, bew.) en kandidaat-notarissen lid van de KNB.' (MvT II, 29 212, nr. 3, p. 7)

Titel IIIa De toegevoegd notaris (art. 30b-30d)

Artikel 30b

1. Een notaris kan, met goedkeuring van Onze Minister, een kandidaat-notaris aanwijzen als een aan hem toegevoegd notaris. Het aantal toegevoegd notarissen per notaris bedraagt ten hoogste drie.
2. De toegevoegd notaris is bevoegd om namens, onder verantwoordelijkheid en toezicht van de notaris handelingen te verrichten als bedoeld in artikel 2, eerste lid. De notaris beschikt over een exclusieve instructiebevoegdheid ten aanzien van de notariële werkzaamheden van de toegevoegd notaris.
3. De toegevoegd notaris is vaste waarnemer als bedoeld in artikel 29, tweede lid, teneinde de notaris te vervangen in de in artikel 28, onderdelen a en

b, bedoelde gevallen.

4. In geval van waarneming neemt de waarnemer de toevoeging waar, tenzij de toegevoegd notaris zelf als waarnemer optreedt.
5. De toegevoegd notaris gebruikt een zegel dat gelijk is aan het zegel van de notaris, bedoeld in artikel 51, met dien verstande dat hierop tevens zijn eigen naam en hoedanigheid zijn vermeld. De door de toegevoegd notaris opgemaakte minuten behoren tot het protocol van de notaris.
6. Tot het voeren van de titel toegevoegd notaris is uitsluitend bevoegd hij die overeenkomstig het eerste lid als zodanig is aangewezen en wiens toevoeging niet is beëindigd of opgeschort.

'Gezocht is naar een versterking van het perspectief voor de ervaren kandidaat-notaris door deze een meer passende positie binnen het notariaat te geven. Dit is van belang om deze kandidaat-notarissen op langere termijn te kunnen behouden voor het notariaat. Een belangrijke reden hiervoor is dat het vaak geruime tijd in beslag neemt voordat een kandidaat-notaris voor benoeming tot notaris in aanmerking komt. Nog belangrijker is het gegeven dat niet iedere kandidaat-notaris het ondernemerschap ambieert. (...) Het behoud van ervaren kandidaat-notarissen die thans het notariaat verlaten, voorkomt dat binnen het notariaat aanwezige kennis verloren gaat. Daarnaast wordt met de introductie van de toegevoegd notaris ook de passeercapaciteit van notariškantoren vergroot, hetgeen de kwaliteit van de dienstverlening een verdere impuls kan geven. (...) De in dit wetsvoorstel opgenomen invoering van de toegevoegd notaris vormt een alternatieve regeling voor het eerdere voorstel betreffende de notaris in dienstbetrekking, (...)' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 9-10)

'(...) wat het wezenlijk verschil is tussen de eerder voorgestelde notaris in dienstbetrekking en de in het voorliggende wetsvoorstel voorziene toegevoegd notaris. Wat beide figuren gemeen hebben is dat er voor ervaren kandidaat-notarissen een wettelijke mogelijkheid wordt gecreëerd om in dienst van een notariswerkgever zelf alle notariële ambtshandelingen te kunnen verrichten, zoals het verlijden van authentieke akten. Het verschil tussen beide is gelegen in de formele positie: de notaris in dienstbetrekking zou zijn bevoegdheden op eigen titel als notaris uitoefenen, de toegevoegd notaris oefent zijn bevoegdheden uit in het mandaat dat wordt gegeven door de notaris. Dit verschil brengt met zich dat de notaris(-werkgever) een verantwoordelijkheid behoudt voor het functioneren van een toegevoegd notaris. Met dit alternatief worden enkele bezwaren vermeden die samenhangen met de vereiste onafhankelijke uitoefening van het publiek ambt, in combinatie met een dienstbetrekking bij een werkgever.' (NV, 32 250, nr. 6, p. 12)

'De introductie van de toegevoegd notaris past binnen de bestaande inrichting van het notarisambt en eerbiedigt met name de eisen van onafhankelijkheid en onpartijdigheid die aan een notaris worden gesteld.' (MvT II, nr. 3, p. 10)

'In het voorgestelde nieuwe artikel 30b Wna wordt bepaald dat een notaris een kandidaat-notaris kan aanwijzen als toegevoegd notaris. Hieruit volgt tevens dat een toegevoegd notaris, die immers geen kandidaat-notaris (meer) is, niet opnieuw voor toevoeging in aanmerking kan komen en dus maar aan één notaris tegelijkertijd kan zijn toegevoegd. De toegevoegd notaris handelt in mandaat van zijn notaris en is werkzaam onder diens verantwoordelijkheid en toezicht. De toegevoegd notaris is dus zelf geen ambtsdrager en wordt daarom niet ook bij koninklijk besluit benoemd. In plaats daarvan is voor de mandaatsverlening, hier toevoeging genoemd, de voorafgaande goedkeuring is vereist van de Minister. De toegevoegd notaris is bevoegd om namens de notaris alle ambtshandelingen te verrichten. Dit betekent onder meer dat de akten die door de toegevoegd notaris worden verleden, worden opgenomen in het protocol van de notaris. Wanneer er sprake is van (langdurige) waarneming in de zin van artikel 28, onderdelen c tot en met e, treedt de waarnemer in de bevoegdheden van de waargenomen notaris, met inbegrip van eventuele toevoegingen. Dit betekent dat de waarnemer belast is met het toezicht op een of meer toegevoegd notarissen en dat deze laatste bevoegd zijn om namens de waarnemer op te treden. Uiteraard is het mogelijk dat (één van) de toegevoegd notaris(sen) zelf tot waarnemer wordt benoemd. Voor een adequaat toezicht door de notaris op de toegevoegd notaris dient aan een aantal voorwaarden te worden voldaan. Allereerst wordt een gezagsverhouding verondersteld tussen de toegevoegd notaris en de notaris, die behalve op de wettelijke gevolgen van de toevoeging zelf, gebaseerd is op een arbeidsrelatie. Bepaald is dat de notaris een exclusieve instructiebevoegdheid heeft ten aanzien van de toegevoegd notaris. Deze bevoegdheid volgt rechtstreeks uit de wet en is niet afhankelijk van de inhoud van de arbeidsovereenkomst. Bovendien gaat deze bijzondere instructiebevoegdheid voor op hetgeen uit het algemene arbeidsrecht (op grond van het Burgerlijk Wetboek) voortvloeit. Ook indien de toegevoegd notaris niet in dienst is bij de notaris zelf, hetgeen het geval kan zijn bij bepaalde, met name grotere en/of interdisciplinaire kantoren, betekent dit dat voor wat betreft de instructiebevoegdheid ten aanzien van alle notariële werkzaamheden zonnig wordt afgeweken van de gezagsverhouding tussen de toegevoegd notaris en zijn werkgever, zoals dat normaliter zou volgen uit het dienstverband. De notaris is eindverantwoordelijk voor de handelingen van de toegevoegd notaris en dient adequaat toezicht te houden op het functioneren van de toegevoegd notaris, en zonnig instructies te geven. De toegevoegd notaris draagt evenwel ook een eigen verantwoordelijkheid voor zijn handelen. Met de bevoegdheid om ambtshandelingen te verrichten zijn alle wettelijke bepalingen en normen die gelden voor de uitoefening van het notarisambt en voor de uitoefening van specifieke bevoegdheden op hem van toepassing, zoals dat nu ook al het geval is bij een waarnemer. (...). Met de eis van toezicht wordt tevens verondersteld dat de toegevoegd notaris ook daadwerkelijk werkzaam is op het kantoor waar ook de notaris werkzaam is. De toelaatbaarheid van «toezicht op afstand», bijvoorbeeld in een situatie waarin een toegevoegd notaris op een andere vestiging werkzaam is dan de notaris, moet met het oog op het vereiste van adequaat toezicht bij voorbaat worden uitgesloten. Tevens dienen de aanwezigheid en eigen werkzaamheden van de notaris voldoende ruimte en gelegenheid bieden voor een adequaat toezicht op de werkzaamheden van de toegevoegd notaris. Het gegeven dat de notaris in deeltijd werkt zal bijvoorbeeld in dit opzicht relevant zijn, of de mate waarin de toegevoegd notaris en de notaris bij werkzaamheid in deeltijd tegelijkertijd aanwezig zijn. Met het oog op een

effectief toezicht wordt in elk geval voorzien in een wettelijk maximum van drie toegevoegd notarissen per notaris. (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 22-23)

Een toegevoegd notaris moet op dezelfde feitelijke werklocatie werkzaam zijn als de notaris. Gebeurt dit niet dan is niet voldaan aan de voorwaarde van toezicht als bedoeld in dit artikel. Dit staat in een [beleidsregel](#) van staatssecretaris Fred Teeven van Veiligheid en Justitie die 19 september 2014 in de Staatscourant is gepubliceerd. (bew.)

Artikel 30c

1. Een kandidaat-notaris komt in aanmerking voor toevoeging aan een notaris indien hij voldoet aan de voorwaarden van artikel 6, met uitzondering van het tweede lid, onderdeel b, onder 4°, en indien wordt voldaan aan de voorwaarden die volgen uit artikel 30b, tweede lid.
2. Het verzoek om goedkeuring van de toevoeging wordt ingediend door de notaris en de kandidaat-notaris gezamenlijk. Artikel 8 is van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat de bij het verzoek over te leggen bewijsstukken tevens betrekking hebben op de vervulling van de voorwaarden die volgen uit artikel 30b, tweede lid, en dat het advies van de Commissie toegang notariaat tevens ziet op de vraag of aan deze voorwaarden wordt voldaan. Aan de goedkeuring kunnen nadere voorwaarden worden verbonden.
3. De toegevoegd notaris die aan een notaris wordt toegevoegd, legt, indien dit nog niet eerder heeft plaatsgevonden, in verband met de aanvaarding van zijn toevoeging de eed af voor de rechtbank in de hoofdplaats van het ressort waarin de plaats van vestiging is gelegen van de notaris aan wie hij wordt toegevoegd. Artikel 3, tweede tot en met vijfde lid en artikel 4 zijn van overeenkomstige toepassing.

'Aangezien de toegevoegd notaris bevoegd is om alle ambtshandelingen te verrichten, geldt in het voorgestelde artikel 30c Wna als uitgangspunt dat hij aan dezelfde eisen dient te voldoen als de notaris. Voor de goedkeuring van de toevoeging wordt dezelfde procedure doorlopen als voor de benoeming tot notaris, met inbegrip van een onderzoek naar de persoonlijke geschiktheid door de Commissie toegang notariaat (...)' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 23)

Artikel 30d

1. De toevoeging eindigt van rechtswege door:
  - a. opzegging dan wel het eindigen van de arbeidsovereenkomst van de toegevoegd notaris of schorsing in zijn werkzaamheden door zijn werkgever;
  - b. ontzetting uit het ambt, ontslag of overlijden van de notaris;
  - c. onherroepelijke oplegging aan de notaris van een ontzetting van de bevoegdheid tot het aanwijzen van een toegevoegd notaris als bedoeld in artikel 103, eerste lid, onderdeel d;
  - d. onherroepelijke oplegging aan de toegevoegd notaris van een ontzetting in de bevoegdheid om als toegevoegd notaris op te treden als bedoeld in artikel 103, derde lid;
  - e. benoeming van de toegevoegd notaris tot notaris.
2. Indien de toevoeging op grond van het eerste lid, onderdelen b of c, is geëindigd, kan de voorzitter van de kamer voor het notariaat bij de benoeming van een waarnemer als bedoeld in artikel 29, tweede lid, de desbetreffende kandidaat-notaris met diens instemming aanwijzen als aan de waarnemer toegevoegd notaris, voor de duur van de waarneming.
3. Onverminderd het bepaalde in het eerste lid, onderdeel c, wordt de toevoeging opgeschort met het ingaan van de schorsing van de notaris in de uitoefening van het ambt. De opschorting eindigt met de benoeming van een waarnemer dan wel door beëindiging van de schorsing.
4. Onze Minister kan de toevoeging intrekken:
  - a. op verzoek van de toegevoegd notaris;
  - b. indien er sprake is van andere omstandigheden dan bedoeld in het eerste lid waardoor niet langer wordt voldaan aan de voorwaarden voor toevoeging die volgen uit artikel 30b, tweede lid, en aan de voorwaarden als bedoeld in artikel 30c, tweede lid, laatste volzin.
5. Indien er zich feiten of omstandigheden voordoen die ingevolge het eerste lid leiden tot beëindiging van de toevoeging van rechtswege, of ingevolge het vierde lid grond kunnen vormen voor intrekking van de toevoeging, doen de notaris en de toegevoegd notaris daarvan onverwijld mededeling aan de KNB en Onze Minister.

LID 1

'De figuur van de toevoeging is naar zijn aard onlosmakelijk verbonden met zowel de arbeidsrelatie waaruit de gezagsverhouding voortvloeit tussen de toegevoegd notaris en de notaris, als met de bevoegdheid van de notaris, waarvan de bevoegdheid van de toegevoegd notaris is afgeleid. Hieraan is de consequentie verbonden dat bij opzegging van de arbeidsovereenkomst of schorsing van de werkzaamheden van de toegevoegd notaris de toevoeging van rechtswege eindigt. Ook indien de burgerlijke rechter op een later moment oordeelt dat opzegging van de arbeidsovereenkomst of de

schorsing in werkzaamheden onrechtmatig was, blijft de beëindiging van de toevoeging in stand. (...) Daarnaast leiden de omstandigheden waarin een notaris zelf niet langer bevoegd is, zoals bij de ontzetting uit zijn ambt, zijn ontslag of overlijden, tot beëindiging van de toevoeging.' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 23-24)

LID 2

'Bij wijze van overgangsmaatregel is de kamer voor het notariaat echter bevoegd om bij de benoeming van een waarnemer ingeval van ontzetting uit het ambt, ontslag of overlijden van een notaris, te bepalen dat een kandidaat-notaris wordt toegevoegd aan de door de kamer benoemde waarnemer, voor de duur van de waarneming. Met de beëindiging van de waarneming wordt in die gevallen tevens deze tijdelijke toevoeging beëindigd, waarna eventueel een geheel nieuwe toevoeging op grond van artikel 30b Wna kan plaatsvinden. Met deze overgangsmaatregel wordt de continuïteit van een notarispraktijk zoveel mogelijk gewaarborgd.' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 24)

LID 3

'Opschorting van de toevoeging vindt plaats bij schorsing van de notaris in de uitoefening van zijn ambt. Schorsing kan bij wijze van ordemaatregel worden opgelegd: op grond van artikel 26 Wna, in verband met voorlopige hechtenis, een nog niet onherroepelijke veroordeling wegens het plegen van een misdrijf, schuldsanering, etc., op grond van artikel 27 Wna, om redenen van lichamelijke of geestelijke gezondheid, of op grond van artikel 106 Wna, als ordemaatregel naar aanleiding van een klacht.

Gezien het karakter van schorsing in deze gevallen als ordemaatregel – er is geen sprake van verwijtbaar gedrag door de notaris, althans dat staat (nog) niet onherroepelijk vast – is daaraan niet de consequentie verbonden dat aan de toevoeging een definitief einde komt. Indien er sprake is van schorsing als tuchtrechtelijke maatregel, is de beslissing of dit gezien de omstandigheden van het geval ook moet leiden tot beëindiging van de toevoeging overgelaten aan de tuchtrechter, door dit in artikel 103, onderdeel c (lees: d, bew.), Wna als een afzonderlijk op te leggen maatregel op te nemen.' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 24)

Titel IV De stage, de registratie van de werktijd en de beroepsopleiding van de kandidaat-notaris (art. 31-36)

Artikel 31

1. Een kandidaat-notaris moet, alvorens tot notaris te kunnen worden benoemd, gedurende een stage van ten minste zes jaren werkzaam zijn geweest op één of meer notariskantoren in Nederland. In geval van werkzaamheid in deeltijd van minder dan een gemiddelde van 28 uur per week wordt de vereiste duur van de stage naar evenredigheid verlengd, met dien verstande dat bij een gemiddelde van ten minste 21 uur per week de verlengde duur maximaal acht jaren bedraagt. De stage vangt aan op de dag van de kennisgeving, bedoeld in artikel 32, eerste lid.
2. Bij verordening wordt bepaald aan welke verplichtingen de notaris en de kandidaat-notaris gedurende de stage moeten voldoen.
3. Op verzoek van een kandidaat-notaris kan de KNB besluiten tot verkorting van de in het eerste lid bedoelde termijn indien bepaalde werkzaamheden van de verzoeker, anders dan bedoeld in het eerste lid, relevant zijn voor de voorbereiding op het notarisambt.
4. Bij verordening worden nadere regels gesteld betreffende de behandeling van het verzoek, bedoeld in het derde lid, en de waardering van de werkzaamheden.

De universitaire opleiding is (...) gericht op het vastleggen van een zo goed mogelijke theoretische vorming van de toekomstige notaris. Daarnaast is het van belang dat de kandidaat-notaris in vervolg op zijn universitaire studie ook een goede beroepsopleiding ontvangt, welke vooral is gericht op het verkrijgen van praktische vaardigheden en bovendien de mogelijkheid biedt zijn theoretische kennis verder te vergroten. (...)

De uitvoering van deze notariële beroepsopleiding en het regelen van de verplichtingen waaraan de notaris en de kandidaat-notaris bij het volbrengen van de stage hebben te voldoen kan verder worden opgedragen aan (...) de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie, die bij verordening over in de wet genoemde onderwerpen een nadere regeling kan vaststellen. (...) Daarbij dient wel de voorwaarde te worden gesteld, dat aan de stage en de beroepsopleiding niet onevenredige zware eisen worden gesteld, zodat deze eisen in feite niet meer in het belang zouden zijn van een goede beroepsuitoefening, maar aangemerkt zouden kunnen worden als een extra belemmering voor de toetreding tot het notarisambt.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 9)

'Bij verordening moet worden bepaald aan welke verplichtingen de notaris en de kandidaat-notaris gedurende de stage moeten voldoen (...). Ook zou kunnen worden bepaald dat de kandidaat-notaris in het tweede gedeelte van de stage een aantal cursussen dient te volgen, bijvoorbeeld op het gebied van kantoor- en personeelsmanagement, financieel bestuur en gesprekstechniek, etc.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 36)

Het bestuur van de KNB heeft besloten dat zodra de kennisgeving en bul zijn ontvangen niet naar de datum van ontvangst van beide stukken wordt gekeken, maar wordt bekeken op welke datum aan de twee voorwaarden genoemd in artikel 1 sub c is voldaan:

1. de opleidingseis van artikel 6, tweede lid onder a (dit is de datum die op de bul staat);
  2. het verrichten van werkzaamheden onder verantwoordelijkheid van een notaris of een waarnemer (dit is de datum van indiensttreding).
- De datum waarop aan beide voorwaarden is voldaan wordt als datum aanvang stage aangemerkt. (bew.)

'De vereiste stageduur wordt met de voorgestelde wijziging van artikel 31, eerste lid, Wna versoepeld voor kandidaat-notarissen die in deeltijd werken. Om de instroom vanuit aanverwante beroepsgroepen te bevorderen, wordt tevens mogelijk gemaakt om relevante werkervaring die is opgedaan buiten het (Nederlandse) notariaat te laten meetellen voor de verplichte stageduur.' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 24)

LID 2

Verwezen wordt naar de [Stageverordening](#). (bew.)

Artikel 32

1. De kandidaat-notaris die:
  - a. werkzaamheden op een notaris kantoor heeft aanvaard; of
  - b. werkzaamheden in een andere vestiging van een notaris kantoor heeft aanvaard; of
  - c. meer of minder uren per week op een notaris kantoor werkzaam is,geeft hiervan binnen een week nadat hij met de uitoefening van die werkzaamheden is begonnen of nadat zijn arbeidsduur is gewijzigd, kennis aan de KNB. Deze kennisgeving wordt door de desbetreffende notaris voor «gezien» getekend. Indien de kandidaat-notaris werkzaam is voor of deel uitmaakt van een maatschap van notarissen of van notarissen en kandidaat-notarissen kan zulks geschieden door één van die notarissen. Indien het de eerste maal is dat hij als kandidaat-notaris werkzaam is, legt hij daarbij tevens het getuigschrift van het door hem afgelegd examen dan wel een erkenning van beroepskwalificaties over als bedoeld in artikel 5 van de Algemene wet erkenning EU-beroepskwalificaties.
2. De kennisgeving houdt in:
  - a. datum en plaats van geboorte van de kandidaat-notaris;
  - b. de voornamen, de naam en de plaats van vestiging van de notaris te wiens kantore de kandidaat-notaris het laatst werkzaam is geweest en gedurende welk tijdvak, of de verklaring dat hij als kandidaat-notaris nog niet eerder op een notaris kantoor werkzaam was;
  - c. in geval van werkzaamheid in deeltijd, het aantal uren per week dat de kandidaat-notaris op het notaris kantoor werkzaam is.
3. De KNB zendt de kandidaat-notaris een bewijs van ontvangst van de kennisgeving. Zij zendt tevens het door haar voor "gezien" getekende getuigschrift, indien dit aan haar is overgelegd, aan de kandidaat-notaris terug.
4. Binnen een week nadat de kandidaat-notaris zijn werkzaamheden op het notaris kantoor heeft beëindigd, geeft de notaris hiervan schriftelijk kennis aan de KNB.
5. Op verzoek geeft de KNB aan de kandidaat-notaris een verklaring af ter bevestiging dat hij de in artikel 31 bedoelde stage heeft doorlopen.

LID 1

'Ten aanzien van de bewoordingen 'werkzaamheden heeft aanvaard' merkt de staatssecretaris op: 'Dit zal in de meeste gevallen in loondienst zijn, maar het kan ook voorkomen dat de kandidaat wordt opgenomen in een maatschap of freelance gaat werken.' (NNV, 23 706, nr. 12, p. 32)

'Omdat in geval van werkzaamheid in deeltijd de stageperiode naar evenredigheid wordt verlengd (art. 31, eerste lid), is het van belang dat de KNB van wijzigingen in de arbeidsduur van kandidaat-notarissen op de hoogte wordt gesteld. De KNB geeft namelijk op grond van artikel 32, zesde lid (lees: vijfde lid, bew.), de stageverklaringen af. Ook voor de berekening van de evenredige verlenging van de periode van 2/3 jaar recente praktijkervaring (artikel 6, tweede lid, onderdeel b, 3°) moeten wijzigingen in de arbeidsduur bekend zijn.' (MvT II, 29 212, nr. 3, p. 7)

'Het vervallen van de huidige meldingsplicht aan de tuchtkamer in (het, bew.) huidige (oude, bew.) vierde lid en de tweede volzin van het huidige (oude, bew.) vijfde lid hangt samen met de registratie van kandidaat-notarissen in het register voor het notariaat (...). Met het voorstel tot het laten vervallen van het zevende lid (oud, bew.) is op het besluit van de KNB de rechtsbescherming voortaan geheel conform de Awb.' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 24)

Artikel 33

1. De KNB draagt zorg voor een opleiding voor kandidaat-notarissen gedurende de stage, aan het eind waarvan een examen wordt afgenomen. De opleiding duurt ten hoogste drie jaren en neemt ten minste twee maal per jaar een aanvang.
2. Over de volgende onderwerpen betreffende de opleiding worden bij verordening nadere regels vastgesteld:
  - a. de aanvangsdata van de opleiding en de onderwerpen waarop zij betrekking heeft;
  - b. de inhoud van het examen, de wijze waarop het examen wordt afgenomen en de personen die bevoegd zijn het examen af te nemen;
  - c. de voorwaarden voor de toelating tot het afleggen van het examen;
  - d. de voorwaarden voor het verkrijgen van vrijstelling voor bepaalde onderdelen van het examen;
  - e. de hoogte van de cursus- en examengelden en te wiens laste deze komen.

LID 1

'De tekst van dit lid, waarin sprake is van 'zorg dragen' (staat, bew.) er niet aan in de weg dat de beroepsopleiding wordt verzorgd op de wijze zoals thans (onder de oude wet, bew) gebeurt, te weten door de Stichting Beroepsopleiding Notariaat.' (NNV, 23 706, nr. 12, p. 32)

LID 2

Verwezen wordt naar de [Verordening opleiding kandidaat-notarissen](#). (bew.)

Artikel 34

1. Er is een commissie van toezicht die tot taak heeft toezicht te houden op de opleiding voor de kandidaat-notarissen en op het examen. De commissie bestaat uit vijf leden. Drie leden, waaronder de voorzitter, worden benoemd door Onze Minister, de andere leden door de KNB. De commissie is gevestigd ten kantore van de KNB.
2. Bij verordening worden nadere regels gesteld betreffende de zittingsduur en het aftreden van de leden en de voorzitter, alsmede betreffende de werkzaamheid, de vergaderingen, de besluitvorming en andere onderwerpen die voor het functioneren van de commissie van toezicht van belang zijn.

LID 2

Verwezen wordt naar de [Verordening commissie van toezicht](#). (bew.)

Artikel 35

Vervallen per 01-01-2012.

'In het verlengde van deze keuze voor de gebruikelijke bestuursrechtelijke rechtsbescherming tegen beschikkingen van het Bureau in het kader van diens toezicht, wordt voorgesteld om de in de (oude, bew.) artikelen 14, 32 en 35 Wna nog voorkomende gevallen van bijzonder administratief beroep bij de tuchtrechter tegen beschikkingen van het Bureau of van de KNB, af te schaffen.' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 4)

Dit betekent dat belanghebbenden bezwaar kunnen instellen bij de KNB. (bew.)

Artikel 36

De commissie van toezicht brengt elk jaar aan Onze Minister en aan het bestuur van de KNB verslag uit over haar werkzaamheden. Dit verslag wordt door de KNB algemeen verkrijgbaar gesteld.

Titel V De akten, minuten, grossen en afschriften (art. 37-53)

TEN AANZIEN VAN TITEL V

'De herziening van dit hoofdstuk heeft geleid tot schrapping van in onbruik geraakte bepalingen, zoals bijvoorbeeld de mogelijkheid van bekendmaking aan de notaris van verschijnende personen door middel van twee attesterende getuigen (...) en de mogelijkheid om bepaalde akten in originali op te maken (...). Tevens zijn verplichtingen die niet meer als zinvol worden ervaren geschrapt, zoals de plicht tot vervaardiging van een dubbel van het repertorium, dat jaarlijks naar de griffie van de arrondissementsrechtbank moet worden gezonden (...). Ook zijn de wijzigingen die door de Invoeringswet Boeken 3, 5 en 6 nieuw BW (zevende gedeelte) in hoofdstuk III (oud, bew.) zijn aangebracht, in deze titel overgenomen. Bij deze wet, die op 1 januari 1992 in werking is getreden, moesten veel artikelen worden aangepast aan de boeken 3-6 nieuw BW en aan de Kadasterwet. Daarbij moest ook rekening worden gehouden met de bepalingen betreffende schriftelijk bewijs in het nieuwe bewijsrecht, met name de artikelen 183-185a Rv. Voor de toelichting op deze wijzigingen wordt verwezen naar p. 22-32 van de memorie van toelichting op wetsvoorstel 17 896, Invoeringswet Boeken 3-6 nieuw BW, zevende gedeelte, (...) en naar het artikel van mr. B.C.M. Waaijer, In het kielzog van het NBW: de Notariswet gewijzigd, WPNR 5977 van 20 oktober 1990.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 37)

Artikel 37

1. Notariële akten kunnen zijn partij-akten of proces-verbaal-akten. Partij-akten bevatten waarnemingen van de notaris, verklaringen van partijen en eventueel bevestigingen daarvan door getuigen. Proces-verbaal-akten bevatten slechts waarnemingen van de notaris en eventueel bevestigingen daarvan door getuigen.
2. Partij-akten komen tot stand door ondertekening van de akte door de partijen, de notaris en de eventuele getuigen. Proces-verbaal-akten komen tot stand door ondertekening van de akte door de notaris en de eventuele getuigen.
3. Is een proces-verbaal-akte ten bewijze van instemming medeondertekend door een of meer bij de inhoud belanghebbende personen, dan geldt die akte te hunnen opzichte tevens als partij-akte voor wat betreft de bewijskracht van de daarin vermelde waarnemingen van de notaris.

Artikel 38

1. De notaris is verplicht de voor hem verleden akten in zijn protocol op te nemen. Deze verplichting geldt ook voor door hem afgegeven Europese erfrechtverklaringen als bedoeld in artikel 188a van Boek 4 van het Burgerlijk Wetboek.
2. Van deze verplichting is uitgezonderd de akte van volmachtverlening waarin uitdrukkelijk is vermeld dat zij aan de volmachtgever zal worden uitgegeven. In dat geval neemt de notaris een afschrift van de akte in zijn protocol op.
3. In een akte van volmacht waarin uitdrukkelijk is vermeld dat zij aan de volmachtgever zal worden uitgegeven mogen de persoonlijke gegevens van de gevolmachtigde oningevuld worden gelaten. Hiervoor mogen niet meer dan vier regels worden opengelaten.
4. De notaris is verplicht binnen een maand na afloop van het kalenderjaar aan het bestuur van de KNB opgave te doen van het aantal in dat jaar gepasseerde akten.

LID 1

'Hoofdfregel is dat akten in minuut worden opgenomen. Alleen de akte van volmachtverlening kan nog in originali worden verleden.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 38)

LID 2

'Dit lid heeft zowel betrekking op de zogenaamde blanco volmacht, waarbij de naam van de gevolmachtigde niet is ingevuld, als op de volmacht die bijvoorbeeld voor gebruik in het buitenland bestemd is. Zo kent men in het Engelse/Amerikaanse recht niet de authentieke akte en dus ook niet het authentieke afschrift van die akte. Nieuw is dat in lid 2 uitdrukkelijk is bepaald dat een afschrift van de originali-akte in het protocol moet worden opgenomen, hetgeen nuttig is in geval van vermissing van de akte.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 38)

'Door de voorgestelde wijziging vervalt de term originali-akte.' (NV, nr. 23 706, nr. 6, p. 48)

LID 5

'De Commissie van deskundigen die op grond van artikel 7, tweede lid, over ingediende ondernemingsplannen advies moet uitbrengen, is bevoegd bij de KNB inlichtingen in te winnen in verband met het onderzoek van het ondernemingsplan. Omdat de Commissie over actuele informatie moet kunnen beschikken voor de beoordeling van de vraag of er ruimte is voor een nieuwe plaats van vestiging, verstrekt de KNB aan de Commissie jaarlijks een opgave van het aantal akten dat door notarissen is gepasseerd (toelichting bij artikel 8 Besluit ondernemingsplan notaris). Voor gegevens over het aantal akten is de KNB evenwel afhankelijk van de medewerking van de notarissen. Het is daarom wenselijk dat de notarissen tot medewerking worden verplicht. De wijziging van de artikel 38 strekt hiertoe.' (MvT II, 29 212, nr. 3, p. 7)

Artikel 39

1. De bij het verlijden van de akte verschijnende personen en getuigen moeten aan de notaris bekend zijn. Hij stelt de identiteit van de personen die de eerste maal voor hem verschijnen vast aan de hand van een document als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht en vermeldt de aard en het nummer daarvan in de akte. Indien onder de verantwoordelijkheid van de notaris werkzame personen als gevolmachtigden of getuigen optreden, is de tweede volzin niet van toepassing. Indien de natuurlijke personen die blijkens de akte daarbij als partij optreden niet bij het verlijden van de akte verschijnen, wordt in de aan de akte te hechten volmacht, dan wel indien krachtens mondelinge volmacht wordt gehandeld in de akte, de aard en het nummer van het in de tweede volzin bedoelde document van de volmachtgever vermeld.
2. De notaris kan in alle gevallen de tegenwoordigheid van twee getuigen verlangen indien hij dit wenselijk acht.
3. De getuigen moeten meerderjarig zijn en hun woonplaats hebben in Nederland. Zij moeten de taal verstaan waarin de akte is opgesteld, of die waarin de akte van bewaargeving is geschreven.
4. Geen getuigen kunnen zijn:
  - a. de echtgenoot en de bloed- en aanverwanten van de notaris of de partijen bij de akte tot en met de derde graad;
  - b. de vervangen notaris en diens echtgenoot, indien de akte wordt verleden door een waarnemer.
5. In geval van niet-naleving van enige bepaling van dit artikel, met uitzondering van het eerste lid, tweede en vierde volzin, mist de akte authenticiteit en voldoet zij niet aan de voorschriften waarin de vorm van een notariële akte wordt geëist.

LID 1

'De ratio van de identificatieplicht bij het verlijden van notariële akten is, dat de notaris zich vergewist van de identiteit van de voor hem

verschijnende personen. Hij moet verifiëren of degene die voor hem verschijnt de identiteit heeft van degene die hij opgeeft te zijn. Dat brengt met zich dat de notaris de identiteit controleert aan de hand van originele documenten en niet op basis van kopieën daarvan. Dat geldt zowel voor Nederlanders als voor niet-Nederlanders, zowel ten aanzien van paspoorten als rijbewijzen. De Wet op het notarisambt verplicht niet tot het aantonen van de nationaliteit of een bepaalde verblijfsstatus. Indien buitenlanders hun identiteit willen aantonen met behulp van een Nederlands rijbewijs, dan is dat mogelijk. Ingevolge de Wegenverkeerswet 1994 zijn vreemdelingen, die langer dan 185 dagen in Nederland verblijven, gehouden hun buitenlandse rijbewijs om te wisselen voor een Nederlands rijbewijs. Het is evenwel niet nodig dat de notaris bij vaste cliënten telkens opnieuw de identiteit vaststelt.' (NV, 23 706, nr. 6, p. 49)

'Omdat het niet de bedoeling is dat personeelsleden van het notaris kantoor, die in de akte als gevolmachtigden of getuigen optreden, zich telkens moeten legitimeren, zijn dezen in de derde volzin van de regeling uitgezonderd. (...)' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 38)

Bij de Wet op de uitgebreide identificatieplicht van 24 juni 2004, Stb. 2004, 300, inw.tr. 1 januari 2005 is artikel 39 gewijzigd. 'Het onderhavige wetsvoorstel voorziet in de erkenning van het rijbewijs als identificatiebewijs door het opnemen van het rijbewijs in artikel 1 van de WID. De toevoeging in het eerste lid van artikel 39 van de Wet op het notarisambt is hiermee overbodig geworden.' (MvT II, 29 218, nr. 2, p. 23)

De tekst van artikel 1 Wet op de identificatieplicht luidt als volgt:

Artikel 1

1. Als documenten waarmee in bij de wet aangewezen gevallen de identiteit van personen kan worden vastgesteld, worden aangewezen:

1°. een geldig reisdocument als bedoeld in artikel 2, eerste lid, onder a, b, c, d, e en g, of tweede lid, van de Paspoortwet; 2°. de documenten waarover een vreemdeling ingevolge de Vreemdelingenwet 2000 moet beschikken ter vaststelling van zijn identiteit, nationaliteit en verblijfsrechtelijke positie; 3°. een geldig nationaal, diplomatiek of dienstpaspoot dat is afgegeven door het daartoe bevoegde gezag in een andere lidstaat van de Europese Gemeenschappen of in een andere staat die partij is bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte, voor zover de houder de nationaliteit van die andere lidstaat bezit;

4°. een geldig rijbewijs dat is afgegeven op basis van de Wegenverkeerswet, een geldig rijbewijs als bedoeld in artikel 107 van de Wegenverkeerswet 1994 of een rijbewijs dat is afgegeven door het daartoe bevoegde gezag in een andere lidstaat van de Europese Gemeenschappen of in een andere staat die partij is bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte, waarvan de houder in Nederland woonachtig is, zolang de bij de Wegenverkeerswet 1994 vastgestelde termijn van geldigheid in Nederland niet is verstreken, aan de houder geen administratieve maatregel bedoeld in paragraaf 9 van hoofdstuk VI van de Wegenverkeerswet 1994 is opgelegd of aan hem niet de bijkomende straf bedoeld in artikel 179 van die wet is opgelegd en mits het rijbewijs is voorzien van een pasfoto van de houder.

2. Onze Minister van Justitie kan, al dan niet voor een bepaald tijdvak, andere dan de in het eerste lid bedoelde documenten aanwijzen ter vaststelling van de identiteit van personen. (bew.)

LID 2

'In artikel 4.3.5.3 van het ontwerp-Meijers zijn voor de uiterste wil bij «openbare akte» bijzondere formaliteiten gesteld, met andere woorden formaliteiten die niet voor de notariële akten in het algemeen gelden; het ging hierbij onder meer om de aanwezigheid van getuigen en de ondertekening door hen van de akte. In het Gewijzigd Ontwerp zijn deze regels op aandringen van de commissie efrecht vervallen; men zie de memorie van antwoord, kamerstukken II 1962/63, 3771, nr. 6, blz. 70/71. In aansluiting hierop is in de Invoeringswet Boeken 4 en Titel 7.3, eerste gedeelte, het vereiste van getuigen ook in artikel 4.3.5.4 geschrapt; in de memorie van toelichting bij dat artikel is een aanpassing van de (oude) Wet op het Notarisambt in het vooruitzicht gesteld, die thans in de nieuwe wet wordt aangebracht door het doen vervallen van de eerste twee zinnen van het tweede lid en de aanpassing van de derde, enig overblijvende, zin.

Het schrappen van het vereiste van getuigen bij het verlijden van een uiterste wil roept het probleem op of ook de vermelding van getuigen overal geschrapt moet worden. Dat getuigen, hoewel wettelijk niet verplicht, aanwezig kunnen zijn, blijkt uit artikel 39, tweede lid. Hier kan van geval tot geval worden geoordeeld. Zo bestaat er geen bezwaar tegen artikel 4.3.2.7 ongewijzigd te laten.

Bij de voorbereiding van de Wet op het notarisambt is in de memorie van antwoord aan de Tweede Kamer (kamerstukken II 1995/96, 23 706, nr. 6, blz. 48) toegezegd dat bij de invoering van Boek 4 zal worden gezien of artikel 35 (thans: 39) in die zin gewijzigd kan worden dat bij het passeren van een uiterste wil twee getuigen op uitdrukkelijk verzoek van de comparant of de notaris aanwezig kunnen zijn. Wat de notaris betreft vloeit uit het tweede lid reeds voort dat deze aanwezigheid van getuigen kan verlangen. Wat de aanwezigheid van getuigen op verzoek van de comparant betreft: in de meeste gevallen zal de notaris geen bezwaar hebben tegen inwilliging van een dergelijk verzoek. Naar mijn oordeel verdient het echter wel de voorkeur dat de notaris de akte kan passeren buiten aanwezigheid van getuigen, althans de door de comparant voorgestelde getuigen. Dat kan van belang zijn als de notaris beïnvloeding van de testateur door een bepaalde getuige vermoedt.' (MvT II 27 245, nr. 3, p. 11-12)

LID 5

'Uit het vijfde lid volgt dat bij niet-naleving van de bepalingen van de tweede en vierde volzin (van lid 1, bew.) de akte niet authenticiteit mist.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 38)

Artikel 40

1. De akte vermeldt in ieder geval de naam, voornamen en de plaats van vestiging van de notaris voor wie de akte wordt verleden. Indien de akte wordt verleden voor een toegevoegd notaris of een waarnemer, worden diens naam en voornamen vermeld, alsmede de voorgenoemde gegevens van de

notaris tot wiens protocol de akte behoort.

2. De akte vermeldt bovendien:

- a. naam, voornamen, geboortedatum en -plaats, woonplaats met adres en burgerlijke staat van de natuurlijke personen die blijkens de akte daarbij als partij optreden;
- b. rechtsvorm, naam en woonplaats met adres van de rechtspersonen die blijkens de akte daarbij als partij optreden;
- c. ten aanzien van natuurlijke en rechtspersonen die blijkens de akte voormelde partijen vertegenwoordigen: de in de onderdelen a en b bedoelde gegevens, met uitzondering van de burgerlijke staat, alsmede de grond van hun bevoegdheid, met dien verstande dat voor natuurlijke personen die een kantoor houden of werkzaam zijn op een kantoor ten aanzien van aangelegenheden die dit kantoor betreffen in plaats van de woonplaats met adres ook het kantooradres vermeld kan worden;
- d. naam, voornamen, geboortedatum en -plaats van iedere getuige, indien de akte in tegenwoordigheid van getuigen wordt verleden;
- e. de plaats, het jaar, de maand en de dag, waarop de akte is verleden;
- f. in geval van toepassing van artikel 42, eerste lid, naam, voornamen, geboortedatum en -plaats en woonplaats van de tolk-vertaler.

Indien opgave van één of meer van deze gegevens niet mogelijk is, worden de redenen daarvan vermeld.

3. Indien de vermelding van het tijdstip van de ondertekening van de akte door de notaris, in verband met de inschrijving in de openbare registers of om andere reden van belang kan zijn, wordt ook dit tijdstip vermeld.

4. Indien de akte de plaats, het jaar, de maand of de dag niet vermeldt, mist zij authenticiteit en voldoet zij niet aan de voorschriften waarin de vorm van een notariële akte wordt geëist.

Artikel 41

1. De tekst van een akte voldoet aan de volgende eisen:

- a. zij moet goed leesbaar zijn en mag geen afkortingen bevatten;
- b. zij moet zoveel mogelijk ononderbroken doorlopen;
- c. ruimten die zijn opengebleven en onbeschreven vakken moeten vóór de ondertekening voor beschrijving onbruikbaar worden gemaakt;
- d. getallen ter bepaling van het aantal of de grootte van zaken, alsmede tijdsaanduidingen moeten in schrijffletters worden uitgedrukt; zij kunnen tevens in cijfers worden herhaald of voorafgesteld.

2. De inhoud van de akte wordt duurzaam op deugdelijk materiaal gesteld. Bij verordening kunnen regels worden gesteld omtrent dit materiaal en omtrent de wijze waarop de tekst van de akte daarop wordt gesteld, onverminderd het te dien aanzien op grond van artikel 21, eerste lid, van de Archiefwet 1995 bepaalde.

3. Het voorgaande lid is van overeenkomstige toepassing op de Europese ererechtverklaring bedoeld in artikel 188a van Boek 4 van het Burgerlijk Wetboek.

LID 2

'In de op artikel 11, tweede lid, van het Archiefbesluit 1995 gebaseerde Regeling duurzaamheid archiefbescheiden (Stcrt. 2001, 180) zijn eisen gesteld met betrekking tot de duurzaamheid van de door overheidsorganen op te maken archiefbescheiden. Deze regeling is op de notaris van toepassing, omdat hij als overheidsorgaan in de zin van de Archiefwet 1995 moet worden beschouwd. Artikel 41, tweede lid (oud, bew.), van de Wet op het notarisambt geeft evenwel ook verordeningsbevoegdheid omtrent het materiaal van akten en de wijze waarop de tekst van de akte daarop wordt gesteld. Alleen als er behoefte aan bestaat om aanvullende, hogere eisen te stellen aan de kwaliteit van het papier en de inkt van de akte dan de eisen die op grond van de Archiefwet 1995 zijn gesteld, is er nog ruimte voor deze verordeningsbevoegdheid van de KNB. De bepaling is in die zin verduidelijkt.' (MvT II, 29 212, nr. 3, p. 8)

Verwezen wordt naar de [Verordening aktepapier](#). (bew.)

Artikel 42

1. De akte wordt verleden in de Nederlandse taal. Indien partijen zulks verlangen, wordt de akte verleden in een vreemde of de Friese taal, mits de notaris die taal voldoende verstaat, tenzij de wet anders bepaalt.

Indien een verschijnende partij de taal van de akte niet voldoende verstaat, verschijnt mede een tolk, die zo mogelijk ook beëdigd vertaler is, die de zakelijke inhoud van de akte vertaalt. De akte wordt dan mede door hem ondertekend. Van zijn bijstand wordt in het slot van de akte melding gemaakt.

2. De akte kan in meer dan één taal worden verleden. In dat geval wordt de tekst in de ene taal gevolgd door de tekst in een andere taal. Deze bepaling

is ook van toepassing indien de akte wordt verleden in de Nederlandse en de Friese taal, of de Friese taal één van de talen is waarin de akte is verleden.

3. De voorgaande leden zijn van overeenkomstige toepassing op de afgifte van een Europese erfrechtverklaring als bedoeld in artikel 188a van Boek 4 van het Burgerlijk Wetboek.

'Nieuw is de uitdrukkelijke vermelding van de Friese taal, die in zoverre met een vreemde taal op één lijn wordt gesteld dat het vereiste dat de notaris die taal verstaat ook voor het Fries geldt. Vgl. in dit verband artikel 41 van de Kadasterwet. In de Wet van 11 mei 1956, Stb. 1956, 242 betreffende het gebruik van de Friese taal in het rechtsverkeer wordt ervan uitgegaan dat notariële akten in de Friese taal kunnen worden gesteld, zie artikel 8 van die Wet. Nieuw is ook dat een beëdigde tolk-vertaler bijstand moet verlenen indien een partij de taal van de akte - eventueel de Friese taal - niet voldoende verstaat. Dat van die bijstand melding wordt gemaakt in de akte en dat de tolk mede ondertekent, is van belang voor het bewijs dat inderdaad aan de eisen van de Wet op dit stuk is voldaan.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 39)

'De bij het verlijden van de akte aanwezige tolk-vertaler zal inderdaad ook de mededeling betreffende de zakelijke inhoud van de akte en de door de notaris verstrekte informatie moeten vertalen.' (NV, 23 706, nr. 6, p. 34)

Ten aanzien van de kosten van de vertaling: 'Partijen zullen moeten overeenkomen wie deze kosten zal dragen'. (NV, 23 706, nr. 6, p. 49)

'De kosten van een tolk zijn kosten die de notaris niet zelf hoeft te dragen maar in beginsel in rekening mag brengen bij de cliënt. Voor dienstverlening aan minder draagkrachtigen wijs ik in dit verband op de subsidieregeling welzijnsbeleid (Staatscourant 1995, 250), op grond waarvan een tolkcentrum subsidie kan aanvragen, indien tolkendiensten en vertaalwerk worden verricht op aanvraag van onder andere instanties en personen op terreinen vallend onder het Ministerie van Justitie (art. 33, eerste lid, sub c). (...) Deze subsidieregeling zal ook het notariaat de mogelijkheid bieden van de tolkcentra gebruik te maken.' (NNV, 23 706, nr. 12, p. 34)

Ten aanzien van de vraag wie aansprakelijk is voor een slechte buitenlandse vertaling: 'Dit zal degene zijn die de vertaling heeft gemaakt, dus de vertaler'. (NV, 23 706, nr. 6, p. 49)

'Uit de tekst van het tweede lid volgt niet welke taal beslissend is voor de rechtsgevolgen. De commissie stelt daarom voor verplicht te stellen dat in de akte wordt aangegeven welke tekst bij interpretatieproblemen prevaleert. Een wettelijke verplichting op dit punt lijkt mij niet nodig en niet wenselijk. Wel zal de notaris zijn cliënten kunnen adviseren een dergelijke bepaling op te nemen.' (NNV, 23 706, nr. 12, p. 34)

Artikel 43

1. De partijen bij de akte en de bij het verlijden van de akte eventueel verschijnende andere personen krijgen tijdig tevoren de gelegenheid om van de inhoud van de akte kennis te nemen. Alvorens tot het verlijden van een akte over te gaan, doet de notaris aan de verschijnende personen mededeling van de zakelijke inhoud daarvan en geeft daarop een toelichting. Zo nodig wijst hij daarbij tevens op de gevolgen die voor partijen of één of meer hunner uit de inhoud van de akte voortvloeien. Indien het niet betreft een akte als bedoeld in het tweede lid en de verschijnende personen verklaren van de inhoud van de akte kennis te hebben genomen en met beperkte voorlezing in te stemmen, leest de notaris hun in elk geval de volgende gedeelten van de akte voor:
  - a. de voornamen, de naam en de plaats van vestiging van de notaris en de datum en de plaats van het verlijden van de akte;
  - b. de gegevens van de verschijnende personen en van de partijen;
  - c. het slot.
2. Van akten die in tegenwoordigheid van getuigen worden verleden, leest de notaris steeds de volledige tekst voor. Hij voldoet dan eveneens in het bijzijn van getuigen aan de in de tweede en derde zin van het eerste lid genoemde informatieplicht.
3. De beschreven bladzijden van de akte worden doorlopend genummerd. Voor zover op een blad niet de ondertekening voorkomt als bedoeld in het vierde lid of de bladen niet reeds met toepassing van artikel 45, eerste lid, onderdeel d, van een paraaf zijn voorzien, worden zij door de notaris van een paraaf voorzien.
4. De akte wordt door ieder der verschijnende personen onmiddellijk na voorlezing ondertekend. Onmiddellijk daarna ondertekent de notaris de akte. Indien een persoon verklaart niet te kunnen ondertekenen zal van deze verklaring, alsmede de reden van verhindering, melding worden gemaakt. Een akte die in tegenwoordigheid van getuigen wordt verleden, wordt door de getuigen en de notaris onmiddellijk na voorlezing ondertekend. Betreft het een akte als bedoeld in artikel 40, derde lid, dan neemt de notaris, voordat hij tot ondertekening overgaat, het uur en de minuut van die ondertekening in de akte op.
5. Van de mededeling van de zakelijke inhoud en de toelichting daarop overeenkomstig het eerste lid van dit artikel, van de beperkte of volledige voorlezing overeenkomstig het eerste of het tweede lid, alsmede van de ondertekening overeenkomstig het vierde lid wordt in het slot van de akte melding gemaakt.

6. In geval van niet-naleving van de voorschriften van de eerste volzin van het tweede lid en de eerste tot en met vierde volzin van het vierde lid mist de akte authenticiteit en voldoet zij niet aan de voorschriften waarin de vorm van een notariële akte wordt geëist.

LID 1

'Nieuw is de in lid 1, derde volzin opgenomen informatieplicht. In verband hiermee zal de notaris zonedig duidelijk moeten maken wat de gevolgen van de rechtshandeling voor de betrokken partijen of één hunner zijn. Hij kan dus niet volstaan met het geven van een algemene toelichting. Dat de ambtsplicht van de notaris ook thans (onder de oude wet, bew.) reeds verder strekt dan het doen van een zakelijke opgaaf, blijkt uit het arrest van de Hoge Raad van 20 januari 1989, NJ 1989, 766 (Groningse notaris) inzake ontoereikende voorlichting bij huwelijksvoorwaarden staande huwelijk.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 40-41)

'Als de notaris ervan overtuigd is dat de verschijnende personen hebben begrepen wat de inhoud van de akte is, mag hij aannemen dat hij aan zijn informatieplicht heeft voldaan.' (NV, 23 706, nr. 6, p. 50)

Ten aanzien van de informatieplicht van de notaris als het gaat om een akte die gepasseerd wordt bij volmacht terwijl de notaris vermoedt dat de volmachtgever onvoldoende of niet is voorgelicht: 'In dat geval doet de notaris er goed aan, alvorens de akte te passeren, partijen schriftelijk of mondeling een toelichting daarop te geven en zonedig op de gevolgen die uit de akte voortvloeien te wijzen.' (NV, 23 607, nr. 6, p. 50)

'Het kan voorkomen dat de cliënt geen prijs stelt op een bespreking of de brief van de notaris niet of niet tijdig ontvangt, bijvoorbeeld omdat hij in het buitenland verblijft. In dat geval zal de notaris inderdaad zijn dienst (voorlopig) moeten weigeren.' (NNV, 23 706, nr. 12, p. 35)

'Zoals ik hiervoor reeds heb opgemerkt vloeit uit de informatieplicht voort dat bij het passeren van akten bij volmacht de notaris de cliënt zal moeten informeren bij de toezending van de conceptakte, of tijdens voorafgaande besprekingen met de cliënt. Het risico dat in dat geval minder goed aan de informatieverplichting kan worden voldaan ligt dan bij de cliënt. Overigens merk ik op dat bij een zorgvuldige voorbereiding van de akte de notaris doorgaans voldoende mogelijkheden heeft gehad om materieel aan zijn informatieplicht te voldoen. Het voldoen aan de informatieplicht tijdens het passeren van de akte is dan nog slechts een formaliteit. De notaris die door middel van besprekingsverslagen en kopieën van brieven kan aantonen dat hij de cliënt voldoende heeft voorgelicht, zal niet gemakkelijk tuchtrechtelijk kunnen worden aangesproken.' (NNV, 23 706, nr. 12, p. 49 en 50)

Notarissen mogen niet met het aanbod van een tariefsverlaging welbewust bevorderen dat cliënten genoegen nemen met een mindere kwaliteit van het verstrekken van informatie en het controleren van de wil (Hof Amsterdam, 22 juli 2004, NM 04/8)

LID 6

'Wel zullen tegen de notaris die niet aan zijn informatieplicht voldoet nog tuchtrechtelijke maatregelen genomen kunnen worden.' (NNV, 23 706, nr. 6, p. 50)

Artikel 44

1. De volmachten waaraan de verschijnende personen hun bevoegdheid ontlene en die niet behoren tot het protocol van een Nederlandse notaris worden aan de akte gehecht.
2. Indien krachtens een mondelinge volmacht wordt gehandeld, wordt zulks in de akte vermeld met de verklaring van de notaris, dat hem van het bestaan van de volmacht genoegzaam is gebleken.
3. Indien de notaris de in het tweede lid bedoelde verklaring niet kan geven, wordt een schriftelijke volmacht overgelegd.

'De commissie wijst erop dat gevolmachtigden hun bevoegdheid ook kunnen ontlene aan volmachten die zich reeds in het protocol van de notaris bevinden, waardoor deze niet aan de akte kunnen worden gehecht. Zij doet het voorstel om artikel 33 van de huidige (lees: oude, bew.) Wet op het notarisambt dat in dit probleem voorziet, hier over te nemen. Dit voorstel heb ik gevolgd (NvW, onderdeel AA). Ik heb daarbij aansluiting gezocht bij de tekst van het 'ontwerp Smalbraak', artikel 2.2.6, derde lid, derde volzin. Volgens dit artikel moeten 'volmachten, die niet behoren tot het protocol van een Nederlandse notaris' aan de akte worden gehecht. Volgens de toelichting op dit artikel zijn dit niet alleen de onderhandse akten van volmacht, maar ook alle andere akten van volmacht - authentiek of niet authentiek - die niet behoren tot het protocol van een Nederlandse notaris, zoals een volmacht verleden door een Nederlandse consul.' (NNV, 23 706, nr. 12, p. 37)

Artikel 45

1. Voordat de notaris de akte ondertekent, mag hij wijzigingen in de tekst aanbrengen met inachtneming van de volgende voorschriften:
  - a. doorhalingen geschieden op zodanige wijze dat de oorspronkelijke tekst leesbaar blijft;
  - b. de gewijzigde tekst wordt aangebracht in de kant van de desbetreffende bladzijde of vóór het slot van de akte;
  - c. de wijziging moet worden goedgekeurd en de goedkeuring vermeldt het aantal doorgehaalde of bijgevoegde woorden, letters, cijfers, leestekens en symbolen;
  - d. indien de goedkeuring geschiedt in de kant van de bladzijde, moet zij worden gewaarmerkt met een paraaf door allen die de akte

ondertekenen.

2. De notaris is bevoegd kennelijke schrijffouten en kennelijke misslagen in de tekst van een akte ook na het verlijden daarvan te verbeteren. Hij maakt van deze verbeteringen proces-verbaal op en stelt op de oorspronkelijke akte een aantekening daarvan, onder vermelding van datum en repertoriumnummer van dit proces-verbaal. Hij zendt een afschrift van het proces-verbaal aan partijen.

LID 2

'Met het woord 'kennelijk' wordt aangegeven dat het objectief duidelijk moet zijn dat het om een schrijffout of een misslag gaat. Door de verbetering mag de akte dus geen andere inhoud krijgen.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 40)

Artikel 45a

1. De artikelen 19, 20, 40 tot en met 42, en 45 zijn van overeenkomstige toepassing op een bijhoudingsverklaring als bedoeld in artikel 46a van de Kadasterwet.
2. De notaris zendt een afschrift van de bijhoudingsverklaring, bedoeld in het eerste lid, aan partijen, nadat hij op de oorspronkelijke akte een aantekening heeft gesteld van het opmaken van die bijhoudingsverklaring onder vermelding van de datum ervan.

Artikel 46

De notaris neemt bij de vermelding ingevolge artikel 89, tweede lid, van Boek 3 van het Burgerlijk Wetboek van de titel van overdracht in de akte van levering steeds ook op een vermelding van de geldelijke tegenprestatie, ook al is deze voor de overdracht zonder belang. Wordt met het oog op de inschrijving een uittreksel afgegeven, dan neemt de notaris deze vermelding ook daarin op.

Op de vraag of onder 'overdracht' ook begrepen wordt 'vestiging of afstand van beperkte rechten' antwoordt de staatssecretaris 'Dit is inderdaad het geval'. (NV, 23 706, nr. 6, p. 50)

Artikel 47

Na de dood van de erflater moet de notaris een onderhandse uiterste wil die hem gesloten is ter hand gesteld, aanbieden aan de kantonrechter van het sterfhuus. De kantonrechter zal de uiterste wil openen en proces-verbaal opmaken van de aanbieding en de opening van de uiterste wil, alsmede van de staat waarin deze zich bevindt, en dit stuk daarna aan de notaris die de aanbieding heeft gedaan, teruggeven.

Artikel 48

1. Wanneer aan de notaris een akte in de zin van artikel 156, eerste lid, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering wordt aangeboden, met verzoek deze in zijn protocol op te nemen, is hij verplicht van de inhoud daarvan kennis te nemen en van de aanbieding en opname een akte te verlijden en het stuk aan die akte te hechten, onverminderd het bepaalde in artikel 95 van Boek 4 van het Burgerlijk Wetboek.
2. Onverminderd het bepaalde in artikel 21, tweede lid, kan de notaris zijn dienst weigeren indien de verzoeker niet aannemelijk kan maken dat hij bij opneming van het aangeboden stuk in het protocol een redelijk belang heeft.

'In het voorgestelde artikel wordt de mogelijkheid van deponeren bij de notaris beperkt tot akten in de zin van artikel 183, eerste lid, Rechtsvordering, derhalve ondertekende geschriften die zijn bestemd om tot bewijs te dienen. Dus geen koffers en juwelen en geen floppydisks, harddisks, chips, magneetbanden, optische schijven, microfiches of film. Hij moet van de inhoud kunnen kennismaken. Dus geen codes of andere onontcijferbare informatiedragers en evenmin stukken die in een taal of in tekens zijn gesteld die de notaris niet kan kennen, tenzij een door een geautoriseerde vertaler vervaardigde vertaling is bijgevoegd. Van de inhoud van holografische testamenten, welke gesloten aan hem ter hand zijn gesteld en besloten of geheime testamenten, kan de notaris niet kennismaken. Hiervoor geldt de regeling van Boek 4 BW.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 42)

'Voor de deponering van source-codes zal zonodig een bijzondere regeling moeten worden ontworpen, waarbij het nog de vraag is of de inschakeling van de notaris en de gebruikmaking van de mogelijkheden om stukken in diens protocol op te nemen, als de meest voor de hand liggende oplossing moet worden beschouwd of dat andere bewaarconstructies de voorkeur verdienen. (...) De verplichting voor de notaris om van de inhoud van het aangeboden stuk kennis te nemen, is van belang omdat de notaris moet kunnen weten wat hij in zijn protocol opneemt. De notaris moet immers kunnen nagaan of er redenen zijn om zijn ministerie te weigeren, omdat hij niet kan meewerken aan handelingen die kennelijk een ongeoorloofd doel of gevolg hebben.' (NNV, 23 706, nr. 12, p. 39)

LID 2

'Een dergelijk belang bestaat bijvoorbeeld niet bij schrijvers of pamflettisten die romans, politieke geschriften of religieuze of op verbetering van de wereld gerichte traktaten (als dat akten in de zin van artikel 183 Rv zouden zijn) in het notariële protocol opgenomen willen zien om - naar zij

Artikel 49

1. Voor zover bij of krachtens de wet niet anders is bepaald, geeft de notaris van de tot zijn protocol behorende notariële akten:
  - a. afschriften, uittreksels en grossen uit aan partijen bij de akte en aan degenen die een recht ontlelen aan de akte indien de gehele inhoud van de akte van rechtstreeks belang is voor dat recht;
  - b. al dan niet in executoriale vorm uitgegeven uittreksels uit aan degenen die aan een deel van de inhoud van de akte een recht ontlelen, doch alleen voor wat betreft dat gedeelte van de akte dat rechtstreeks van belang is voor dat recht;
  - c. afschriften, uittreksels en grossen uit aan de rechtverkrijgenden onder algemene titel van de onder a en b genoemde partij of rechthebbende.Het uittreksel moet woordelijk gelijklopend zijn met de overgenomen gedeelten van de akte. Het moet het hoofd en het slot van de akte vermelden en tot slot hebben de woorden: Uitgegeven voor woordelijk gelijklopend uittreksel.
2. Onder degene die een recht ontleent aan de inhoud van de akte als bedoeld in het eerste lid, onder a en b, wordt mede begrepen degene die door een uiterste wilsbeschikking een erfrechtelijke aanspraak heeft verloren, doch slechts ten aanzien van het desbetreffende onderdeel van die wilsbeschikking.
3. Van de niet tot zijn protocol behorende akten en stukken mag de notaris afschriften en uittreksels uitgeven aan degenen die over de akte of het stuk beschikken.
4. Degene die op grond van dit artikel recht heeft op een afschrift, uittreksel of gosse, kan ook inzage in de akte of het desbetreffende gedeelte van de akte verlangen.

'De leden van de PvdA-fractie vragen hoe te voorkomen is dat bij inzage in een gedeelte van de akte betrokkene de gehele akte of meer dan het desbetreffende gedeelte van de minuutakte ziet. De notaris zal ervoor moeten zorgdragen dat de betrokkene alleen de desbetreffende bladzijden worden getoond. Mochten daarop ook passages staan, waarvan de kennisneming door betrokkene niet gewenst is, dan zullen deze passages afgedekt moeten worden. (...) Inderdaad kan onder inzage in de akte ook worden begrepen het verstrekken van een fotokopie van die akte.' (NV 23 706, nr. 6, p. 50 en 51)

'De laatste groep ("degenen die een recht ontlelen aan de inhoud van de akte", bew.) heeft uitsluitend recht op de afgifte van een afschrift of een uittreksel. Dit blijkt nu in sommige gevallen niet voldoende te zijn, bijvoorbeeld in geval van een veiling. Bij een veiling is de "titel" voor de koper een samenstel van akten: de akte houdende vaststelling bijzondere veilingvoorwaarden, het proces-verbaal van veiling, zondig een akte de command en een akte van gunning en ten slotte de akte houdende kwijting kooppenningen. De koper kan niet op grond van de huidige wettekst van alle akten grossen krijgen, omdat hij niet bij alle akten rechtstreeks partij is geweest. Derhalve wordt artikel 49, eerste lid, gewijzigd.' (MvT II, 29 212, nr. 3, p. 8)

Artikel 49a

De erflater kan bij uiterste wilsbeschikking bepalen dat de in artikel 49, eerste lid, bedoelde afschriften, uittreksels en grossen van zijn uiterste wil niet mogen worden uitgegeven noch inzage in zijn uiterste wil mag worden verleend, voor zijn lijk is begraven of verbrand, met dien verstande dat zodanig uitstel niet meer mag bedragen dan vijf dagen na het overlijden van de erflater.

'Ingevolge deze toezegging dient een wetsbepaling te worden overwogen die aan de erflater de bevoegdheid verleent te beschikken dat zijn uiterste wil eerst na zijn begrafenis zal worden geopend of door de notaris geopenbaard. Een regel van deze strekking is indertijd voorgesteld door de commissie erfrecht (Rapport II, blz. 155-156) met als motief dat ieder de ruzies kent die vóór de begrafenis of tijdens de begrafenis ontstaan doordat de testamentaire beschikkingen vóór de begrafenis bekend zijn. De suggestie van de commissie erfrecht heeft een goed onthaal gevonden bij de Eerste Kamer (...).

Ook de regering acht een dergelijke bevoegdheid van de erflater gewenst. Daartoe wordt een nieuw artikel 49a voorgesteld. Bij de formulering hiervan is aansluiting gezocht bij de Wet op de Lijkbezorging; men zie artikel 16 van die wet.

Heeft de erflater een beschikking ingevolge artikel 49a gemaakt, dan vloeit daaruit voor de notaris een afwijking voort van hetgeen anders op grond van artikel 49 zou gelden. Dat is de reden dat deze bepaling in de Wet op het notarisambt wordt opgenomen, en wel direct na artikel 49. Het is daarmee een voorbeeld van een uiterste wilsbeschikking die, zoals op grond van artikel 4.3.1.2 lid 1 mogelijk is, niet in Boek 4 maar elders in de wet als zodanig wordt aangemerkt.

Bij deze bepaling zij nog opgemerkt dat de beschikking zowel bij uiterste wil als bij de aanbidding van een onderhandse uiterste wil als bedoeld in artikel 4.3.5.4 lid 3 kan worden gemaakt. Een verklaring bij die gelegenheid afgelegd is ook een uiterste wilsbeschikking.' (MvT II 27245, nr. 3, p. 15)

Artikel 49b

1. De notaris geeft van tot zijn protocol behorende verklaringen van erfrecht desverlangd afschriften uit aan degenen die daarbij belang hebben in verband met een rechtsverhouding waarin zij tot de erflater stonden. Eveneens geeft de notaris van tot zijn protocol behorende notariële akten, houdende uiterste wilsbeschikkingen, desverlangd uittreksels uit aan personen als bedoeld in de eerste zin, doch alleen voor wat betreft dat gedeelte van de akte dat betrekking heeft op feiten als bedoeld in artikel 4.5.1.5a van het Burgerlijk Wetboek.

2. Artikel 49a is van overeenkomstige toepassing.

'Het kan voor derden, in het bijzonder schuldeisers van de nalatenschap die een rechtsvordering tegen de erfgenamen willen instellen, bijzonder lastig zijn na het overlijden van de erflater te weten te komen wie diens erfgenamen zijn. Een geordend rechtsverkeer brengt mee dat derden die daarbij voldoende belang hebben in verband met een rechtsverhouding waarin zij tot de erflater stonden, er recht op hebben te weten wie de persoon van de erflater in het rechtsverkeer voortzet. Om die reden is reeds in de memorie van toelichting bij wetsvoorstel 17 141 aangekondigd dat in de (toenmalige) Wet op het Notarisambt een voorziening zou worden getroffen inhoudende dat de notaris die bij de afwikkeling van de nalatenschap betrokken is, in afwijking van artikel 42 van die wet, verplicht is deze informatie aan belanghebbende derden te verschaffen (Kamerstukken II 1981/82, 17 141, nr. 3, blz. 67). Het voorgestelde artikel strekt tot uitvoering van deze toezegging. Behalve de gegevens betreffende de erfgenamen, en hun erfdelen, kan voor de rechtsverhouding met een derde bijvoorbeeld ook van belang zijn of de nalatenschap volgens de wettelijke verdeling is verdeeld, en wie de eventuele executeurs, bewindvoerders of vereffenaars zijn. Het komt daarom redelijk voor dat belanghebbende derden ook toegang kunnen krijgen tot deze en andere gegevens welke ingevolge artikel 4.5.1.5a in een verklaring van erfrecht worden opgenomen.

Het meest praktisch is het als de gegevens worden verstrekt door de notaris die een verklaring van erfrecht heeft afgegeven, door uitgifte van een afschrift van die verklaring aan de derde. Deze notaris zal, wanneer hij betrokken is bij de afwikkeling van de nalatenschap, in elk geval door raadpleging van het boedelregister kunnen worden achterhaald (artikel 4.5.1.4a lid 2). Ook kan om gegevens worden verzocht bij de notaris die de uiterste wil heeft opgesteld, hetgeen aan de hand van het testamentenregister kan worden nagegaan. Als er meer dan één uiterste wil is gemaakt, kunnen de benodigde gegevens in beginsel slechts op grond van de laatste uiterste wil worden verstrekt. Mocht in de laatste uiterste wil geen herroeping van eerdere uiterste wilsbeschikkingen zijn opgenomen, dan zal de notaris er uiteraard op attenderen dat mogelijk ook eerdere uiterste willen van belang zijn. De mogelijkheid om uittreksel te kunnen verkrijgen uit de uiterste wil van de erflater is met name van belang wanneer geen verklaring van erfrecht is opgemaakt. De voor belanghebbenden relevante informatie kan dan verkregen worden van de notaris tot wiens protocol de uiterste wil van de erflater behoort.

De voorgestelde regeling biedt een schuldeiser van de nalatenschap een passende voorziening in de, niet dagelijks voorkomende, situatie dat de voor hem relevante gegevens niet bekend zijn noch verkregen kunnen worden door bijvoorbeeld het inwinnen van inlichtingen bij de omgeving of de nabestaanden van de erflater. Het is daarom niet nodig om, zoals wel is bepleit, voor te schrijven dat verklaringen van erfrecht in het boedelregister worden ingeschreven. Zo worden ook de bezwaren vermeden die aan een dergelijk voorschrift zouden kleven, zoals de administratieve last van vele duizenden inschrijvingen per jaar en het bezwaar dat allerlei gegevens dan ook op te vragen zijn door willekeurige derden.' (MvT II 27 245, nr. 3, p. 15-16)

Artikel 49c

1. De notaris geeft desverlangd van de tot zijn protocol behorende Europese erfrechtverklaringen, bedoeld in artikel 188a van Boek 4 Burgerlijk Wetboek, gewaarmerkte afschriften af.
2. Artikel 49a is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 50

1. De notaris kan aan iedere partij bij een akte daarvan een gosse afgeven. Deze moet tot hoofd hebben de woorden: In naam van de Koning, en tot slot: Uitgegeven voor eerste gosse. Van elke afgifte van een gosse stelt de notaris op de akte een gewaarmerkte aantekening, behelzende de dag van de afgifte, de rang van de gosse en de aanduiding van de partij, aan welke zij werd uitgereikt. De notaris geeft desverlangd een tweede of verdere gosse af aan iedere partij bij de akte, dan wel aan hun rechtverkrijgenden onder algemene titel.
2. Uittreksels mogen slechts als grossen worden uitgegeven van:
  - a. akten van verdeling van gemeenschappen;
  - b. processen-verbaal van openbare verkopen, verhuringen, verpachtingen en aanbestedingen;
  - c. testamenten.
3. Geen grossen mogen worden uitgegeven van een verklaring van erfrecht of een Europese erfrechtverklaring als bedoeld in respectievelijk artikel 188 en 188a van Boek 4 van het Burgerlijk Wetboek of een notariële verklaring als bedoeld in de artikelen 26, 27, derde lid, 30, 31, onder b, juncto 26, eerste lid, 34, 35 en 36 van de Kadasterwet.

'In de memorie van toelichting bij wetsvoorstel 26 855 is aangekondigd dat in de aanpassingswet ter vervanging van het huidige, nogal omslachtige

artikel 841 Rv een regeling zal worden getroffen voor de afgifte van tweede en verdere grossen van akten door de notaris (Kamerstukken II, 1999/2000, 26 855, nr. 3, P. 187). Daarbij is aangegeven dat de voor te stellen regeling van de notaris geen onderzoek zal verlangen naar de gronden voor het onderzoek om een tweede of verdere grosse. Zulks is bij de aanpassing van artikel 50 geschied met een formulering die is ontleend aan de artikelen 2.11.3 en 3.4.13 van wetsvoorstel 26 855.' (MvT II 27 824, nr. 3, p. 13)

Artikel 1 van de Wet in verband met het overgaan van de Kroon op een Koningin (Wet van 22-06-1891, Stb. 125. Iwtr: 01-09-1891) bepaalt echter: Zolang een Koningin de Kroon draagt, wordt bij het gebruik van alle wettelijk vastgestelde formulieren, ambtstitels en officiële benamingen, waarin het woord "Koning" voorkomt, in plaats daarvan het woord "Koningin" gebezigd, met inachtneming van de daardoor noodzakelijk wordende taalkundige veranderingen. (bew.)

Artikel 51

1. Het zegel van de notaris bevat het koninklijk wapen en in het randschrift de hoedanigheid van notaris, de eerste letters van zijn voornamen, zijn naam en zijn plaats van vestiging. Het zegel wordt aangebracht op alle door hem uit te geven akten en af te geven grossen, afschriften en uittreksels, verklaringen van erfrecht of Europese erfrechtverklaringen als bedoeld in respectievelijk artikel 188 en 188a van Boek 4 van het Burgerlijk Wetboek, legalisaties en andere verklaringen die door de notaris als zodanig worden afgegeven. Het zegel wordt tevens gebezigd bij de handeling, bedoeld in artikel 658 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, en andere verzegelingen die de notaris als zodanig verricht.
2. De notaris moet ervoor zorgen dat van het zegel geen misbruik kan worden gemaakt.

'Door de wijziging van artikel 47, eerste lid (lees: artikel 51, eerste lid, bew.), wordt beter tot uitdrukking gebracht dat het hier gaat om een afdruk van het zegel en niet om bijvoorbeeld een lakzegel. Ook is in overeenstemming met artikel 45 van de huidige (lees: oude, bew.) wet bepaald dat een afdruk van het zegel moet worden geplaatst op "uit te geven" akten.' (NvW, 23 706, nr. 7, p. 17)

Artikel 52

1. De notaris maakt proces-verbaal op van iedere voor hem plaats hebbende eedsaflegging die niet reeds onderdeel uitmaakt van een akte.
2. Legalisatie van een handtekening door de notaris houdt in dat hij op het aangeboden stuk of op een daaraan aangehecht stuk een door hem gedagtekende en ondertekende verklaring stelt waarin hij de echtheid van de handtekening bevestigt.
3. De handtekening van de notaris wordt overeenkomstig het bepaalde in het tweede lid desgevraagd gelegaliseerd door de president van de rechtbank in het arrondissement waar de kamer voor het notariaat is gevestigd waaronder de notaris ressorteert. Hij kan de overige presidenten van de rechtbanken in het ressort waarin de kamer is gevestigd, machtigen deze bevoegdheid uit te oefenen. Afdeling 10.1.1 van de Algemene wet bestuursrecht is van overeenkomstige toepassing.

'Op grond van een verklaring van de Minister van Justitie van 1 maart 1949, Correspondentieblad Broederschap der Notarissen 1949, p. 109, is reeds met het oog op de in het buitenland, met name de in de Verenigde Staten van Amerika, geldende regelen, de notaris bevoegd eden af te nemen in de gevallen dat de wet niet specifiek een andere ambtenaar te dezer bevoegd verklaart. Ook neemt de notaris bij de boedelbeschrijving de eed af, maar dan vormt de eedsaflegging een onderdeel van de akte (artikel 338 Boek 1 BW en 681 Rv.). Met Kok (proefschrift, p. 142) ben ik van mening dat het mogelijk moet zijn dat eedsaflegging van voogden, curatoren, deskundigen, enz. voor de notaris plaatsvinden. De bepaling van lid 1 geeft hiervoor de wettelijke basis.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 42)

LID 2

'Lid 2 geeft een wettelijke grondslag voor legalisatie van handtekeningen door de notaris, een in de praktijk veelvuldig uitgeoefende notariële werkzaamheid. Legalisatie van een handtekening houdt de bevestiging in dat de handtekeningen op een bepaald stuk echt zijn en eventueel dat de ondertekenaars vertegenwoordigingsbevoegd zijn.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 42)

LID 3

'In de in de evaluatiewet opgenomen wijziging van artikel 52, derde lid, van de Wna, was voorzien in legalisatie door de KNB in plaats van de presidenten van de rechtbanken. Dit vanwege de samenvoeging van de diverse registers met betrekking tot notarissen op het niveau van de arrondissementen tot een centraal register dat wordt beheerd door de KNB. Deze opzet blijkt op praktische bezwaren te stuiten die verband houden met de grote aantallen legalisaties, de samenhang met de afgifte van apostilles door de rechtbanken en de toegankelijkheid van deze dienstverlening voor de burger. Met de thans voorgestelde regeling wordt voorzien in de mogelijkheid van legalisatie bij alle rechtbanken, zoals dat nu ook het geval is, echter onder verantwoordelijkheid van de presidenten van rechtbanken die tevens voorzitter zijn van de kamers voor het notariaat, waarvan er één in elk ressort zal zijn gevestigd. In verband hiermee wordt voorgesteld de deponering van handtekening en paraaf na eedsaflegging bij de griffie van de rechtbank te handhaven, naast de deponering bij de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie bij inschrijving in het register voor het notariaat. (MvT II, 33 569, nr. 3, p. 3)

Artikel 53

1. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld omtrent de gegevens en verklaringen welke in grossen, afschriften en uittreksels van akten dienen te worden opgenomen.
2. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld omtrent de wijze waarop elektronische afschriften en elektronische uittreksels van akten worden vervaardigd.

LID 2

'(...) Bij nader inzien verdient het evenwel de voorkeur om de desbetreffende bepalingen van afdeling 2.3 Awb van overeenkomstige toepassing te verklaren op elektronisch verkeer in verband met de openbare registers. Bij nota van wijziging zal het wetsvoorstel Herzieningwet Kadasterwet I op dit punt worden gewijzigd. (...) Afdeling 2.3 Awb is immers ook op de notaris als bestuursorgaan van toepassing. Dit betekent dat hij afschriften en uittreksels van notariële akten langs elektronische weg zal kunnen verzenden. (...) Omdat aan de mogelijkheid tot het stellen van nadere regels wel behoefte zal kunnen bestaan wordt aan artikel 53 een tweede lid toegevoegd.' (NV, 29 212, nr. 8, p. 4)

Titel VI De kosten van de ambtelijke werkzaamheden (art. 54-56)

Artikel 54

1. Bij algemene maatregel van bestuur worden voor het verrichten van ambtelijke werkzaamheden tarieven dan wel regels vastgesteld ter bepaling van het honorarium dat de notaris de cliënt in rekening brengt, voor zover zulks kennelijk noodzakelijk is om de continuïteit van een toegankelijke notariële dienstverlening te waarborgen.
2. Het eerste lid kan zonodig onmiddellijk nadat de in artikel 127, tweede en derde lid, bedoelde overgangsregeling is geëindigd, worden toegepast.

'Uitgegaan wordt van het beginsel dat de marktwerking zal leiden tot aanvaardbare prijzen en over het algemeen een kwaliteitsverhogend effect zal hebben. Marktimperfecties zijn echter nooit uit te sluiten. Indien zich als gevolg daarvan op grote schaal problemen in het notariaat voordoen en daardoor de continuïteit van een toegankelijke notariële dienstverlening in het gedrang komt, dan dient de overheid de bevoegdheid te hebben om in de tarieven in te grijpen.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 45)

'Van belang is wèl dat de notaris over zijn tarieven - voorafgaande aan de dienstverlening - duidelijke informatie geeft, zodat deze kenbaar zijn voor de (potentiële) cliënten. Deze informatie kan worden gepubliceerd in bijvoorbeeld een folder of een brochure. Van de notaris mag worden verlangd dat hij voor de door hem gepubliceerde tarieven zijn ministerie verleent.' (NNV, 23 706, nr. 12, p. 8)

Artikel 55

1. De notaris is verplicht om op verzoek van de cliënt een rekening van zijn honorarium voor ambtelijke werkzaamheden en de overige aan de zaak verbonden kosten op te maken, waaruit duidelijk blijkt op welke wijze het in rekening gebrachte bedrag is berekend.
2. Bij verordening worden regels gesteld betreffende de inrichting van een algemene klachten- en geschillenregeling voor het notariaat, waaronder de instelling van een geschillencommissie.

'De regeling is geïnspireerd door artikel 8 van de notariële tariefwet 1847, dat de verplichting tot het verstrekken van een gespecificeerde rekening inhoudt, en de artikelen 10 e.v. (...)' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 47)

'In overleg met de KNB is in het voorliggende wetsvoorstel een grondslag opgenomen voor het instellen bij verordening van de KNB van een klachten- en geschillenregeling. Deze regeling komt in plaats van de in artikel 55 Wna (oud, bew.) geregelde beslechting door de ringvoorzitter van declaratiegeschillen en de in hoofdstuk 9 van de Awb voorgeschreven interne klachtenprocedure voor bestuursorganen. Met deze geschillenregeling hebben cliënten van notarissen toegang tot een onafhankelijke, laagdrempelige voorziening in geval van een geschil met een notaris. (...) Deze ontwikkeling sluit aan bij die binnen de advocatuur, waar het streven er eveneens steeds meer op gericht is om declaratiegeschillen op een laagdrempelige manier af te doen en niet langer door de tuchtrechter te laten beslechten. Overigens ben ik (de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, bew.) van mening dat een onderling geschil tussen cliënt en notaris, ook als dit betrekking heeft op een declaratie, niet altijd gepaard hoeft te gaan met onbehoorlijk en tuchtrechtelijk verwijtbaar gedrag van de zijde van de notaris. De instelling van de geschillenregeling zal de tuchtrechtspraak ontlasten, maar sluit de bevoegdheid van de tuchtrechter geenszins uit. De cliënt heeft altijd het recht om een klacht in te dienen bij de tuchtrechter. Wel heeft de voorzitter van de tuchtkamer de bevoegdheid om een klacht eventueel door te verwijzen naar de geschillencommissie, mits de klacht daar nog niet eerder is voorgelegd.' (MvA I, 32 250, E, p. 8)

Verwezen wordt naar de [Verordening Klachten- en geschillenregeling](#). (bew.)

Artikel 56

1. De voorzitter van de kamer voor het notariaat kan op verzoek van een belanghebbende wiens financiële draagkracht de in artikel 34 van de Wet op de rechtsbijstand genoemde bedragen niet overschrijdt, een in het desbetreffende ressort gevestigde notaris opdragen de in het tweede lid genoemde ambtelijke werkzaamheden te verrichten tegen een bedrag waarvan de maximumhoogte het bedrag is van de ingevolge de algemene maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 35, tweede lid, van de Wet op de rechtsbijstand, hoogst mogelijke eigen bijdrage.
2. Het eerste lid is van toepassing op werkzaamheden met betrekking tot:
  - a. notariële akten houdende testament, huwelijkse voorwaarden, partnerschapsvoorwaarden, samenlevingsovereenkomst en voogdijbenoeming;
  - b. notariële akten van scheiding van onverdeeldheden indien uit de onverdeeldheid de kosten van de notaris niet kunnen worden voldaan;
  - c. verklaringen van erfrecht indien het saldo van de boedel minder bedraagt dan het in artikel 34, tweede lid, van de Wet op de rechtsbijstand genoemde bedrag voor het vermogen van een alleenstaande.
3. De verzoeker legt aan de voorzitter de verklaring over van de raad voor de rechtsbijstand, bedoeld in artikel 1 van de Wet op de rechtsbijstand, waaruit het inkomen van verzoeker blijkt.
4. Voor degenen op wie de eerste drie leden niet van toepassing zijn geldt voor de daarin bedoelde ambtelijke werkzaamheden een tarief waarvan het maximum bedraagt vier maal het in het eerste lid bedoelde bedrag. Dit laatste maximum geldt niet indien het eigen vermogen van een partij bij de akte of van partijen tezamen meer bedraagt dan 226.890 euro. Dit bedrag kan bij ministeriële regeling worden gewijzigd voorzover de consumentenprijsindex daartoe aanleiding geeft.
5. Bij algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld met betrekking tot de wijze waarop de hoogte van het in het vierde lid bedoelde eigen vermogen wordt bepaald.

Zie overzicht maximum tarieven familiepraktijk (bew.).

Titel VII De notariële archieven (art. 57-59)

Artikel 57

1. Er zijn één of meer door Onze Minister aan te wijzen algemene bewaarplaatsen van protocollen.
2. Het bestuur van de KNB benoemt uit de notarissen die in het arrondissement waarbinnen zich de algemene bewaarplaats bevindt hun plaats van vestiging hebben een bewaarder en een plaatsvervangend bewaarder. Deze benoemingen geschieden voor de tijd van vijf jaar en kunnen telkens met dezelfde termijn worden verlengd.
3. De bewaarder en de plaatsvervangend bewaarder hebben ten aanzien van de zich in de algemene bewaarplaats bevindende protocollen dezelfde bevoegdheden en verplichtingen als een notaris.
4. In afwijking van artikel 41, eerste lid, onder b, van de Archiefwet 1995 is Onze Minister zorgdrager van de zich in de algemene bewaarplaats bevindende archiefbescheiden, voorzover deze niet zijn overgebracht naar een rijksarchiefbewaarplaats.
5. Bij verordening kunnen nadere regels worden gesteld betreffende de taken en bevoegdheden van de bewaarder en plaatsvervangend bewaarder.

'Uit overwegingen van praktische aard en vanwege grotere efficiëntie wordt voorgesteld om de bewaring van deze protocollen te centraliseren. Met de voorgestelde wijziging kunnen er één of meer landelijke (centrale) bewaarplaatsen aangewezen. Daarnaast wordt voorgesteld om, vanwege het beheersmatige karakter van deze bevoegdheid, voortaan de KNB te belasten met de benoeming van de bewaarders en plaatsvervangend bewaarders. (...) Het toezicht op de bewaarder en plaatsvervangend bewaarder, die dezelfde taken en verplichtingen hebben als een notaris, berust bij het Bureau. (...)' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 25)

LID 4

'Met de overbrenging van de protocollen naar de algemene bewaarplaats worden deze aan de staat toevertrouwd. Uit dien hoofde gaat de zorg over op de minister van Justitie. De overbrenging van de notariële protocollen naar de rijksarchiefbewaarplaatsen geschiedt dan ook op last en voor rekening van de Minister van Justitie.' (MvT II, 29 212, nr. 3, p. 9)

Artikel 58

1. Een notaris die het protocol van zijn voorganger heeft overgenomen, brengt binnen drie maanden daarna de minuten, afschriften, bedoeld in artikel 38, tweede lid, registers en repertoria en zo mogelijk de kaartsystemen, die op de eerste dag van de maand januari van het jaar van overneming ouder waren dan dertig jaar, over naar de algemene bewaarplaats.
2. De notaris is bevoegd om het gedeelte van de onder hem berustende protocollen dat ouder is dan twintig jaar over te brengen naar de algemene bewaarplaats.
3. Onze Minister kan nadere regels stellen over de overbrenging van de in het eerste en tweede lid bedoelde protocollen naar de algemene bewaarplaatsen.

'Artikel 54 (lees: artikel 58, bew.) eerste lid komt overeen met het bepaalde in artikel 68a, vijfde lid (van de oude wet, bew.)' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 48-49)

'Als de kaartsystemen recente gegevens bevatten, die daaruit niet verwijderd kunnen worden, zal het inderdaad (nog) niet mogelijk zijn deze over te brengen. Aan de andere kant is het voor de toegankelijkheid van het protocol van groot belang dat de kaartsystemen met het protocol worden overgebracht. Om die reden wil ik de bepaling dan ook handhaven.' (NV, 23 706, nr. 12, p. 42)

'Thans (onder de oude wet, bew.) bestaat die bevoegdheid pas na 30 jaar (artikel 71). Deze verandering speelt in op de behoefte van de praktijk. De ene notaris zal zoveel mogelijk alle akten onder zijn berusting willen houden, de andere heeft daaraan geen behoefte, omdat hij bijvoorbeeld in zijn archief een fotografische reproductie van elke akte bezit.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 49)

LID 3

Verwezen wordt naar de [Regeling overbrenging notariële archiefbescheiden naar de algemene bewaarplaats](#) en naar de [Regeling overbrenging notariële archiefbescheiden naar de rijksarchiefbewaarplaats](#). (bew.)

Artikel 59

1. In afwijking van artikel 12 van de Archiefwet 1995 geldt dat de protocollen die ouder zijn dan vijfenzeventig jaar, met uitzondering van de akten betreffende uiterste willen, en die in een algemene bewaarplaats rusten, binnen een tijdvak van tien jaar naar de bij of krachtens die wet voor de bewaring daarvan aangewezen rijksarchiefbewaarplaats worden overgebracht. Akten betreffende uiterste willen die ouder zijn dan honderd jaar worden binnen een tijdvak van tien jaar naar de rijksarchiefbewaarplaats overgebracht.
2. Onze Minister en Onze Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen zijn gezamenlijk bevoegd over de overbrenging van protocollen uit algemene bewaarplaatsen naar de in die wet bedoelde rijksarchiefbewaarplaatsen nadere regels te stellen.

'Gebleken is dat de overbrengingstermijn van 75 jaar voor akten betreffende uiterste willen in sommige gevallen te kort is. Een testateur die op jonge leeftijd een testament heeft gemaakt (thans is de minimum leeftijd 16 jaar), loopt het risico dat nog tijdens zijn leven zijn testament naar de rijksarchiefbewaarplaats wordt overgebracht. Om te voorkomen dat deze testamenten op grond van de Archiefwet 1995 openbaar en raadpleegbaar worden, bestaat dan wel de mogelijkheid om bij overbrenging beperkingen aan de openbaarheid te stellen. Het is evenwel praktischer om die akten van de rest van het protocol af te zonderen en op een later tijdstip - na 100 jaar - over te brengen naar de rijksarchiefbewaarplaats. (...). In verband met deze wijziging zal in de ministeriële regeling op grond van artikel 54 (lees: artikel 58, bew.) (...) tevens worden bepaald dat akten betreffende uiterste willen afgescheiden van de rest van het protocol in de algemene bewaarplaats dienen te worden bewaard.' (NNV, 23 706, nr. 12, p. 43)

Titel VIII De Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (art. 60-92)

afdeling 1. de organisatie van de KNB (art. 60-63)

Artikel 60

De Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie is een openbaar lichaam in de zin van artikel 134 van de Grondwet. Alle in Nederland gevestigde notarissen en werkzame toegevoegd notarissen en kandidaat-notarissen zijn leden van de KNB. De KNB is gevestigd te 's-Gravenhage.

'De keuze voor een publiekrechtelijke organisatie is vooral ingegeven door de wens de beroepsgroep der notarissen en kandidaat-notarissen in staat te stellen - en daartoe zoveel mogelijk zelf de middelen te geven - om de orde in de eigen gelederen, de goede uitoefening van het ambt, de vakbekwaamheid, de financiële administratie en andere onderwerpen die voor haar bestaan en ontwikkeling van belang zijn, verbindend te regelen voor alle vakgenoten. Het hebben van een bevoegdheid om voor al deze zaken verordeningen vast te stellen die alle leden binden is daarvoor een wezenlijke voorwaarde. (...) Het openbaar lichaam ex artikel 134 Grondwet is niet op één lijn te stellen met de (voormalige) belangenvereniging waarvan dit lichaam de rechtsopvolger is. De transformatie van vereniging in openbaar lichaam met verordende bevoegdheid heeft tot gevolg dat de beroepsgroep in het staatkundig bestel wordt opgenomen en met medebestuur wordt belast - of daartoe de bevoegdheid krijgt - waar de we zulks

uitdrukkelijk voorschrijft of mogelijk maakt.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 12)

'Evenals zulks ten aanzien van andere beroepsgroepen, waarvoor een orde is ingesteld, het geval is, zullen alle notarissen en kandidaat-notarissen verplicht lid zijn van de nieuwe broederschap. Dit betekent uiteraard niet, dat notarissen en kandidaat-notarissen niet de vrijheid zouden behouden zich buiten de broederschap nog in privaatrechtelijk verband te verenigen om op deze wijze bepaalde gemeenschappelijke belangen te behartigen. Regels betreffende zaken als de goede beroepsuitoefening door notarissen, die alle notarissen en kandidaat-notarissen binden, kunnen echter alleen door de broederschap worden vastgesteld. De wetgever dient het in artikel 8 van de Grondwet neergelegde recht van vereniging te respecteren en uitzonderingen daarop te beperken tot die welke in het algemeen belang zijn. Daarom is gekozen voor een daarop toegespitste taakomschrijving van de broederschap. De voorgestelde regeling komt daardoor niet in strijd met de in het eerste lid van artikel 11 EVRM neergelegde vrijheid van vereniging en vergadering, zoals deze bepaling is uitgelegd door het Europese Hof voor de Rechten van de Mens in de zaak Compte, Van Leuven en de Meyere (arrest van 23 juni 1981, Publikaties Hof, Serie A, deel 43 (1981). (...) Het Hof oordeelde (...) dat er in dit geval geen sprake was van inbreuk op het beginsel van artikel 11 lid q EVRM. Het Hof overwoog dat de broederschap was ingesteld in het algemeen belang en een typisch publiekrechtelijke functie heeft. Evenmin kan de instelling van een broederschap in strijd komen met de in het EEG-Verdrag neergelegde vrijheid van vestiging en vrijheid van dienstverlening. Het notarisambt wordt in vele Lid-Staten aangemerkt als het uitoefenen van openbaar gezag en voor zover de werkzaamheden van de notaris dienen ter uitoefening van het openbaar gezag in de betrokken Lid-Staat, vallen zij onder de uitzondering van artikel 55 EEG-verdrag.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 49-50)

'Met betrekking tot de inrichting van de broederschap is zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de wijze waarop de vereniging de Koninklijke Notariële Broederschap is ingericht.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 12)

'Als plaats van vestiging van de broederschap is 's-Gravenhage gekozen. Dit is vooral van belang voor het bestuur en het bureau van de broederschap, die bij voorkeur dienen te zijn gevestigd in de plaats waar ook de regering zetelt.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 50)

'Nu een naamswijziging van de vereniging de Koninklijke Notariële Broederschap in: Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie wordt voorbereid zal, als die wijziging doorgang vindt, ook het publiekrechtelijk lichaam de naam 'Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie' moeten dragen. De afkorting 'KNB' kan dan worden gehandhaafd.' (NV, 23 706, nr. 12, p. 15)

'In de bestendiging van het predikaat 'Koninklijke' is bewilligd.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 51)

Artikel 61

1. De KNB heeft tot taak de bevordering van een goede beroepsuitoefening door de leden en van hun vakbekwaamheid. Haar taak omvat mede de zorg voor de eer en het aanzien van het notarisambt.
2. Bij verordening worden beroeps- en gedragsregels van de leden van de KNB vastgesteld. Tevens kunnen bij verordening regels worden gesteld betreffende de bevordering van de vakbekwaamheid van de leden en de kwaliteit van de beroepsuitoefening.

'Het betreft hier de behartiging van de publieke belangen die met de uitoefening van het notarisambt gemoeid zijn. (...) Het voeren van een direct of indirect vestigingsbeleid behoort niet tot de bevoegdheid van de broederschap. (...) Voorkomen moet worden dat door middel van verordeningen de toegang tot het notarisambt anders zou worden verzwaaard dan met het oog op de kwaliteit van de notariële dienstverlening nodig is.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 11)

Zie ook het amendement van het lid De Koning c.s., 23 706, nr. 23 en het verslag van een wetgevingsoverleg, 23 706, nr. 23, p. 36 en 44.

LID 2

'Ik (de Minister van Justitie, bew.) deel het oordeel van de KNB dat het wenselijk is dat de wet een grondslag biedt voor de vaststelling van een verordening op de kwaliteitstoetsing. Bij nota van wijziging heb ik artikel 61, tweede lid, op de voorgestelde wijze aangevuld.' (NV, 29 212, nr. 7, p. 1)

Verwezen wordt naar de [Verordening beroeps- en gedragsregels 2011](#) en de [Verordening bevordering vakbekwaamheid](#). (bew.)

Artikel 61a

1. De KNB is verantwoordelijk voor het uitvoeren van kwaliteitstoetsen bij haar leden, die worden verricht door deskundigen die zijn aangewezen door het bestuur van de KNB.
2. Op het verrichten van de kwaliteitstoetsen en de krachtens het eerste lid aangewezen personen, zijn de artikelen 5:12, 5:13, 5:14, 5:15, eerste en derde lid, 5:16, 5:17, 5:18 en 5:20, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht van overeenkomstige toepassing.
3. Ten behoeve van het verrichten van de kwaliteitstoetsen door de aangewezen personen, bedoeld in het eerste lid, zijn de notaris en de onder zijn verantwoordelijkheid werkzame personen ten opzichte van de aangewezen personen niet gehouden aan de geheimhoudingsplicht, bedoeld in artikel 22.

4. Bij verordening worden nadere regels gesteld betreffende het verrichten van de kwaliteitstoetsen.

'De taak van de KNB om intercollegiale toetsen binnen de beroepsgroep uit te laten te voeren, ter bevordering van de kwaliteit van de beroepsuitoefening, dient nadrukkelijk te worden onderscheiden van het toezicht dat zal worden uitgeoefend door het Bureau. (...)

De intercollegiale kwaliteitstoetsing door de KNB, ter uitvoering van de taak tot kwaliteitsbevordering vanuit de eigen beroepsorganisatie, heeft als afzonderlijke activiteit naast het toezicht van het Bureau een belangrijke meerwaarde. Kwaliteitstoetsing en toezicht vullen elkaar aan en versterken elkaars effectiviteit. Een belangrijk kenmerk van de kwaliteitstoetsing is het intercollegiale karakter, waarbij de toetsing gericht is op verbetering van de kwaliteit van de beroepsuitoefening door middel van begeleiding en een open dialoog en samenwerking met de individuele beroepsbeoefenaar. Deze situatie verschilt van de verhouding tussen een ondertoezichtgestelde en de toezichthouder. Daarentegen is de toezichtstaak van het Bureau gericht op het controleren van de naleving van de geldende wettelijke voorschriften en op (het initiëren van) de handhaving ervan (...). (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 5)

'Gezien de aard van de intercollegiale kwaliteitstoetsing is het niet wenselijk dat alle informatie die naar voren komt uit de individuele toetsingen zonder meer wordt doorgegeven aan de toezichthouder en de kwaliteitstoetsing door de KNB daarmee een verlengde zou worden van het toezicht door het BFT. De beroepsbeoefenaars die worden onderworpen aan een toetsing moeten vrijelijk en in vertrouwen met de toetsers van gedachten kunnen wisselen en dossiers laten inzien. Dit vertrouwen wordt geschaad als de bevindingen vervolgens onverkort aan de toezichthouder moeten worden overgelegd.' (NV, 32 250, nr. 6, p. 7)

'In artikel 22 Wna, wordt bepaald dat op de notaris een geheimhoudingsplicht rust, voorzover niet bij of krachtens de wet anders is bepaald. Dit betekent dat bij of krachtens de wet uitzonderingen kunnen worden gemaakt op de werking en reikwijdte van de geheimhoudingsplicht. (...) Het verschoningsrecht volgt de geheimhoudingsplicht. Dit betekent dat telkens wanneer een uitzondering wordt gemaakt op de geheimhoudingsplicht, tevens de grond voor het verschoningsrecht komt te vervallen. Dit betekent eveneens dat telkens wanneer de geheimhoudingsplicht «overgaat» op een ander dan de oorspronkelijke geheimhouder bij wijze van afgeleide geheimhoudingsplicht, daar ook het verschoningsrecht aan is verbonden. (...) Ook voor de intercollegiale kwaliteitstoetsen door de KNB is de mogelijkheid van onbeperkte inzage in cliëntdossiers noodzakelijk. De toetsers die zijn aangewezen door de KNB moeten een beoordeling kunnen maken van de kwaliteit van de werkzaamheden van de notaris. Met het oog op de diepgang en representativiteit van een dergelijk onderzoek kan alleen tot een gedegen oordeel worden gekomen na raadpleging van tenminste enkele dossiers worden gefundeerd met concrete bevindingen.' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 7-8)

'Voor zover nodig zijn voor de toetsers van de KNB toezichtsbevoegdheden uit titel 5.2 van de Awb van overeenkomstige toepassing verklaard. Dit met inbegrip van de medewerkingsplicht voor de notaris. (...) Hieruit volgt overigens niet dat de kwaliteitstoetsers van de KNB belast zijn met toezicht in de zin van titel 5.2. van de Awb.' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 25)

'(...) is de intercollegiale kwaliteitstoetsing door de KNB geen toezicht op de naleving van de voorschriften bij en krachtens de Wet op het notarisambt in de zin van titel 5.2 van de Awb. De toetsingsrapporten met de individuele bevindingen van de auditors van de KNB maken dan ook geen onderdeel uit van dat toezicht. De uitoefening van toezichtsbevoegdheden op grond van titel 5.2 van de Awb vindt zijn begrenzing in het evenredigheidsbeginsel, neergelegd in artikel 5:13 Awb. (...) Inzage in de toetsingsrapporten van de KNB is niet noodzakelijk voor de uitoefening van het toezicht door het BFT op (toegevoegd) notarissen en kandidaat-notarissen. (...) Evenmin zijn de toetsingsrapporten van de KNB op zichzelf te beschouwen als voorwerp van het toezicht. Het BFT beschikt dan ook niet over de bevoegdheid om (bij de KNB) inzage in toetsingsrapporten te vorderen. Het BFT kan wel met betrekking tot de bevindingen van de kwaliteitstoetsing van de KNB kennis nemen van alle informatie die de KNB uit eigen beweging aan het BFT verstrekt, zoals geanonimiseerde en geaccumuleerde rapporten, maar eventueel ook informatie over individuele notarissen bij wie mogelijk ernstige misstanden aan de orde zijn (...).' (MvA I, 32 250, E, p. 12)

'Op de KNB rust op grond van artikel 61 Wna ook de plicht tot behartiging van de zorg voor de eer en het aanzien van het notarisambt. Dit kan in voorkomende gevallen betekenen dat de KNB bij constatering van (ernstige) misstanden in het kader van de kwaliteitstoetsing, besluit tot indiening van een klacht bij de tuchtrechter of tot inschakeling van het Bureau. Daarbij is het aan de KNB toegestaan om informatie over te dragen die onder het ambtsgeheim van de notaris valt, aangezien de uitzonderingen op de geheimhoudingsplicht ten behoeve van het toezicht en de tuchtrechtspraak doorwerken in de reikwijdte van de afgeleide geheimhoudingsplicht. (...). Ook de geheimhoudingsplicht van artikel 2:5 Awb vormt hiervoor, gezien de taakopdracht aan de KNB in artikel 61 Wna, geen beletsel.' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 5)

'Bij nader inzien is voor het verrichten van de kwaliteitstoetsing door auditors van de KNB de beschikking over de vergaande bevoegdheid tot inzage in de persoonlijke financiële administratie van het voorgestelde artikel 111a, tweede lid, Wna (het huidige (oude, bew.) artikel 112, tweede lid, Wna) niet noodzakelijk, en wordt deze bevoegdheid daarom geschrapt uit de verzameling van toezichtsbevoegdheden die van overeenkomstige toepassing zijn verklaard op de kwaliteitstoetsing. De bevoegdheid tot het onderzoeken van zaken (bijv. archiefkasten) van artikel 5:18 Awb wordt daarentegen toegevoegd.' (NvW, 32 250, nr. 7, p. 10)

LID 4

Verwezen wordt naar de [Verordening op de kwaliteit](#). (bew.)

De KNB heeft een bestuur, een ledenraad, een algemene ledenvergadering alsmede afdelingen in elk arrondissement, ringen genaamd.

'Met betrekking tot de inrichting van de broederschap is zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de wijze waarop de vereniging de Koninklijke Notariële Broederschap is ingericht. (...) De broederschap zal naast een landelijke organisatie (algemene vergadering, ledenraad, bestuur en bureau van de Orde) ook plaatselijke afdelingen per arrondissement (ringen) kennen. De ringen kennen op hun beurt een ringvergadering van alle leden en een bestuur.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 12)

Artikel 63

De KNB houdt een bureau in stand, dat het bestuur bijstaat in de uitoefening van zijn taken.

afdeling 2. het bestuur van de KNB (art. 64-66)

Artikel 64

1. Het bestuur is belast met de algemene leiding van de KNB en met de uitoefening van aan haar bij of krachtens deze wet of andere wetten opgedragen taken, alsmede met het beheer en de beschikking over haar vermogen. Het geeft voorts algemene leiding aan het bureau van de KNB en regelt zijn werkzaamheid.
2. Het bestuur wordt bijgestaan door een aantal secretarissen, waaronder de directie van het bureau. Zij worden aangesteld op een arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht. De directie van het bureau is belast met de coördinatie van hun werkzaamheden en met de leiding van de dagelijkse gang van zaken van het bureau.
3. Het bestuur kan nadere regelen stellen betreffende zijn werkwijze en die van het bureau.
4. Het bestuur stelt jaarlijks een verslag op over zijn werkzaamheden ten behoeve van de algemene ledenvergadering en zendt dit om advies aan de ledenraad. Het brengt het verslag ter kennis van Onze Minister.
5. Het bestuur stelt jaarlijks een verantwoording op van zijn financieel beleid alsmede een begroting voor het komende boekjaar, met toelichting, en zendt deze stukken om advies aan de ledenraad.

Artikel 65

1. Het bestuur bestaat uit een oneven aantal van ten minste vijf leden. De samenstelling van het bestuur geschiedt zoveel mogelijk op grondslag van gelijkheid in aantal van de leden die notaris zijn en de leden die toegevoegd notaris of kandidaat-notaris zijn.
2. De leden worden benoemd voor een termijn van drie jaren en kunnen na aftreden terstond voor eenzelfde termijn eenmaal worden herbenoemd.
3. Het bestuur vertegenwoordigt de KNB. Daartoe zijn ook gezamenlijk bevoegd de voorzitter of de plaatsvervangend voorzitter en een van de andere leden van het bestuur.

'Teneinde een evenwichtige vertegenwoordiging binnen het bestuur van notarissen en kandidaat-notarissen te waarborgen, wordt in het eerste lid bepaald dat de samenstelling zoveel mogelijk geschiedt op paritaire grondslag. (...) Ook kandidaat-notarissen die hun stage nog niet hebben volbracht, kunnen lid van het bestuur zijn. Dat de voorzitter en zijn plaatsvervanger notarissen moeten zijn behoeft weinig toelichting: alleen zij hebben de nodige ervaring die vereist is voor deze functie.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 51)

'Een kandidaat-notaris die de stage van artikel 31 heeft voltooid zal evenwel ook over voldoende ervaring beschikken om die functies te kunnen uitoefenen.' (MvT II, 29 212, nr. 3, p. 10)

Artikel 66

De voorzitter van het bestuur van de KNB is in die hoedanigheid belast met de leiding van de vergadering van de algemene ledenvergadering.

'Omdat de voorzitter van het bestuur ook de voorzitter van de ledenraad is, zou hij derhalve ook de ledenraadsvergadering als 'appel instantie' voorzitten en dit lijkt in strijd met een goede 'procesorde'. In artikel 68 (lees: artikel 72, bew.) is bepaald dat de ledenraad toezicht uitoefent op het bestuur en dat hij de leden daarvan in hun functie kan schorsen en ontslaan, indien hij het vertrouwen in hun wijze van taakvervulling heeft verloren of wegens andere gegronde redenen. Het is inderdaad niet juist dat de voorzitter van het bestuur is belast met de leiding van de vergaderingen van de ledenraad.' (NNV, 23 706, nr. 12, p. 45)

afdeling 3. ledenraad (art. 67-77)

Artikel 67

1. De ledenraad bestaat uit de voorzitters van de ringbesturen, alsmede een gewoon lid uit elke ring, met dien verstande dat voor elke ring één notaris en één toegevoegd notaris of kandidaat-notaris in de ledenraad zitting hebben. Ieder lid heeft een plaatsvervanger. De plaatsvervangers van de voorzitters zijn de plaatsvervangend voorzitters van de ringbesturen.
2. De gewone leden en hun plaatsvervangers worden door de desbetreffende ringvergadering gekozen voor een termijn van drie jaren en zij zijn slechts eenmaal voor eenzelfde termijn herkiesbaar.
3. De ledenraad wijst per 1 oktober van elk jaar uit de voorzitters van de ringbesturen voor de periode van één jaar de voorzitter en de plaatsvervangend voorzitter van de ledenraad aan. Deze kunnen zich bij de vervulling van hun taak doen bijstaan door secretarissen van het bureau van de KNB.

'De verhouding van het bestuur van de broederschap tot de ledenraad kan enigszins worden vergeleken met die van de regering tot de volksvertegenwoordiging. De ledenraad is de democratisch samengestelde vertegenwoordiging van de leden van de broederschap. De raad heeft de bevoegdheid tot het benoemen van het bestuur ('regering') van de broederschap en oefent toezicht uit op de handelingen van het bestuur. Uiteindelijk heeft de ledenraad het recht de leden van het bestuur te schorsen of te ontslaan, indien er een vertrouwensbreuk is ontstaan. De ledenraad heeft de zorg voor de vaststelling van het algemeen beleid. De ledenraad kan voorts het bestuur verantwoording vragen over het gevoerde beleid. De ledenraad heeft het recht van onderzoek en advies ten aanzien van jaarverslag, de financiële verantwoording en de begroting voor het nieuwe boekjaar. De verordeningen van de broederschap worden door de ledenraad vastgesteld. De ledenraad moet via de ringbesturen alle leden van de broederschap in de gelegenheid hebben gesteld om hun gevoelens over het voorstel (van een verordening, bew.) kenbaar te maken.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 50)

'De opzet van de regeling brengt mee dat de ledenraad een representatieve vertegenwoordiging van de leden vormt tegenover het bestuur en hij moet derhalve op democratische wijze zijn vastgesteld. (...) Een lid of plaatsvervangend lid dat ophoudt lid van de ring te zijn, waarvoor hij is verkozen, moet zijn functie beschikbaar stellen. (...) Een zodanige regel kan worden opgenomen in de nadere regels welke de ledenraad uit hoofde van artikel 73 (lees: artikel 77, bew.) vaststelt.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 53)

Artikel 68

De ledenraad heeft de zorg voor de vaststelling van het algemene beleid van de KNB en treedt daartoe zonedig in overleg met het bestuur. Het bestuur stelt de ledenraad desgevraagd of eigener beweging in kennis van alle gegevens die voor het algemeen beleid van de KNB van belang kunnen zijn, in het bijzonder gegevens betreffende zaken die het bestuur in uitvoering of behandeling heeft of die het in voorbereiding of onderzoek heeft genomen. De ledenraad is bevoegd het bestuur te allen tijde inlichtingen te vragen of onderzoek op te dragen betreffende onderwerpen die voor de bepaling van het beleid der KNB van belang kunnen zijn. De ledenraad brengt het bestuur regelmatig op de hoogte van de ontwikkelingen met betrekking tot de zaken der KNB in de ringen.

'De ledenraad is volgens artikel 64 (lees: artikel 68, bew.) belast met de 'zorg voor de vaststelling van het algemene beleid'. Die verantwoordelijkheid omvat het vaststellen van algemene beleidslijnen waaraan het bestuur uitvoering geeft en welke het zonedig daarbij nader in onderdelen uitwerkt. De ledenraad kan uit hoofde van zijn toezicht op het bestuur - artikel 68 (lees: artikel 72, bew.) - nagaan of het inderdaad die algemene beleidslijnen op de juiste wijze toepast en uitwerkt. Om de ledenraad in staat te stellen zijn verantwoordelijkheid voor het algemeen beleid daadwerkelijk waar te maken, moet het bestuur de raad daarin steunen door het verschaffen van alle nodige informatie. De zelfstandigheid van de ledenraad tegenover het bestuur bij de uitvoering van zijn taak in deze blijkt wel uit de zinsnede, dat de raad over de vaststelling van het algemeen beleid 'zonedig in overleg met het bestuur treedt'. De raad kan dus ook zonedig geheel zelfstandig handelen indien overleg met het bestuur niet vruchtbaar lijkt. Zouden ledenraad en bestuur onverhoopt eigen wegen gaan bewandelen, dan moet de ledenraad in het uiterste geval gebruik kunnen maken van zijn bevoegdheden ex artikel 68 (lees: artikel 72, bew.). Dat artikel geeft de ledenraad een sterke positie tegenover het bestuur.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 52)

Artikel 69

De ledenraad is belast met het vaststellen van verordeningen van de KNB.

'Een belangrijke taak van de ledenraad is voorts het vaststellen van verordeningen van de broederschap (artikel 65 (lees: artikel 69, bew.)). Gelet ook op het grote belang van de verordeningen, die voor de organisatie en haar leden ingrijpende gevolgen kunnen hebben, is het gewenst het bestuur zeer nauw bij de voorbereidingen daarvan te betrekken. Daarom is overeenkomstig artikel 28, tweede lid, van de Advocatenwet gekozen voor de procedure dat het bestuur of tenminste vijf leden van de ledenraad voorstellen van verordeningen aan de ledenraad kunnen doen. Alvorens een ontwerp-verordening in te dienen kan het bestuur de kamers van toezicht (lees: de kamers voor het notariaat, bew.) om advies vragen (artikel 85 tweede lid (lees: artikel 89, derde lid, bew.)). De ledenraad raadpleegt over de voorstellen de ringbesturen. Die hebben op hun beurt de leden van de ring gelegenheid tot inspraak geboden - zie de artikelen 66 en 86 (lees: de artikelen 70 en 90, bew.). Vervolgens overlegt de ledenraad met het bestuur. (...) In het overleg kan de ledenraad de voorstellen van het bestuur amenderen of aanvullen. Op deze wijze wordt een democratische uitoefening van de

verordenende bevoegdheid van het [sic] ledenraad gewaarborgd en wordt tevens de betrokkenheid van de individuele leden bij dit proces gestimuleerd. (...) Ondoordachte of overhaaste besluitvorming wordt op deze wijze zoveel mogelijk uitgesloten, waardoor tevens wordt bereikt dat het ultimum remedium van onthouding van goedkeuring ingevolge artikel 87 (lees: artikel 91, bew.) inderdaad slechts in uitzonderlijke gevallen zal behoeven te worden toegepast.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 52-53)

Artikel 70

De ledenraad overlegt met het bestuur over de voorstellen van verordeningen van de KNB, na daarover het advies van de ringbesturen te hebben ingewonnen.

Artikel 71

1. De ledenraad benoemt het bestuur van de KNB en kan, met inachtneming van artikel 65, het aantal der leden daarvan bepalen. De ledenraad benoemt de voorzitter en zijn plaatsvervanger uit de leden van het bestuur voor een termijn van twee jaren.
2. Het lidmaatschap van het bestuur is niet verenigbaar met het lidmaatschap van de ledenraad en het plaatsvervangend lidmaatschap van de ledenraad, het bestuur van een ring en een kamer voor het notariaat.
3. De ledenraad kan nadere regels vaststellen betreffende de benoeming en het aftreden van de leden van het bestuur.

Artikel 72

De ledenraad oefent toezicht uit op het bestuur en hij kan de leden daarvan in hun functie schorsen of ontslaan, indien hij het vertrouwen in hun wijze van taakvervulling heeft verloren of wegens andere gegronde redenen.

Artikel 73

De ledenraad brengt aan de jaarlijkse algemene ledenvergadering advies uit over het verslag van de werkzaamheden van het bestuur alsmede over de verantwoording van het financieel beleid, de ontwerp-begroting van de KNB voor het komende jaar en de daarbij behorende toelichtingen, na deze stukken te hebben onderzocht.

Artikel 74

De leden van de ledenraad kunnen door de ringvergadering die hen heeft benoemd worden geschorst of ontslagen, indien zij het vertrouwen in hun wijze van taakvervulling heeft verloren of wegens andere gegronde redenen.

Artikel 75

Het bestuur van de KNB roept de ledenraad tenminste een maal per jaar bijeen om te beraadslagen over de in artikel 73 bedoelde stukken. Andere vergaderingen worden bijeen geroepen zo dikwijls als het bestuur zulks nodig acht en voorts indien ten minste zes leden van de raad het bestuur schriftelijk daarom verzoeken, met opgave van de te behandelen onderwerpen.

Artikel 76

De vergaderingen van de ledenraad zijn openbaar. Er wordt met gesloten deuren vergaderd indien de voorzitter, de aard van het te behandelen onderwerp in aanmerking genomen, zulks nodig oordeelt of indien ten minste acht leden van de raad daarom verzoeken. De leden van het bestuur van de KNB, de directeur van het bureau van de KNB en de secretarissen kunnen de besloten vergaderingen bijwonen, tenzij de ledenraad anders beslist. Over de toelating van andere personen beslist de ledenraad. Van de besloten vergadering wordt een afzonderlijk verslag gemaakt, dat niet openbaar wordt gemaakt tenzij de ledenraad anders beslist.

Artikel 77

Bij verordening worden nadere regels gesteld betreffende de benoeming en het aftreden van de leden, en voorts betreffende zijn werkzaamheid, de wijze van vergaderen, de besluitvorming en de wijze waarop in de vergadering wordt gestemd, alsmede de wijze waarop aan de leden van de KNB kennis wordt gegeven van zijn besluiten.

Verwezen wordt naar de [Verordening ledenraad](#). (bew.)

afdeling 4. algemene ledenvergadering (art. 78-81)

Artikel 78

Het bestuur van de KNB roept jaarlijks een algemene ledenvergadering bijeen. Buitengewone ledenvergaderingen worden bijeengeroepen zo dikwijls het bestuur zulks nodig acht en voorts indien de ledenraad of tenminste vijftig leden van de KNB het bestuur schriftelijk daarom verzoeken met opgave van de te behandelen onderwerpen.

Artikel 79

De vergadering van de algemene ledenvergadering is openbaar. Er wordt met gesloten deuren vergaderd indien de voorzitter, de aard van het te behandelen onderwerp in aanmerking genomen, zulks nodig oordeelt of indien tenminste dertig aanwezige leden daarom verzoeken. De leden van het bestuur, de directeur van het bureau van de KNB en de secretarissen wonen de besloten vergadering bij, tenzij de vergadering anders beslist. Over de toelating van andere personen beslist de vergadering. Van de besloten vergadering wordt een afzonderlijk verslag gemaakt, dat niet openbaar wordt gemaakt tenzij de vergadering anders beslist.

Artikel 80

De algemene ledenvergadering beraadslaagt en beslist zonodig over het verslag van de werkzaamheden van het bestuur van de KNB, alsmede over de financiële verantwoording, het verslag van de registeraccountant, bedoeld in artikel 88, tweede lid, de ontwerp-begroting voor het komende jaar en de daarbij behorende toelichtingen alsmede de over deze stukken door de ledenraad uitgebrachte adviezen.

Artikel 81

Op voorstel van het bestuur van de KNB stelt de algemene ledenvergadering nadere regels vast betreffende haar werkwijze, de wijze van vergaderen, de besluitvorming en de wijze waarop in de vergaderingen worden (wordt (bew.))gestemd, de wijze waarop te behandelen stukken of onderwerpen ter kennis worden gebracht van de leden, alsmede de wijze waarop haar besluiten aan de leden van de KNB ter kennis worden gebracht.

afdeling 5. de ringen (art. 82-86)

Artikel 82

1. Leden van elke ring zijn de in dat arrondissement gevestigde en werkzame notarissen, toegevoegd notarissen en kandidaat-notarissen. De ring wordt aangeduid met vermelding van het arrondissement.
2. De ringen kunnen door het bestuur van de KNB worden belast met de uitvoering van de in artikel 61, eerste lid, omschreven taken in het arrondissement.
3. De ring heeft een bestuur en een ringvergadering. De ring is een rechtspersoon.

Toelichting

'De instelling van ringen per arrondissement komt (...) tegemoet aan de wens van het notariaat te beschikken over een regionale organisatie, waarin ook zaken, die de beroepsuitoefening betreffen en in het bijzonder voor de notarissen en kandidaat-notarissen in het betreffende arrondissement van belang zijn, aan de orde kunnen komen. Deze zaken kunnen van ring tot ring verschillen, afhankelijk van de aard van de regio. Bovendien kunnen deze ringen, voor zover nodig, door de broederschap worden ingeschakeld bij haar landelijke taakuitoefening. De ring is een onderafdeling van de broederschap en dus geen plaatselijke orde. De ring heeft geen verordeningsbevoegdheid en is ook geen publiekrechtelijk lichaam in de zin van artikel 136 Grondwet. Het is echter wel gewenst dat de ring over een eigen vermogen kan beschikken en in verband daartoe rechtspersoonlijkheid bezit. Door verplaatsing van de vestiging respectievelijk van de werkzaamheden naar een ander arrondissement vervalt het lidmaatschap van de oude ring en verkrijgt men het lidmaatschap van de nieuwe ring. Voor het geval een kandidaat-notaris werkzaam zou zijn in meer dan één arrondissement en dus in feite lid van meerdere ringen zou zijn, blijkt de oplossing voor de hand te liggen dat hij uitsluitend lid is van de ring van het arrondissement waar hij zijn werkzaamheden voornamelijk verricht.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 54)

Artikel 83

Het bestuur van de ring is belast met de leiding van de ring alsmede met het beheer en de beschikking over zijn vermogen. Het brengt aan de ledenraad advies uit over de voorstellen voor verordeningen van de KNB. Het kan regels stellen betreffende zijn taakvervulling.

Artikel 84

1. Het bestuur van de ring bestaat uit een oneven aantal van ten minste drie leden van de ring. De samenstelling van het bestuur geschiedt zoveel mogelijk op grondslag van gelijkheid in aantal van de leden die notaris zijn en de leden die toegevoegd notaris of kandidaat-notaris zijn.

2. De leden en hun eventuele plaatsvervangers worden benoemd voor een termijn van drie jaren en kunnen na aftreden terstond voor eenzelfde termijn eenmaal worden herbenoemd.
3. Het bestuur vertegenwoordigt de ring. Daartoe zijn ook gezamenlijk bevoegd de voorzitter of de plaatsvervangend voorzitter en een van de andere leden van het ringbestuur.

Artikel 85

De ringvergadering benoemt het bestuur van de ring en kan, met inachtneming van artikel 84, eerste lid, het aantal der leden daarvan bepalen. De ringvergadering benoemt telkens voor ten hoogste drie jaren een voorzitter en een plaatsvervangend voorzitter uit de leden van het bestuur van de ring.

'De benoeming van een plaatsvervangend voorzitter is nodig in verband met het lidmaatschap van de ledenraad (artikel 67, eerste lid).' (MvT II, 29 212, nr. 3, p. 10)

Artikel 86

Bij verordening worden nadere regels gesteld betreffende de werkzaamheid, de besluitvorming en wijze van vergaderen van de ringen, de wijze waarop in de vergadering wordt gestemd, alsmede de wijze waarop aan de leden van de ring kennis wordt gegeven van haar besluiten.

Verwezen wordt naar de [Verordening Ringen](#). (bew.)

afdeling 6. geldmiddelen van de KNB (art. 87-88)

Artikel 87

1. De KNB draagt alle kosten die uit de uitvoering van de haar door deze wet opgedragen taken voortvloeien. De kosten die samenhangen met de uitoefening van het bij of krachtens deze wet geregelde toezicht en ten laste komen van de Staat worden door de KNB vergoed aan de Staat. De KNB vergoedt eveneens de kosten die samenhangen met de uitoefening van de bij of krachtens deze wet geregelde tuchtrechtspraak en ten laste komen van de Staat. Ter dekking van deze kosten kan zij van de leden jaarlijks bijdragen heffen. De algemene ledenvergadering stelt, op voorstel van het bestuur, de hoogte van de bijdragen voor het boekjaar vast. Het bedrag daarvan kan voor verschillende categorieën van leden verschillend zijn.
2. In afwijking van het eerste lid stelt het bestuur van de KNB de bijdrage van de leden vast ter dekking van de vergoeding van de kosten van het toezicht en de tuchtrechtspraak aan de Staat. Het bestuur van de KNB kan het beheer van de middelen ter dekking van de vergoeding van het toezicht en de tuchtrechtspraak aan de Staat onderbrengen bij het fonds, bedoeld in artikel 88a.

'De eerste volzin spreekt van 'alle kosten die uit de uitvoering van de haar door de wet opgedragen taken voortvloeien'. Een ruimhartige interpretatie ligt voor de hand: ook de kosten van algemene voorlichting, het beleggen van vergaderingen, de kosten van representatie, van reizen en verblijf van bestuur, secretarissen en medewerkers van het bureau, et cetera vallen daaronder. De kosten van het Bureau financieel toezicht notarissen, bedoeld in artikel 104 (lees: artikel 110, bew.), zijn geen kosten die uit de uitvoering van de door de wet aan de broederschap opgedragen taken voortvloeien.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 55)

Artikel 88

1. Het boekjaar van de KNB wordt vastgesteld door het bestuur.
2. Het bestuur wijst telkens voor elk boekjaar een registeraccountant aan die is belast met de controle op de financiële verantwoording, bestaande uit een balans, een staat van baten en lasten en een toelichting. Deze brengt binnen drie maanden na afloop van het boekjaar daarover verslag uit aan het bestuur.
3. Binnen acht maanden na de afloop van het boekjaar legt het bestuur de financiële verantwoording met het daarover door de registeraccountant uitgebrachte verslag, alsmede de begroting voor het komende boekjaar met een toelichting aan de ledenraad over. De ledenraad brengt na onderzoek van deze stukken daarover verslag uit aan de algemene ledenvergadering.
4. De vaststelling van de financiële verantwoording door de algemene ledenvergadering houdt tevens in décharge van het bestuur terzake.

'Dit advies speelt uiteraard een wezenlijke rol in het proces van besluitvorming door de algemene ledenvergadering. Het is denkbaar dat de ledenraad bij zijn onderzoek op zaken stuit waarover het nader door het bestuur wil worden geïnformeerd alvorens zijn advies uit te brengen. In het kader van deze discussie tussen ledenraad en bestuur kan de financiële verantwoording zonnodig worden bijgesteld of aangevuld. Het onderzoek van de ledenraad fungeert aldus als voorportaal van de besluitvorming voor de algemene ledenvergadering en vermindert het risico dat in die vergadering ernstige kritiek of vragen rijzen, waardoor het verlenen van décharge aan het bestuur zou kunnen worden belemmerd.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 55)

afdeling 6a. fonds (art. 88a)

Artikel 88a

1. Het bestuur van de KNB richt een fonds in voor de vergoeding van kosten die verband houden met een overname als bedoeld in artikel 15 of waarneming als bedoeld in artikel 29a. Uit dit fonds worden in ieder geval kosten vergoed die in redelijkheid niet ten laste behoren te komen van de waarnemer of de notaris die het protocol toegewezen heeft gekregen en noodzakelijk zijn voor een goede ambtsuitoefening met betrekking tot het protocol, waarvoor de waargenomen onderscheidenlijk gewezen notaris geen verhaal biedt. Uit het fonds worden voorts tekorten op bijzondere rekeningen als bedoeld in artikel 25 vergoed.
2. Ter financiering van het fonds kan het bestuur van de KNB een bijdrage aan de leden van de KNB opleggen.
3. Het bestuur van de KNB stelt een reglement op met de werkwijze van het fonds en de voorwaarden waaronder uitkeringen uit het fonds plaatsvinden. In dit reglement wordt in ieder geval bepaald dat het fonds altijd over voldoende middelen moet beschikken om aan de gestelde doelen te kunnen voldoen. Bij de inrichting van het fonds draagt het bestuur van de KNB er zorg voor dat de werkwijze van het fonds voor de leden van de KNB controleerbaar is.

afdeling 7. verordeningen en andere besluiten van de KNB (art. 89-92)

Artikel 89

1. Verordeningen worden slechts vastgesteld met betrekking tot onderwerpen waarvan deze wet regeling of nadere regeling bij verordening voorschrijft.
2. Verordeningen bevatten geen verplichtingen of voorschriften die niet strikt noodzakelijk zijn voor verwezenlijking van het doel dat met de verordening wordt beoogd en beperken niet onnodig de marktwerking.
3. Voorstellen van verordeningen worden aan de ledenraad gedaan door het bestuur of door ten minste vijf leden van de ledenraad. Alvorens een ontwerp-verordening bij de ledenraad in te dienen kan het bestuur de kamers voor het notariaat uitnodigen hun oordeel kenbaar te maken. Over een ontwerp voor een verordening wint de KNB het advies in van het Bureau.
4. De verordeningen van de KNB zijn slechts verbindend voor haar leden en haar organen.
5. Een verordening kan aan het bestuur van de KNB de bevoegdheid toekennen tot het geven van nadere regels betreffende het in de verordening behandelde onderwerp. Deze worden ter kennisname toegezonden aan Onze Minister.

'In de wet worden verordeningen voorgeschreven betreffende de inrichting en de beveiliging van de bewaarplaats van het protocol (artikel 11 derde lid (lees: artikel 12, derde lid, bew.)), de inrichting en bijhouding van de financiële administratie (artikel 21, tweede lid (lees: artikel 24, derde lid, bew.)), de regeling van de verplichting van de notaris en de kandidaat-notaris bij de stage (artikel 28 (lees: artikel 31, bew.), tweede lid), de beroepsopleiding (artikel 30 (lees: artikel 32, bew.) tweede lid). Zeer belangrijk als een onderwerp voor een verordening zijn voorts de beroeps- en gedragsregels (artikel 57 eerste lid (lees: artikel 61, tweede lid, bew.)). (...) Tenslotte worden nog bij verordening vastgesteld de regels betreffende het functioneren van de ledenraad, het bestuur en het bureau (artikel 73 (lees: artikel 77, bew.)) en van de ringen (artikel 82 (lees: artikel 86, bew.)), alsmede de wijze van benoeming van de leden-notarissen van de kamer van toezicht (lees: de kamer voor het notariaat, bew.) (artikel 90 (lees: artikel 94, bew.) vierde lid).' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 55-56)

Naast bovengenoemde onderwerpen verleent de wet tevens verordening-bevoegdheid ten aanzien van de overname van het protocol (artikel 15, lid 1 van de wet), ten aanzien van de interdisciplinaire samenwerking (artikel 18, lid 2 van de wet) en ten aanzien van het aktepapier (artikel 41 van de wet).

'In de praktijk kan behoefte blijken te bestaan aan nadere uitwerking van een verordening. Het vierde (lees: vijfde, bew.) lid (...) scheidt de mogelijkheid om in de verordening het geven van deze regels - indien nodig - over te laten aan het bestuur van de broederschap. Dat lijkt aangewezen, om te vermijden dat de omslachtige weg van aanvulling van de verordening moet worden gekozen voor regeling van details.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 56)

'De op verordeningen van de KNB gebaseerde reglementen behoeven niet, zoals de verordeningen zelf, op grond van artikel 91, eerste lid, vooraf te worden goedgekeurd. Wel is het besluit van het bestuur van de KNB tot vaststelling van nadere regels een besluit dat op grond van artikel 92 bij koninklijk besluit vernietigd zou kunnen worden. Om van die bevoegdheid gebruik te kunnen maken moet de minister van Justitie wel op de hoogte zijn van het bestuursbesluit.' (MvT II, 29 212, nr. 3, p. 10)

Artikel 90

Het voorstel van een verordening, wordt met een toelichting ten minste twee maanden vóór de dag waarop de ledenraad daarover beraadslaagt ter kennis gebracht van de leden van elke ring. Het bestuur van de ring brengt, na raadpleging van de leden, zijn advies omtrent het voorstel ten minste drie weken vóór de dag waarop daarover wordt beraadslaagd ter kennis van de ledenraad.

'Een verordening kan sterk ingrijpen in het functioneren van de organisatie en de werkzaamheid van haar leden en het is dan ook van belang, dat alle leden van de broederschap de gelegenheid krijgen zich daarover uit te spreken. In eerste aanleg geschiedt dat in de ringen, vervolgens in de ledenraad, zie ook artikel 66 (lees: artikel 69, bew.)' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 56-57)

Artikel 91

1. Een verordening behoeft de goedkeuring van Onze Minister. De goedkeuring kan worden onthouden wegens strijd met het recht of het algemeen belang.
2. Een verordening wordt, nadat zij is goedgekeurd, door de zorg van het bestuur van de KNB bekend gemaakt door plaatsing in de Staatscourant. De verordening verbindt niet dan nadat zij bekend is gemaakt. Zij treedt in werking met ingang van de eerste dag van de tweede maand na die van de dag van de bekendmaking of zoveel eerder als zij zelf bepaalt, met dien verstande dat tussen de dag van de bekendmaking en die van de inwerkingtreding tenminste een termijn van tien dagen moet liggen.

'De verordeningen van de broederschap moeten worden getoetst aan het recht en aan het algemeen belang, volgens artikel 134 Grondwet. Zij kunnen uiteraard niet treden in onderwerpen die bij of krachtens de wet zijn geregeld. Van strijd met het algemeen belang zou men kunnen spreken wanneer de verordening exorbitant hoge eisen aan de opleiding of de vakbekwaamheid stelt en aldus de toegang tot het ambt ongunstig beïnvloedt.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 57)

Ten aanzien van de goedkeuring door de minister:

'Deze wijziging strekt ertoe de procedurebepalingen over de goedkeuring door de minister van verordeningen van de broederschap reeds zoveel mogelijk in overeenstemming te brengen met de algemene regels over goedkeuring in het wetsvoorstel Derde Tranche Algemene wet bestuursrecht (Kamerstukken I 1995/96, 23 700, nr. 188).' (NvW, 23 706, nr. 7, p. 18)

Artikel 92

Besluiten van de ledenraad, van het bestuur of van andere organen van de KNB, niet zijnde een verordening die op grond van artikel 91 rechtsgeldig tot stand is gekomen, kunnen bij koninklijk besluit worden vernietigd. Onverminderd artikel 10:39 van de Algemene wet bestuursrecht kan een besluit niet worden vernietigd, indien zes maanden zijn verstreken nadat het is bekendgemaakt.

'Wel bestaat op grond van dit artikel de mogelijkheid tot schorsing of vernietiging van andere besluiten van de ledenraad, besluiten van het bestuur of van andere organen van de broederschap, voor zover zij met het recht of het algemeen belang strijden.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 58)

Titel IX De tuchtrechtspraak en het toezicht (art. 93-113)

afdeling 1. de tuchtrechtspraak

Artikel 93

1. Notarissen, toegevoegd notarissen en kandidaat-notarissen zijn aan tuchtrechtspraak onderworpen ter zake van handelen of nalaten in strijd met hetzij enige bij of krachtens deze wet gegeven bepaling, hetzij met de zorg die zij als notaris, toegevoegd notaris of kandidaat-notaris behoren te betrachten ten opzichte van degenen te wier behoeve zij optreden en ter zake van handelen of nalaten dat een behoorlijk notaris, toegevoegd notaris of kandidaat-notaris niet betaamt.
2. Notarissen, toegevoegd notarissen en kandidaat-notarissen die niet meer als zodanig werkzaam zijn blijven aan de tuchtrechtspraak onderworpen ter zake van enig in het eerste lid bedoeld handelen of nalaten gedurende de tijd dat zij als zodanig werkzaam waren.

'Alvorens op de materie van het toezicht en het tuchtrecht zelf in te gaan, lijkt het nuttig erop te wijzen dat de wettelijke regeling er niet aan in de weg staat dat klachten over notarissen of kandidaat-notarissen worden gehoord door anderen dan de Kamers van toezicht (lees: de Kamers voor het notariaat, bew.) of hun voorzitters, met name door het bestuur van de broederschap (lees: de beroepsorganisatie, bew.) of het bestuur van een ring, die dan desgeraden actie kunnen ondernemen zoals het hun goed dunkt om na te gaan wat er aan de hand is en zich eventueel terzake met de betrokken notaris of kandidaat-notaris kunnen verstaan of hem vermanen.' (MvT II, 23 706, nr.3, p. 58)

'(...) dat een scheiding moet worden aangebracht tussen toezicht en tuchtrecht, althans wat betreft toezicht op de naleving van voorschriften. Naast het voorziene toezicht op de naleving van voorschriften bij of krachtens de Wna door het Bureau, staat de algemene taak van de KNB tot de

bevordering van de kwaliteit binnen het notariaat en de zorg voor de eer en het aanzien van het ambt (artikel 61 Wna), en de taken van de kamers voor het notariaat die strekken tot de uitoefening van het tuchtrecht en o.a. het treffen van ordemaatregelen.

De specifieke combinatie van het toezicht op de naleving van voorschriften bij of krachtens de wet en de uitoefening van de tuchtrechtspraak is niet langer wenselijk. Met een scheiding van deze taken worden de waarborgen voor een onafhankelijke en onpartijdige tuchtrechtspraak versterkt. In de huidige (oude, bew.) situatie is de kamer van toezicht als tuchtrechtelijk college eveneens belast met het toezicht en onderzoek op eigen initiatief, waarvan de resultaten door die dezelfde kamer worden beoordeeld. Bovendien is, gezien de huidige ontwikkelingen rondom malafide vastgoedtransacties in relatie tot de integriteit van de notaris, een meer preventieve vorm van toezicht op de integriteit van het notariaat gewenst dan het huidige (oude, bew.), reactieve model, waarin door de tuchtrechter kan worden optreden naar aanleiding van een klacht of andere signalen.' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 2)

'Het toezicht door het BFT en de tuchtrechtspraak vormen tezamen het handhavingstelsel van de Wna en beide zien op handhaving van het geheel van voorschriften op grond van de Wna, inclusief de beroeps- en gedragsregels.' (NV, 32 250, nr. 6, p. 3)

Artikel 94

1. De tuchtrechtspraak over de notarissen, toegevoegd notarissen en kandidaat-notarissen wordt in eerste aanleg uitgeoefend door de kamers voor het notariaat en in hoger beroep door het gerechtshof Amsterdam. Tegen beslissingen van het gerechtshof is geen hogere voorziening toegelaten.
2. Ten behoeve van de uitoefening van de tuchtrechtspraak door de kamers voor het notariaat en het gerechtshof Amsterdam zijn de notaris en de onder zijn verantwoordelijkheid werkzame personen ten opzichte van de kamers en het gerechtshof niet gehouden aan de geheimhoudingsplicht, bedoeld in artikel 22.
3. In ieder ressort is een kamer voor het notariaat gevestigd, waarvan het rechtsgebied samenvalt met het ressort. De kamers zijn belast met de uitvoering van de hun in deze wet opgedragen taken. De aan de werkzaamheden van de kamers verbonden kosten komen ten laste van de Staat.
4. Elke kamer voor het notariaat bestaat uit een voorzitter en vier leden. Er zijn ten minste twee plaatsvervangend voorzitters.
5. De president van de rechtbank in het arrondissement waarin de kamer voor het notariaat is gevestigd, is voorzitter van deze kamer. De plaatsvervangende voorzitters worden door de voorzitter aangewezen uit de leden van de rechtbanken die zijn gelegen in het ressort waar de desbetreffende kamer voor het notariaat is gevestigd. Indien de aanwijzing betrekking heeft op leden van een rechtbank in een ander arrondissement dan die waar de kamer voor het notariaat is gevestigd, gebeurt die aanwijzing niet dan na instemming van de president van die rechtbank.
6. Twee leden worden voor de tijd van vier jaren benoemd door Onze Minister, die tevens voor elk hunner een of meer plaatsvervaarders aanwijst. Een van die leden wordt benoemd uit de leden van de rechtbanken die zijn gelegen binnen het rechtsgebied van de desbetreffende kamer voor het notariaat. Het andere lid is de inspecteur, bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b, van de Algemene wet inzake rijksbelastingen. Zij zijn bij hun aftreden herbenoembaar. Op eigen verzoek kan hen door Onze Minister tussentijds ontslag worden verleend.
7. De overige twee leden zijn notaris, toegevoegd notaris of kandidaat-notaris. Deze leden worden voor de tijd van vier jaren door de ledenraad van de KNB, op voordracht van de ringbesturen in het ressort van de desbetreffende kamer voor het notariaat, uit de leden van die ringen benoemd. Zij zijn bij hun aftreden eenmaal herbenoembaar. Op eigen verzoek kan hun tussentijds door de ledenraad ontslag worden verleend. De ledenraad wijst tevens uit de leden van de ringen twee of meer plaatsvervaarders aan die beide leden kunnen vervangen. Bij verordening worden regels gesteld omtrent de wijze van voordracht en benoeming van deze leden en hun plaatsvervaarders.
8. Aan de behandeling en de beslissing van tuchtzaken wordt op straffe van nietigheid deelgenomen door de voorzitter of een van de plaatsvervangende voorzitters, alsmede een door Onze Minister benoemd lid en een notaris, een toegevoegd notaris of een kandidaat-notaris. Indien de zaak naar het oordeel van een van deze leden ongeschikt is voor de behandeling en beslissing door drie leden, wordt de behandeling voortgezet door vijf leden, onder wie de voorzitter of een van de plaatsvervangende voorzitters, een door Onze Minister benoemd lid en een notaris, een toegevoegd notaris of een kandidaat-notaris en twee leden genoemd in het zesde of zevende lid. Indien de voorzitter of plaatsvervangend voorzitter door na aanvang van de zaak opgekomen omstandigheden is verhinderd, kan deze worden vervangen door een door Onze Minister benoemd lid of plaatsvervangend lid.
9. De kamer voor het notariaat heeft een secretaris en zo nodig een of meer plaatsvervangend secretarissen. Zij worden door de voorzitter van de kamer aangewezen uit de gerechtssecretarissen van de rechtbank.
10. Tussen de voorzitter, plaatsvervangend voorzitter, de leden en de plaatsvervangende leden van een kamer voor het notariaat mag niet bestaan de verhouding van echtgenoten, bloed- of aanverwantschap tot de derde graad ingesloten, een maatschap of ander duurzaam samenwerkingsverband tot het uitoefenen van het notarisambt.

11. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden nadere regels gesteld betreffende de vestigingsplaats en de inrichting van de kamers en betreffende de uitoefening van haar werkzaamheden, alsmede de vergoeding van de reis- en verblijfkosten van de leden en andere vergoedingen.

'De tuchtrechter heeft ten opzichte van de huidige (oude, bew.) situatie straks niet langer de bevoegdheid om op eigen initiatief tuchtrechtelijk op te treden maar doet dat voortaan naar aanleiding van een klacht.' (NV, 32 250, nr. 6, p. 3)

'Met de herinrichting van het toezicht vervalt de zelfstandige onderzoeksbevoegdheid van de tuchtrechter. De huidige (oude, bew.) kamers van toezicht, met de voorgestelde nieuwe naam van «kamers voor het notariaat», blijven naast de uitoefening van het tuchtrecht belast met de uitoefening van taken als het treffen van ordemaatregelen, de benoeming van waarnemers of stille bewindvoerders en de beoordeling van de toelaatbaarheid van nevenfuncties. De huidige (oude, bew.) verantwoordelijkheid van de tuchtkamers voor de benoeming van de bewaarders van de algemene bewaarplaatsen van protocollen gaat over naar de KNB, evenals enkele registratietaken' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 4-5)

'Om de slagvaardigheid van de tuchtkamers te vergroten, wordt een samenvoeging voorgesteld van de huidige negentien kamers tot vijf kamers op ressortsniveau.' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 2)

'(...) dat er bij de wettelijk geregelde (notariële) tuchtrechtspraak sprake is van een vorm van volwaardige rechtspraak, onderschrijf ik (de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, bew.) volledig. (...) Niet valt in te zien waarom de wettelijk geregelde tuchtrechtspraak als bijzondere vorm van volwaardige rechtspraak naar zijn aard onverenigbaar zou zijn met een afzonderlijke positionering en organisatie van die vorm van rechtspraak.' (MvA I, 32 250, E, p. 4)

'In artikel 22 Wna, wordt bepaald dat op de notaris een geheimhoudingsplicht rust, voorzover niet bij of krachtens de wet anders is bepaald. Dit betekent dat bij of krachtens de wet uitzonderingen kunnen worden gemaakt op de werking en reikwijdte van de geheimhoudingsplicht. (...) Het verschoningsrecht volgt de geheimhoudingsplicht. Dit betekent dat telkens wanneer een uitzondering wordt gemaakt op de geheimhoudingsplicht, tevens de grond voor het verschoningsrecht komt te vervallen. Dit betekent eveneens dat telkens wanneer de geheimhoudingsplicht «overgaat» op een ander dan de oorspronkelijke geheimhouder bij wijze van afgeleide geheimhoudingsplicht, daar ook het verschoningsrecht aan is verbonden. (...)» (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 7)

'Voorts wordt de uitzondering op de geheimhoudingsplicht ten behoeve van de uitoefening van de tuchtrechtspraak geëxpliciteerd – zie het voorgestelde artikel 94, derde lid (lees: tweede lid, bew.), Wna (...). Ook op de tuchtrechter rust een afgeleide geheimhoudingsplicht die hij dient te eerbiedigen bij de uitoefening van zijn taak, hetgeen consequenties kan hebben voor de mate van openbaarheid van onderdelen van een tuchtzaak. Ook in dit verband zij gewezen dat het tuchtrecht primair gericht is op de handhaving van de beroepsnormen, hetgeen met zich meebrengt dat de positie van de klager niet dezelfde is als die van een «belanghebbende» in een procedure op grond van het algemene bestuursrecht. De tuchtrechter kan overigens de (afgeleide) geheimhoudingsplicht doorbreken indien naar zijn oordeel sprake is van uitzonderlijke omstandigheden die dat rechtvaardigen.' (MvT II, 32 250, nr. 3, p.27-28)

LID 10

Verwezen wordt naar het [Besluit op het notarisambt](#). (bew.)

Artikel 94a

1. De kamers voor het notariaat stellen jaarlijks een jaarverslag op alsmede een begroting van de in het daaropvolgende jaar te verwachten inkomsten en uitgaven met betrekking tot de uitvoering van de bij of krachtens deze wet opgedragen taken en daaruit voortvloeiende werkzaamheden op het terrein van de tuchtrechtspraak. De begrotingsposten worden van een toelichting voorzien.
2. Tenzij de werkzaamheden waarop de begroting betrekking heeft nog niet eerder werden verricht, bevat de begroting een vergelijking met de begroting van het lopende jaar waarmee Onze Minister heeft ingestemd.
3. De kamers voor het notariaat zenden de begroting voor een door Onze Minister te bepalen tijdstip voorafgaande aan het begrotingsjaar ter instemming aan Onze Minister.
4. Onze Minister stemt niet in met de begroting dan nadat de KNB is gehoord. De instemming kan worden onthouden wegens strijd met het recht of het algemeen belang. Ingeval van gebleken strijdigheid wordt instemming niet onthouden dan nadat de kamers voor het notariaat in de gelegenheid zijn gesteld de begroting aan te passen, binnen een door Onze Minister te stellen redelijke termijn.
5. Wanneer Onze Minister niet met de begroting heeft ingestemd vóór 1 januari van het jaar waarop deze betrekking heeft, kunnen de kamers voor het notariaat, in het belang van een juiste uitvoering van hun taak, voor het aangaan van verplichtingen en het verrichten van uitgaven beschikken over ten hoogste drie twaalfde gedeelten van de bedragen die bij de overeenkomstige onderdelen in de begroting van het voorafgaande jaar waren toegestaan.

6. Indien gedurende het jaar aanmerkelijke verschillen ontstaan of dreigen te ontstaan tussen de werkelijke en begrote baten en lasten dan wel inkomsten en uitgaven, doen de kamers voor het notariaat daarvan onverwijld mededeling aan Onze Minister onder vermelding van de oorzaak en de verwachte omvang van de verschillen.
7. De kamers voor het notariaat zenden het jaarverslag voor een door Onze Minister te bepalen tijdstip aan Onze Minister.
8. Bij ministeriële regeling kunnen regels worden gesteld voor de inrichting van de begroting en de inhoud van het jaarverslag.

Artikel 95

1. Het lidmaatschap van de leden van de kamer voor het notariaat vervalt van rechtswege indien zij de kwaliteit verliezen waarin zij benoemd zijn, met dien verstande dat ten aanzien van een lid als bedoeld in artikel 94, vierde lid (bedoeld wordt het zevende lid, bew.), dit kwaliteitsverlies alleen dan intreedt wanneer hij noch kandidaat-notaris, noch toegevoegd notaris, noch notaris is.
2. Het in de artikelen 46c, onderdelen b en c, 46ca, eerste lid, onderdeel d, 46d, tweede lid, 46f, 46i met uitzondering van het eerste lid, onderdeel c, 46j, 46l, eerste lid, aanhef en onder a, en derde lid, 46m, 46o en 46p van de Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren bepaalde is van overeenkomstige toepassing ten aanzien van deze leden.
3. De artikelen 13a, 13b, uitgezonderd het eerste lid, onderdelen b en c, en vierde lid, en 13c tot en met 13g van de Wet op de rechterlijke organisatie zijn van overeenkomstige toepassing ten aanzien van gedragingen van deze leden, met dien verstande dat:
  - a. voor de overeenkomstige toepassing van die artikelen onder «het betrokken gerechtsbestuur» wordt verstaan: de voorzitter van de kamer voor het notariaat; en
  - b. de procureur-generaal niet verplicht is aan het verzoek, bedoeld in artikel 13a, te voldoen, indien de verzoeker redelijkerwijs onvoldoende belang heeft bij een onderzoek als bedoeld in datzelfde artikel.

LID 1

'De vraag van de commissie of een kandidaat-notaris door zijn benoeming tot notaris de kwaliteit verliest waarin hij tot lid van de Kamer van toezicht, (lees: de Kamer voor het notariaat, bew.) is benoemd, beantwoord ik bevestigend. (...) Zijn lidmaatschap vervalt op grond van artikel 91 (lees: artikel 95, bew.) eerste lid als hij tot notaris wordt benoemd.' (NNV, 23 706, nr. 12, p. 48)

'Omdat het gewenst is dat de benoeming tot notaris of het defungeren als notaris geen gevolgen heeft voor het lidmaatschap van de kamer van toezicht (lees: de kamer voor het notariaat, bew.), is het eerste lid in die zin aangevuld dat een notarieel lid van de kamer van toezicht (lees: de kamer voor het notariaat, bew.) alleen zijn kwaliteit verliest als hij zowel geen notaris als geen kandidaat-notaris meer is. (MvT II, 29 212, nr. 3, p. 11)

LID 2

'Het tweede lid is nieuw. Het betreft de mogelijkheid van ontslag door de Hoge Raad wegens een strafrechtelijke veroordeling, of in geval van onder curatele stelling, faillissement, surséance van betaling, gijzeling wegens schulden dan wel blijvende ongeschiktheid tot het uitoefenen van een ambt of betrekking die met de functie wettelijk onverenigbaar is.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 61)

Artikel 96

Vervallen per 01-01-2013.

'Met het vervallen van artikel 96 Wna (oud, bew.) verdwijnt de zelfstandige toezichtsbevoegdheid van de huidige kamer van toezicht. Hiervoor komen de nieuwe toezichtsbevoegdheden van het Bureau voor in de plaats, (...).' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 27)

Artikel 97

Vervallen per 01-01-2013.

Artikel 98

Vervallen per 01-01-2013.

Artikel 99

1. Klachten tegen notarissen, toegevoegd notarissen en kandidaat-notarissen kunnen, schriftelijk en met redenen omkleed, door een ieder met enig redelijk belang worden ingediend bij de kamer voor het notariaat waaronder de notaris, toegevoegd notaris of kandidaat-notaris ressorteert. Indien de klager daarom verzoekt, is de secretaris van de kamer hem behulpzaam bij het op schrift stellen van de klacht. Van de klacht wordt een afschrift gezonden aan de KNB en het Bureau.

2. Voordat een klacht als bedoeld in het eerste lid in behandeling wordt genomen, heft de secretaris een griffierecht van € 50. Het griffierecht komt ten bate van de kamers voor het notariaat.
3. De secretaris wijst de klager op de verschuldigheid van het griffierecht en deelt hem mee dat het verschuldigde bedrag binnen vier weken na de dag van verzending van zijn mededeling dient te zijn bijgeschreven op het daartoe bekend gemaakte bankrekeningnummer.
4. Indien een klacht niet ter kennis van de kamer wordt gebracht maar in der minne is geschikt als bedoeld in het twaalfde lid, kan als onderdeel van de minnelijke schikking door partijen worden bepaald dat het door de klager betaalde griffierecht wordt vergoed door de betrokken notaris, toegevoegd notaris dan wel kandidaat-notaris.
5. Indien de klacht geheel of gedeeltelijk gegrond wordt verklaard, wordt het door de klager betaalde griffierecht vergoed door de betrokken notaris, toegevoegd notaris dan wel kandidaat-notaris.
6. In afwijking van het tweede lid, wordt geen griffierecht geheven indien de klacht afkomstig is van:
  - a. Onze Minister;
  - b. het Bureau; of
  - c. de KNB.
7. Onze Minister kan het in het tweede lid bedoelde bedrag wijzigen voor zover de consumentenprijsindex daartoe aanleiding geeft.
8. Indien een klacht is ingediend met betrekking tot de leden of plaatsvervangende leden van de kamer voor het notariaat die notaris, toegevoegd notaris of kandidaat-notaris zijn, verzoekt de voorzitter van de kamer de president van het gerechtshof Amsterdam om een andere kamer aan te wijzen teneinde zich met de behandeling daarvan te belasten. De president deelt de beslissing mee aan de aangewezen kamer, aan de desbetreffende notaris, toegevoegd notaris of kandidaat-notaris, aan de voorzitter van de kamer die het verzoek tot aanwijzing heeft gedaan en aan de klager.
9. Een klacht is niet ontvankelijk voorzover deze betrekking heeft op een gedraging waarvoor een boete is opgelegd als bedoeld in artikel 111b. Voorts is een klacht niet ontvankelijk als het griffierecht niet binnen de in het derde lid bedoelde termijn is bijgeschreven op het daartoe bekend gemaakte bankrekeningnummer.
10. Indien de klacht zich naar het oordeel van de voorzitter daartoe leent en uit de klacht blijkt dat de klacht nog niet is voorgelegd aan de geschillencommissie, bedoeld in artikel 55, tweede lid, kan de voorzitter besluiten de behandeling van de klacht te schorsen, en de klager in de gelegenheid te stellen het geschil voor te leggen aan de geschillencommissie. De beslissing tot schorsing schorst de in het vijftiende lid bedoelde termijn. Tegen de beslissing is geen voorziening toegelaten.
11. De voorzitter kan na een summier onderzoek, zo nodig na de klager en de betrokken notaris, toegevoegd notaris of kandidaat-notaris te hebben gehoord, de klacht terstond bij met redenen omklede beslissing afwijzen indien hij van oordeel is dat deze kennelijk niet ontvankelijk, dan wel kennelijk ongegrond is, of van onvoldoende gewicht.
12. Indien de voorzitter van oordeel is dat een klacht vatbaar is voor minnelijke schikking, roept hij de klager en de betrokken notaris, toegevoegd notaris of kandidaat-notaris op teneinde een zodanige schikking te beproeven. Indien een minnelijke schikking mogelijk blijkt, wordt deze op schrift gesteld en door de klager, de notaris, toegevoegd notaris of de kandidaat-notaris tegen wie de klacht is ingediend en de voorzitter ondertekend.
13. De voorzitter brengt klachten die niet zijn neergelegd bij de geschillencommissie, niet in der minne zijn geschikt of zijn afgewezen, ter kennis van de kamer.
14. Van de beslissing van de voorzitter zendt de secretaris onverwijld een afschrift aan de klager en de betrokken notaris, toegevoegd notaris of kandidaat-notaris, in geval van afwijzing van een klacht aan de klager bij aangetekende brief. Indien de voorzitter toepassing geeft aan het vierde lid, vermeldt hij de bevoegdheid van de klager om na ommekomst van de behandeling door de geschillencommissie de kamer te verzoeken de klacht alsnog in behandeling te nemen.
15. Tegen de beslissing van de voorzitter tot afwijzing van een klacht, kan de klager binnen veertien dagen na de dag van verzending van het afschrift van de beslissing schriftelijk verzet doen bij de kamer voor het notariaat. Hij dient gemotiveerd aan te geven met welke overwegingen van de voorzitter hij zich niet kan verenigen. Hij kan daarbij vragen over zijn verzet te worden gehoord.

16. Indien overeenkomstig het negende lid verzet is gedaan tegen de beslissing van de voorzitter, wijst deze een plaatsvervanger aan om hem bij de behandeling van het verzet te vervangen.
17. Ten gevolge van het verzet vervalt de beslissing, tenzij de kamer voor het notariaat het verzet niet-ontvankelijk of ongegrond verklaart.
18. Is de kamer voor het notariaat van oordeel dat de klacht kennelijk niet-ontvankelijk, kennelijk ongegrond of van onvoldoende gewicht is, dan kan zij zonder nader onderzoek het verzet ongegrond verklaren, echter niet dan na de klager die daarom vroeg in de gelegenheid te hebben gesteld te worden gehoord.
19. De beslissing tot niet-ontvankelijkverklaring of ongegrondverklaring van het verzet is met redenen omkleed. Daartegen staat geen rechtsmiddel open. Het achtste lid is van overeenkomstige toepassing.
20. Is de kamer van oordeel dat het verzet gegrond is, dan wordt de zaak in verdere behandeling genomen.
21. Een klacht kan slechts worden ingediend gedurende drie jaren na de dag waarop de tot klacht gerechtigde van het handelen of nalaten van een notaris, toegevoegd notaris of kandidaat-notaris dat tot tuchtrechtelijke maatregelen aanleiding kan geven kennis heeft genomen. Indien de klacht wordt ingediend na verloop van drie jaren na de dag waarop de klager heeft kennisgenomen of redelijkerwijs kennis heeft kunnen nemen van het handelen of nalaten van de notaris waarop de klacht betrekking heeft, wordt de klacht door de voorzitter niet-ontvankelijk verklaard. De beslissing tot niet-ontvankelijkverklaring blijft achterwege indien de gevolgen van het handelen of nalaten redelijkerwijs pas nadien bekend zijn geworden. In dat geval verloopt de termijn voor het indienen van een klacht een jaar na de datum waarop de gevolgen redelijkerwijs als bekend worden zijn aan te merken.
22. Intrekken van de klacht, nadat deze is ingekomen, of staking van de werkzaamheden door de persoon over wie geklaagd is, heeft op de verdere behandeling geen invloed, wanneer naar het oordeel van de kamer voor het notariaat het algemeen belang de voortzetting van de behandeling vordert of wanneer degene over wie geklaagd is, schriftelijk heeft verklaard voortzetting van de behandeling van de klacht te verlangen.

'Uit de wetsgeschiedenis (...) van het huidige (oude, bew.) artikel 99 Wna blijkt reeds dat zowel de KNB als het Bureau een tuchtrechtelijke klacht kunnen indienen, evenals, bijvoorbeeld, collega-notarissen. In de voorgestelde herziene tekst van het eerste lid wordt geëxpliciteerd dat de kring van degenen die een tuchtrechtelijke klacht kunnen indienen bestaat uit een ieder die enig redelijk belang heeft bij de indiening van een klacht. Dit belang kan volgen uit betrokkenheid bij een specifieke zaak of bestaan uit een belang bij de handhaving van de beroepsnormen en -regels voor het notariaat. Naast de cliënt van de notaris, de KNB en het Bureau kan hierbij, afhankelijk van de concrete omstandigheden van het geval, worden gedacht aan belangenorganisaties, het openbaar ministerie en instanties die zijn belast met het taken die raken aan werkzaamheden van de notaris, zoals gemeenten, de belastingdienst of het kadaster. Er geldt dan ook een ruim belanghebbendenbegrip: een rechtstreeks belang bij de klacht is niet zonder meer vereist, ook een indirect of afgeleid belang van de klager kan grond zijn voor ontvankelijkheid. Hiermee is een ruime toegang tot de tuchtrechtelijke klachtprocedure beoogd; ter ondersteuning van de corrigerende functie van het tuchtrecht en het zelfreinigend vermogen van de beroepsgroep.' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 26-27)

LID 3

'De samenloop van de bestuurlijke boete met de tuchtrechtelijke procedure wordt uitgesloten in het tweede lid van het voorgestelde artikel (artikel 111b, bew.); de bepaling is het spiegelbeeld van het voorgestelde nieuwe derde lid van artikel 99 Wna, (...).' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 30)

Artikel 99a

1. De voorzitter van de kamer voor het notariaat kan naar aanleiding van een klacht een vooronderzoek gelasten naar een notaris, toegevoegd notaris of kandidaat-notaris, na afloop waarvan verslag wordt uitgebracht aan de kamer. Het Bureau ontvangt een afschrift van het verslag en alle daarbij behorende stukken.
2. De voorzitter kan het verrichten van het vooronderzoek opdragen aan de plaatsvervangend voorzitter, een of meer leden of plaatsvervangende leden van de kamer, aan de secretaris of plaatsvervangend secretaris, alsmede aan personen die werkzaam zijn bij het Bureau of andere deskundigen.
3. De voorzitter bepaalt de omvang van het vooronderzoek. Het vooronderzoek kan zich mede uitstrekken tot andere dan de in de klacht vermelde feiten. De voorzitter van de kamer kan de vooronderzoeker aanwijzingen geven.
4. Op het vooronderzoek en de in het tweede lid bedoelde personen zijn artikel 111a, tweede lid, alsmede de artikelen 5:13 tot en met 5:18 en 5:20, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht van overeenkomstige toepassing.
5. Ten behoeve van het verrichten van het vooronderzoek door de aangewezen personen, bedoeld in het tweede lid, zijn de notaris en de onder zijn

verantwoordelijkheid werkzame personen ten opzichte van de aangewezen personen niet gehouden aan de geheimhoudingsplicht, bedoeld in artikel 22.

6. Bij het verrichten van vooronderzoek wordt een afschrift van de last tot het verrichten van het onderzoek zo mogelijk aan de betrokken notaris, toegevoegd notaris of kandidaat-notaris getoond.
7. De vooronderzoeker stelt de klager en de betrokken notaris, toegevoegd notaris of kandidaat-notaris in de gelegenheid te worden gehoord.
8. De betrokkene is niet verplicht ten behoeve van het vooronderzoek verklaringen omtrent zijn onderzochte handelen of nalaten af te leggen. Voor het horen wordt aan de betrokkene medegedeeld dat hij niet verplicht is tot antwoorden.
9. Indien de klacht is ingediend door het Bureau, wordt het vooronderzoek niet opgedragen aan degenen die betrokken waren bij de uitoefening van het toezicht dat aanleiding gaf tot de indiening van de klacht.
10. De plaatsvervangend voorzitter, een lid of plaatsvervangend lid van de kamer dat vooronderzoek in een zaak heeft verricht, neemt op straffe van nietigheid van de beslissing van de kamer geen deel aan de behandeling van die zaak door de kamer.
11. De voorzitter kan het vooronderzoek te allen tijde opschorten of beëindigen.

'Ter vervanging van de onderzoeksbevoegdheid van het huidige (lees: oude, bew.) artikel 96 Wna, krijgen de voorzitters van de kamers voor het notariaat in het voorgestelde artikel 99a Wna de bevoegdheid tot het gelasten van een vooronderzoek naar aanleiding van een klacht. Deze voorziening zal met name van belang zijn voor zaken die niet door het Bureau bij de tuchtrechter worden aangebracht. Op het verrichten van het vooronderzoek zijn de toezichtsbevoegdheden, met inbegrip van de doorbreking van de geheimhoudingsplicht van de notaris, van overeenkomstige toepassing verklaard. (...) Gezien het feit dat het in artikel 99a voorgestelde vooronderzoek plaatsvindt in het kader van een tuchtrechtelijke procedure die kan leiden tot de oplegging van punitieve sancties, is analoog aan artikel 29 van het Wetboek van Strafvordering en artikel 5:10a Awb (...), in het zesde lid van artikel 99a Wna een zwijgrecht opgenomen voor degene die voorwerp is van het vooronderzoek, alsmede de verplichting om de betrokkene hiervan vooraf op de hoogte te stellen, de zogeheten «cautie». Ter waarborging van de onpartijdigheid van het vooronderzoek is de betrokkenheid van personen die bij eventueel voorafgaand toezicht door het Bureau betrokken zijn geweest, niet toegestaan. Hetzelfde geldt voor de behandeling van de klacht door de kamer voor het notariaat bij de eventuele betrokkenheid van (plaatsvervangende) leden van de kamer bij het vooronderzoek.' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 27)

'(...) voorziet in een aanvulling van de toezichtsbevoegdheden uit titel 5.2 van de Algemene Wet bestuursrecht (hierna: Awb) die van overeenkomstige toepassing zijn verklaard op het tuchtrechtelijk vooronderzoek. Het betreft de bevoegdheid tot het inroepen van de sterke arm van artikel 5:15, tweede lid, Awb en het onderzoeken van zaken van artikel 5:18 Awb. Hiermee krijgen degenen die belast zijn met het verrichten van een tuchtrechtelijk vooronderzoek bevoegdheden die gelijk zijn aan die van de toezichthouders van het Bureau, opgenomen in het voorgestelde artikel 111a Wna.' (NvW, 32 250, nr. 7, p. 10)

'In artikel 22 Wna, wordt bepaald dat op de notaris een geheimhoudingsplicht rust, voorzover niet bij of krachtens de wet anders is bepaald. Dit betekent dat bij of krachtens de wet uitzonderingen kunnen worden gemaakt op de werking en reikwijdte van de geheimhoudingsplicht. (...) Het verschoningsrecht volgt de geheimhoudingsplicht. Dit betekent dat telkens wanneer een uitzondering wordt gemaakt op de geheimhoudingsplicht, tevens de grond voor het verschoningsrecht komt te vervallen. Dit betekent eveneens dat telkens wanneer de geheimhoudingsplicht «overgaat» op een ander dan de oorspronkelijke geheimhouder bij wijze van afgeleide geheimhoudingsplicht, daar ook het verschoningsrecht aan is verbonden. (...) Dit wetsvoorstel voorziet in de handhaving van de uitzondering op de geheimhoudingsplicht ten behoeve van het vooronderzoek op last van de tuchtrechter.' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 7-8)

Artikel 100

Zij die deel uitmaken van een kamer voor het notariaat kunnen zich verschonen en kunnen worden gewraakt, indien te hunnen aanzien feiten of omstandigheden bestaan, waardoor in het algemeen de onpartijdigheid schade zou kunnen lijden. Titel IV van het Vierde Boek van het Wetboek van Strafvordering is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 101

1. De kamer voor het notariaat neemt geen beslissing dan na verhoor of behoorlijke oproeping van de notaris, toegevoegd notaris of kandidaat-notaris en van de klager. De oproepingen geschieden bij aangetekende brief ten minste zeven dagen voor het verhoor.
2. De notaris, toegevoegd notaris of kandidaat-notaris en de klager zijn bevoegd zich te doen bijstaan door een raadsman. De secretaris van de kamer stelt hen tijdig in de gelegenheid om van de op de zaak betrekking hebbende stukken kennis te nemen. Zij kunnen afschriften of uittreksels van die stukken vragen tegen vergoeding van de kostende prijs.

3. De kamer voor het notariaat kan weigeren personen, die geen advocaat zijn, als raadsman toe te laten. In dat geval houdt de kamer de zaak tot een volgende zitting aan.

4. De behandeling door de kamer geschiedt in het openbaar. De kamer kan om gewichtige redenen bevelen dat de behandeling geheel of gedeeltelijk met gesloten deuren zal plaatsvinden.

'De commissie vraagt of het niet wenselijk is, dat een notaris of een kandidaat-notaris als raadsman voor een collega in een tuchtprocedure kan optreden. Het derde lid sluit die mogelijkheid niet uit. Onder bepaalde omstandigheden zou het nuttig kunnen zijn dat een notaris zich laat bijstaan door een terzake deskundige collega.' (NNV, 23 706, nr. 12, p. 52)

Artikel 102

1. De kamer voor het notariaat kan getuigen en deskundigen horen. Zij worden daartoe bij aangetekende brief opgeroepen en zijn verplicht aan de oproeping gevolg te geven.
2. Verschijnt een getuige of deskundige op de oproeping niet, dan doet de officier van justitie op verzoek van de kamer hem dagvaarden. Verschijnt een getuige of deskundige op de dagvaarding niet, dan doet de officier van justitie op verzoek van de kamer hem andermaal dagvaarden desverzocht met bevel tot medebrenging. Artikel 556 van het Wetboek van Strafvordering is van overeenkomstige toepassing.
3. De voorzitter kan een getuige onder ede horen. In dat geval moet hij verklaren dat hij de gehele waarheid en niets dan de waarheid zal zeggen. De getuige is verplicht op de gestelde vragen te antwoorden. De deskundige is gehouden zijn taak onpartijdig en naar beste weten te verrichten.
4. Ten aanzien van de getuigen en deskundigen zijn de artikelen 217 tot en met 219 van het Wetboek van Strafvordering van overeenkomstige toepassing.
5. De getuigen en deskundigen ontvangen op verzoek op vertoon van hun oproeping of dagvaarding schadeloosstelling overeenkomstig het bij en krachtens de Wet griffierechten burgerlijke zaken bepaalde.

Artikel 103

1. De kamer voor het notariaat kan, indien zij oordeelt dat een tegen een notaris gerezen bedenking gegrond is, de volgende tuchtmaatregelen opleggen:
  - a. een waarschuwing;
  - b. een berisping;
  - c. een geldboete;
  - d. de ontzegging van de bevoegdheid tot het aanwijzen van een toegevoegd notaris, voor bepaalde of onbepaalde duur;
  - e. de schorsing in de uitoefening van het ambt voor de duur van ten hoogste zes maanden;
  - f. de ontzetting uit het ambt.
2. De kamer kan een bedenking ook gegrond verklaren zonder oplegging van een maatregel.
3. Het eerste en tweede lid zijn van overeenkomstige toepassing op de toegevoegd notaris en de kandidaat-notaris, met dien verstande dat aan hen de tuchtmaatregelen als bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, b en c, kunnen worden opgelegd, alsmede de tuchtmaatregel van ontzegging van de bevoegdheid om waar te nemen en om als toegevoegd notaris op te treden, voor bepaalde of onbepaalde duur.
4. In geval van waarneming is het eerste tot en met het derde lid van overeenkomstige toepassing op de waarnemer, met dien verstande dat hij tevens kan worden geschorst als waarnemer in de uitoefening van het ambt of dat zijn benoeming tot waarnemer kan worden ingetrokken.
5. De kamer kan bij het opleggen van een waarschuwing, berisping of geldboete besluiten tot openbaarheid van de opgelegde maatregel.
6. Een waarschuwing of berisping wordt door de voorzitter uitgesproken in een vergadering van de kamer, in aanwezigheid van de notaris, toegevoegd notaris of kandidaat-notaris, die daarvoor bij aangetekende brief wordt opgeroepen. Daarvan wordt proces-verbaal opgemaakt. De secretaris zendt een afschrift van het proces-verbaal bij aangetekende brief aan de notaris, toegevoegd notaris of kandidaat-notaris. Indien deze in de vergadering niet is verschenen, deelt de secretaris de inhoud van de waarschuwing of berisping bij aangetekende brief met bericht van ontvangst aan hem mee.

De KNB ontvangt in beide gevallen een afschrift.

7. Schorsing in de uitoefening van het ambt brengt mede verlies voor de duur van de schorsing van de betrekkingen, waarbij de hoedanigheid van notaris vereiste is voor de verkiesbaarheid of benoembaarheid. De geschorste notaris mag gedurende zijn schorsing de titel van notaris niet voeren.
8. Een notaris die uit zijn ambt is ontzet kan niet meer tot notaris of waarnemer worden benoemd of aan een notaris worden toegevoegd.
9. Artikel 195 van het Wetboek van Strafrecht is van toepassing.

'De tuchtmaatregelen van waarschuwing, berisping en afzetting (ontzetting uit het ambt) zijn gehandhaafd. Daaraan is toegevoegd de schorsing. Verdwenen is de mogelijkheid van verlening van ongevraagd verlof. Daarvoor in de plaats is getreden de mogelijkheid van onmiddellijke schorsing bij wijze van maatregel van orde wanneer in geval van klachten van zeer ernstige aard er kennelijk gevaar voor benadeling van derden bestaat en er een ernstig vermoeden bestaat ten aanzien van de gegrondheid van de klacht. (Zie artikel 106, bew.)

'Daarbij kan worden gedacht aan situaties dat de notaris of kandidaat-notaris volkomen te goeder trouw de wet of een verordening heeft overtreden, bij voorbeeld op grond van een interpretatie die hij daarvan heeft gegeven waarmee de kamer het niet eens blijkt te zijn.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 64)

'De ontzegging van de bevoegdheid tot waarnemen voor een bepaalde duur kan worden vergeleken met schorsing, die voor onbepaalde duur met ontzetting uit het ambt. De kandidaat kan immers in het laatste geval nooit meer in aanmerking komen voor benoeming tot notaris omdat hij ook geen waarnemer kan zijn.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 64)

'Op advies van de Raad van State is voorzien in de invoering van de boete als maatregel in het notariële tuchtrecht. (...) Naar aanleiding van deze nieuwe tuchtmaatregel is de redactie van het eerste lid zodanig gewijzigd dat er niet langer van wordt uitgegaan dat slechts één soort tuchtmaatregel tegelijkertijd wordt opgelegd. Het is immers denkbaar dat, zulks ter beslissing van de tuchtrechter, de oplegging van een boete of dwangsom wordt gecombineerd met de oplegging van een waarschuwing of berisping of met de oplegging van een schorsing.' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 28)

Artikel 103a

1. De geldboete, bedoeld in artikel 103, eerste lid, onderdeel c, bedraagt ten hoogste het bedrag van de vierde categorie, bedoeld in artikel 23, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht.
2. De beslissing tot oplegging van de geldboete bevat de termijn waarbinnen en de wijze waarop het bedrag moet worden betaald. Op verzoek van de notaris, toegevoegd notaris of kandidaat-notaris kan de voorzitter van de kamer voor het notariaat de termijn verlengen.
3. Het bedrag van de opgelegde boete komt ten bate van de Staat. Het bedrag van de opgelegde geldboete wordt in mindering gebracht op de in artikel 87 bedoelde kosten die samenhangen met tuchtrechtspraak.
4. Wordt de geldboete niet voldaan binnen de termijn, krachtens het tweede lid gesteld, dan kan de kamer, na de betrokken notaris, toegevoegd notaris of kandidaat-notaris in de gelegenheid te hebben gesteld daarover te worden gehoord, ambtshalve beslissen een of meer tuchtrechtelijke maatregelen op te leggen als bedoeld in artikel 103, eerste lid, of de maatregel als bedoeld in artikel 103, derde lid, laatste deelzin.

LID 4

'Wanneer de betrokkene de boete niet, niet tijdig of onvolledig betaalt, kunnen tegen hem nadere tuchtrechtelijke maatregelen getroffen. (...) In dat geval kan de kamer voor het notariaat ambtshalve een tweede boete, schorsing of ontzetting uit het ambt opleggen, zonder dat een daaraan voorafgaande afzonderlijke (reguliere) tuchtprocedure dient te worden doorlopen. Hiervoor is wel vereist dat betrokkene tevoren in de gelegenheid wordt gesteld te worden gehoord.' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 28-29)

LID 5

Verwezen wordt naar het [Besluit op het notarisambt](#). (bew.)

Artikel 103b

1. Indien een klacht geheel of gedeeltelijk gegrond wordt verklaard en een maatregel wordt opgelegd als bedoeld in artikel 103, eerste lid, kan de uitspraak tevens inhouden een veroordeling van de notaris, toegevoegd notaris of kandidaat-notaris in:
  - a. de kosten die de klager in verband met de behandeling van de klacht redelijkerwijs heeft moeten maken; en
  - b. de overige kosten die in verband met de behandeling van de zaak zijn gemaakt.
2. Het eerste lid, onderdeel a, is niet van toepassing voor zover de klacht is ingediend door Onze Minister, het Bureau of de KNB.

3. De beslissing tot veroordeling in de kosten, bedoeld in het eerste lid, bevat het bedrag, de termijn waarbinnen en de wijze waarop het bedrag moet worden betaald. Op verzoek van de notaris, toegevoegd notaris of kandidaat-notaris kan de voorzitter van de kamer voor het notariaat de termijn verlengen.
4. In geval van een veroordeling in de kosten als bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, ten behoeve van de klager een toevoeging is verleend krachtens de Wet op de rechtsbijstand, wordt het bedrag van de kosten betaald aan de rechtsbijstandverlener. De rechtsbijstandverlener stelt de klager zoveel mogelijk schadeloos voor de door deze voldane eigen bijdrage. De rechtsbijstandverlener doet aan de raad voor rechtsbijstand opgave van een kostenvergoeding door de notaris, toegevoegd notaris of kandidaat-notaris. In geval ten behoeve van de klager geen toevoeging is verleend, worden de kosten betaald aan de klager.
5. Worden de kosten niet vergoed binnen de krachtens het derde lid gestelde termijn, dan kan de kamer voor het notariaat, na de betrokken notaris, toegevoegd notaris of kandidaat-notaris in de gelegenheid te hebben gesteld daarover te worden gehoord, ambtshalve beslissen een of meer tuchtrechtelijke maatregelen op te leggen als bedoeld in de artikelen 103, eerste lid, of de maatregel als bedoeld in artikel 103, derde lid.
6. De vergoeding van kosten als bedoeld in het eerste lid, onderdeel b, wordt in mindering gebracht op de in artikel 87 bedoelde kosten die samenhangen met tuchtrechtspraak.

Artikel 103c

1. De beslissing tot het opleggen van een geldboete of een proceskostenveroordeling levert een executoriale titel op, die met toepassing van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering ten uitvoer kan worden gelegd.
2. Bij algemene maatregel van bestuur worden nadere regels gesteld over de tenuitvoerlegging van de beslissing, bedoeld in het eerste lid.

Artikel 104

1. De beslissingen van de kamer voor het notariaat zijn met redenen omkleed en worden in het openbaar uitgesproken.
2. De secretaris zendt van de beslissingen van de kamer bij aangetekende brief een afschrift:
  - a. aan de betrokken notaris, toegevoegd notaris of kandidaat-notaris;
  - b. aan het bestuur van de KNB;
  - c. aan het bestuur van het Bureau;
  - d. aan de klager, indien werd beslist naar aanleiding van een klacht als bedoeld in artikel 99.
3. Aan de ambtenaar van de rijksbelastingdienst, bedoeld in artikel 111c, wordt een afschrift van de beslissing gezonden.

'Het beginsel van een openbare behandeling en van een uitspraak in het openbaar ligt besloten in artikel 6 van de Europese Conventie inzake de mensenrechten. (...)' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 64)

Artikel 105

In geval van oplegging van schorsing in de uitoefening van het ambt, ontzetting uit het ambt, schorsing als waarnemer in de uitoefening van het ambt of intrekking van de benoeming als waarnemer, deelt de kamer voor het notariaat bij aangetekende brief aan de betrokken notaris, nadat de beslissing onherroepelijk is geworden, de datum mee waarop de maatregel van kracht wordt.

'De geschorste notaris zal zijn werkzaamheid voor de duur van de maatregel niet kunnen uitoefenen. Er zal dus in zijn waarneming moeten worden voorzien. In verband daarmee is in artikel 100 (lees: artikel 105, bew.) een speciale regeling gegeven die bewerkstelligt dat de notaris niet in onkunde kan verkeren over de vraag op welke dag de schorsing een aanvang neemt en dus in waarneming moet zijn voorzien.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 64)

Artikel 106

1. Indien het betreft een klacht tegen een notaris van zeer ernstige aard, dan wel indien er kennelijk gevaar bestaat voor benadeling van derden, en de voorzitter van de kamer voor het notariaat een ernstig vermoeden heeft ten aanzien van de gegrondheid van de klacht of van de benadeling, kan hij bij wijze van ordemaatregel de onmiddellijke schorsing in de uitoefening van het ambt gelasten of een andere voorlopige voorziening treffen, ten hoogste voor de duur van de behandeling van de klacht. Artikel 27, eerste lid, tweede tot en met vijfde volzin, tweede en derde lid, is van overeenkomstige toepassing.

2. Indien de kamer voor het notariaat uiteindelijk de klacht niet-ontvankelijk of ongegrond verklaart of een andere maatregel dan schorsing oplegt, vervalt de ordemaatregel van rechtswege. Spreekt de kamer de schorsing uit, dan kan zij bij de bepaling van de termijn rekening houden met de duur van de schorsing bij wege van ordemaatregel.
3. Indien een klacht overeenkomstig het eerste lid aan de voorzitter van de kamer voor het notariaat ter kennis is gebracht, beslist hij binnen veertien dagen. In overige gevallen beslist hij binnen veertien dagen na verhoor of behoorlijke oproeping van de notaris. De kamer voor het notariaat kan deze termijn ten hoogste eenmaal verlengen met eenzelfde termijn.
4. Op verzoek van de betrokken notaris kan de voorzitter van de kamer voor het notariaat te allen tijde de op grond van het eerste lid opgelegde schorsing of voorlopige voorziening opheffen. Hij beslist niet dan na verhoor of behoorlijke oproeping van de notaris en de klager.
5. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op de toegevoegd notaris en de kandidaat-notaris, met dien verstande dat de voorzitter van de kamer voor het notariaat hen bij wijze van ordemaatregel de onmiddellijke ontzegging van de bevoegdheid om waar te nemen of opschorting van de toevoeging kan gelasten, alsmede, in geval van waarneming door de toegevoegd notaris of kandidaat-notaris, de onmiddellijke schorsing als waarnemer in de uitoefening van het ambt.

Tevens is bepaald dat ordemaatregelen openbaar zijn als zij van kracht zijn, opdat de gevolgen van deze maatregelen voor de bevoegdheid van de notaris of toegevoegd notaris voor derden kenbaar is. (zie artikel 5 vierde lid, bew.) (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 18)

Artikel 107

1. Tegen een beslissing van de kamer voor het notariaat kan binnen dertig dagen na de dag van verzending van de in artikel 104 bedoelde brief hoger beroep worden ingesteld bij het gerechtshof Amsterdam. Voor wat betreft de mogelijkheid tot het instellen van beroep worden in alle gevallen de KNB en het Bureau als klager aangemerkt.
2. Het beroep wordt ingesteld bij verzoekschrift. De griffier van het hof geeft door toezending van een afschrift van het verzoekschrift onverwijld kennis aan de kamer voor het notariaat die de beslissing heeft genomen en, voor zover het beroep niet door hem is ingesteld, aan de notaris, de toegevoegd notaris of de kandidaat-notaris en aan de KNB en het Bureau.
3. Op de behandeling in hoger beroep zijn de artikelen 99, tweede, derde, vijfde tot en met zevende lid, en de tweede volzin van het negende lid, 99a en 101 tot en met 104 van overeenkomstige toepassing.
4. Het gerechtshof behandelt de zaak opnieuw in volle omvang.
5. Tenzij het gerechtshof beslist dat er geen aanleiding bestaat tot het opleggen van enige maatregel, legt het zelf een maatregel op die het in het gegeven geval passend oordeelt.
6. De griffier van het gerechtshof brengt de beslissing terstond ter kennis van de kamer voor het notariaat.

Artikel 108

Vervallen per 01-01-2013.

Artikel 109

1. In gevallen waarin een van de in artikel 103, eerste lid, onder e en f, omschreven maatregelen of de maatregel van ontzegging van de bevoegdheid om waar te nemen en om als toegevoegd notaris op te treden, voor bepaalde of onbepaalde duur, bedoeld in artikel 103, derde lid, is opgelegd, kan, zo bijzondere omstandigheden zulks wettigen, bij koninklijk besluit worden bepaald dat de schorsing wordt opgeheven, dat de betrokken notaris in zijn ambt wordt hersteld of dat de toegevoegd notaris of kandidaat-notaris in de hem ontzegde bevoegdheden wordt hersteld.
2. De voordracht tot een besluit krachtens het eerste lid wordt gedaan door Onze Minister. Alvorens zodanige voordracht wordt gedaan, wint Onze Minister het advies in van de kamer voor het notariaat of het gerechtshof die de maatregel heeft opgelegd.

Zie artikel 122 van de Grondwet over gratie. (bew.)

afdeling 2. het toezicht

Artikel 110

1. Er is een Bureau Financieel Toezicht. Het Bureau bezit rechtspersoonlijkheid. Het Bureau is verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving door notarissen, toegevoegd notarissen en kandidaat-notarissen van het bepaalde bij of krachtens deze wet, met inbegrip van toezicht op de zorg die zij als notaris, toegevoegd notaris of kandidaat-notaris behoren te betrachten ten opzichte van degenen te wier behoeve zij optreden en ter zake van enig handelen of nalaten dat een behoorlijk notaris, toegevoegd notaris of kandidaat-notaris niet betaamt. Het Bureau is tevens verantwoordelijk voor andere taken die het bij of krachtens deze wet en andere wetten zijn opgedragen.
2. Bij algemene maatregel van bestuur kan zonedig worden bepaald dat het Bureau daarbij aangegeven andere taken kan verrichten dan die, bedoeld in het eerste lid, indien deze taken verband houden met de in dat lid genoemde taken.
3. Het bestuur van het Bureau is belast met de algemene leiding van het Bureau en met het beheer en de beschikking over zijn vermogen.
4. Het bestuur van het Bureau bestaat uit een voorzitter en uit minimaal twee en maximaal vier leden. In het bestuursreglement wordt het aantal leden vastgesteld. Het bestuur wijst uit zijn midden een plaatsvervangend voorzitter aan. De voorzitter en één lid moeten over juridische deskundigheid en ervaring beschikken; de andere leden moeten over financiële deskundigheid en ervaring beschikken. De leden van het bestuur worden benoemd voor een periode van vier jaren en kunnen na aftreden terstond voor eenzelfde termijn eenmaal worden herbenoemd.
5. De voorzitter vertegenwoordigt het Bureau in en buiten rechte.
6. Het bestuur wordt bijgestaan door een directeur, die belast is met de dagelijkse leiding van het Bureau. De directeur wordt aangesteld, geschorst en ontslagen door het bestuur. Het personeel van het Bureau wordt door het bestuur, op voordracht van de directeur, aangesteld, geschorst en ontslagen.
7. Het bestuur stelt een bestuursreglement vast.
8. De bestuursleden en het personeel van het Bureau moeten, alvorens zij hun taak aanvangen, voor de rechtbank in het arrondissement waarin de plaats van vestiging van het Bureau is gelegen de navolgende eed afleggen:
 "Ik zweer getrouwheid aan de Koning en de wet.
 Ik zweer dat ik mijn taak toegewijd en nauwgezet zal uitvoeren en dat ik, voor zover niet bij of krachtens de wet anders is bepaald, geheimhouding zal betrachten ten aanzien van alles waarvan ik uit hoofde van mijn taakvervulling kennis neem".
 De griffier van de rechtbank geeft ter zitting een proces-verbaal van de eedsaflegging af aan de betrokkene.

9. De Kaderwet zelfstandige bestuursorganen is van toepassing op het Bureau.

Het bureau is krachtens publiekrecht ingesteld en is derhalve aan te merken als een zelfstandig bestuursorgaan in de zin van het regeringsstandpunt 'Functioneel bestuur, waarom en hoe?' (Kamerstukken II 1990/91, 21 042, nr. 3).' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 66)

'Bepaald is dat het Bureau rechtspersoonlijkheid bezit (Aanwijzing 124h). Dit kan van belang zijn in verband met de aansprakelijkheid voor de wijze waarop het bureau zijn toezichthoudende taak vervult. Hierbij kan gedacht worden aan schadeclaims van benadeelde derden, zoals bijvoorbeeld cliënten van de notaris, als het toezicht achteraf niet toereikend blijkt te zijn geweest. Ook zijn schadeclaims van benadeelde notarissen niet uitgesloten, bijvoorbeeld indien tegen hen ten onrechte een klacht is ingediend bij de kamer van toezicht. Een zelfstandig bestuursorgaan met rechtspersoonlijkheid kan zich tegen deze aansprakelijkheid indekken door middel van een aansprakelijkheidsverzekering.' (Derde NvW, 23 706, nr. 20, p. 9)

'(...) om algemeen toezicht in te voeren dat preventief van aard is, dat ook op de integriteit van de notaris ziet, dat niet beperkt wordt door het notariële beroepsgeheim en dat wordt uitgevoerd door een onafhankelijke toezichthouder: het Bureau Financieel toezicht (hierna: het Bureau), (...).' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 1)

'(...) dat een scheiding moet worden aangebracht tussen toezicht en tuchtrecht, althans wat betreft toezicht op de naleving van voorschriften. Naast het voorziene toezicht op de naleving van voorschriften bij of krachtens de Wna door het Bureau, staat de algemene taak van de KNB tot de bevordering van de kwaliteit binnen het notariaat en de zorg voor de eer en het aanzien van het ambt (artikel 61 Wna), en de taken van de kamers voor het notariaat die strekken tot de uitoefening van het tuchtrecht en o.a. het treffen van ordemaatregelen.

De specifieke combinatie van het toezicht op de naleving van voorschriften bij of krachtens de wet en de uitoefening van de tuchtrechtspraak is niet langer wenselijk. Met een scheiding van deze taken worden de waarborgen voor een onafhankelijke en onpartijdige tuchtrechtspraak versterkt. In de huidige (oude, bew.) situatie is de kamer van toezicht als tuchtrechtelijk college eveneens belast met het toezicht en onderzoek op eigen initiatief, waarvan de resultaten door die dezelfde kamer worden beoordeeld. Bovendien is, gezien de huidige ontwikkelingen rondom malafide vastgoedtransacties in relatie tot de integriteit van de notaris, een meer preventieve vorm van toezicht op de integriteit van het notariaat gewenst dan het huidige (oude, bew.), reactieve model, waarin door de tuchtrechter kan worden optreden naar aanleiding van een klacht of andere signalen.' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 2)

'Het toezicht door het BFT en de tuchtrechtspraak vormen tezamen het handhavingstelsel van de Wna en beide zien op handhaving van het geheel van

voorschriften op grond van de Wna, inclusief de beroeps- en gedragsregels.’ (NV, 32 250, nr. 6, p. 3)

‘(...) om de toezichtstaak van het Bureau (...) uit te breiden tot algemeen toezicht op de naleving van de gehele wet en de op de wet gebaseerde lagere regelgeving, inclusief het toezicht op de integriteit van de notaris. Door de ruime reikwijdte van tuchtrecht in het huidige artikel 98, eerste lid, Wna (nieuw: 93, eerste lid, Wna) kan ook de naleving van voorschriften bij of krachtens andere wetten onder het bereik van de toezichtstaak van het Bureau vallen, althans voor zover de overtreding van die voorschriften door de notaris in strijd is met de zorgplicht jegens zijn cliënten of er sprake is van ander voor een notaris onbetamelijk gedrag. (...) Op de taak tot het verrichten van het toezicht op de naleving van de Wna zal titel 5.2 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) van toepassing zijn. De hoofdregel zal daarbij zijn dat het Bureau bij constateren van handelen in strijd met de beroepsnormen en -regels een klacht indient bij de tuchtrechter; daarmee kunnen de uitkomsten van het toezicht door het Bureau als aanleiding dienen voor een eventuele tuchtrechtelijke procedure.’ (MvT II 32 250, nr. 3, p. 3)

‘De suggestie om te bepalen dat het Bureau verplicht is onderzoek te verrichten indien de KNB daarom verzoekt, analoog aan de huidige (oude, bew.) regeling ten aanzien van het onderzoek door de tuchtkamer op grond van artikel 96 Wna (oud, bew.), is niet overgenomen. Een dergelijke voorziening past niet in de scheiding van de taken en verantwoordelijkheden van de KNB en het Bureau, dat als onafhankelijke toezichthouder dient te kunnen optreden.’ (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 12)

LID 4

‘Teneinde voor mogelijke toekomstige wijzigingen van het bestuur niet telkens de wet te moeten aanpassen is de eerste volzin van het vierde lid vervangen. Met de thans voorgestelde tekst is wel een bandbreedte ingevoerd ten aanzien van het aantal bestuursleden.’ (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 29)

Artikel 111

1. Onze Minister verstrekt aan het Bureau een subsidie voor de kosten van de exploitatie van het Bureau.
2. De subsidie wordt niet verstrekt dan nadat de KNB of de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders, bedoeld in artikel 56 van de Gerechtsdeurwaarderswet, is gehoord over de exploitatiekosten van het Bureau die samenhangen met het uitoefenen van het toezicht als bedoeld in artikel 110, eerste lid, derde volzin, of artikel 30 van de Gerechtsdeurwaarderswet.
3. In afwijking van artikel 4:21, derde lid, van de Algemene wet bestuursrecht is titel 4.2 van die wet van toepassing.
4. De subsidie wordt per boekjaar verstrekt. Afdeling 4.2.8, met uitzondering van de artikelen 4:71 en 4:72, eerste, tweede, vierde en vijfde lid, van de Algemene wet bestuursrecht, is van toepassing, met dien verstande dat:
  - a. de overeenkomstig artikel 26 van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen toe te zenden begroting betrekking heeft op het boekjaar en Onze Minister bij de ingevolge dat artikel vast te stellen datum rekening houdt met de artikelen 4:60 en 4:61 van de Algemene wet bestuursrecht;
  - b. in afwijking van artikel 4:63 van de Algemene wet bestuursrecht op de inhoud van de begroting de artikelen 27 en 28 van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen van toepassing zijn;
  - c. het activiteitenverslag, bedoeld in artikel 4:80 van de Algemene wet bestuursrecht, wordt opgenomen in het jaarverslag, bedoeld in artikel 18 van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen.
5. Onze Minister kan voorschotten op de in het eerste lid bedoelde subsidie verlenen.

Artikel 111a

1. De bij besluit van het bestuur van het Bureau aangewezen personen die werkzaam zijn bij het Bureau, zijn belast met het houden van toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens deze wet. Van dat besluit wordt mededeling gedaan in de Staatscourant.
2. In aanvulling op artikel 5:17 van de Algemene wet bestuursrecht is een toezichthouder als bedoeld in het eerste lid, bevoegd om inzage te vorderen in persoonlijke gegevens en bescheiden, voorzover deze betrekking hebben op de persoonlijke financiële administratie van de notaris.
3. Ten behoeve van de uitoefening van het toezicht door de aangewezen personen, bedoeld in het eerste lid, zijn de notaris en de onder zijn verantwoordelijkheid werkzame personen ten opzichte van de aangewezen personen niet gehouden aan de geheimhoudingsplicht, bedoeld in artikel 22.

‘Op grond van het voorgestelde artikel 111a zijn de door het bestuur van het Bureau aangewezen personen belast met de feitelijke uitoefening van het toezicht op de naleving van de wettelijk voorschriften bij of krachtens de Wna. Met deze wettelijke taakopdracht zijn de aangewezen personen «toezichthouders» in de zin van artikel 5:11 Awb en bezitten zij op die grond de toezichtsbevoegdheden van titel 5.2. van de Awb (...) In het tweede lid

van artikel 111a is bepaald dat, in aanvulling op de bevoegdheid van artikel 5:17 Awb, een toezichthouder ook inzage kan vorderen in persoonlijke gegevens en bescheiden, voorzover deze betrekking hebben op de persoonlijke financiële administratie van de notaris. Dit is overgenomen uit het tweede lid van het huidige (oude, bew.) artikel 112 Wna, dat ziet op de uitoefening van het financiële toezicht. Wanneer op het toezicht op het notariaat door het Bureau titel 5.2. van de Awb van toepassing zal zijn, geldt bij toezichtshandelingen voor de notaris ook de medewerkingsplicht op grond van artikel 5:20 Awb. Doordat ten behoeve van de uitoefening van het toezicht een uitzondering is gemaakt op de geheimhoudingsplicht, vervalt in die situatie het verschoningsrecht van de notaris en kan er geen beroep worden gedaan op artikel 5:20, tweede lid, Awb om medewerking aan toezichtshandelingen te weigeren. Het weigeren van de medewerking aan het toezicht door het Bureau is een tuchtrechtelijk vergrijp.' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 29-30)

'In artikel 22 Wna, wordt bepaald dat op de notaris een geheimhoudingsplicht rust, voorzover niet bij of krachtens de wet anders is bepaald. Dit betekent dat bij of krachtens de wet uitzonderingen kunnen worden gemaakt op de werking en reikwijdte van de geheimhoudingsplicht. (...) Het verschoningsrecht volgt de geheimhoudingsplicht. Dit betekent dat telkens wanneer een uitzondering wordt gemaakt op de geheimhoudingsplicht, tevens de grond voor het verschoningsrecht komt te vervallen. Dit betekent eveneens dat telkens wanneer de geheimhoudingsplicht «overgaat» op een ander dan de oorspronkelijke geheimhouder bij wijze van afgeleide geheimhoudingsplicht, daar ook het verschoningsrecht aan is verbonden. (...) Om het toezicht op de integriteit van het notariaat te kunnen uitvoeren is het noodzakelijk dat het Bureau de mogelijkheid heeft tot onbeperkte inzage in de dossiers van de notaris. In de huidige (oude, bew.) situatie staat de geheimhoudingsplicht van de notaris ten aanzien van zijn cliëntengegevens hier in belangrijke mate aan in de weg. Bij het toekomstige toezicht door het Bureau is het voor een oordeel over het beroepsmatig handelen van een notaris noodzakelijk, anders dan bij louter financiële toezicht, om cliëntendossiers te kunnen inzien. Aan de hand van de dossiers kan worden beoordeeld wat de desbetreffende notaris aan werkzaamheden heeft verricht en welke overwegingen hij daarbij heeft gehanteerd.' (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 7)

'(...) of het gegeven dat het BFT verschillende toezichtstaken heeft op grond van respectievelijk de Wet op het notarisambt en de Wwft gevolgen heeft voor de noodzakelijke doorbreking van de geheimhoudingsplicht van de notaris. Dit is niet het geval, nu bij nota van wijziging een wijziging van artikel 24 van de Wwft is ingevoegd (...) die ten aanzien van het toezicht op grond van de Wwft voorziet in een overeenkomstige toepassing van de uitzondering op de geheimhoudingsplicht ten behoeve van het toezicht op grond van de Wet op het notarisambt. Het nog in de memorie van toelichting (MvT II, 32 250, nr. 3, bew.)gemaakte voorbehoud van een gescheiden uitoefening van de onderscheidenlijke toezichtsbevoegdheden, om zo een onrechtmatige aanwending van de bevoegdheid tot doorbreking van de geheimhoudingsplicht te voorkomen, is daarmee niet langer aan de orde.' (MvA I, 32 250, E, p. 9-10)

Artikel 111b

1. Indien het Bureau bij de uitoefening van het toezicht van feiten of omstandigheden blijkt die naar zijn oordeel voldoende grond opleveren voor het opleggen van een tuchtmaatregel, kan het een klacht indienen, tenzij toepassing wordt gegeven aan het tweede lid.
2. Het Bureau kan voor de overtreding van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 24, eerste tot en met vierde lid, en 25a, de overtreder een bestuurlijke boete en een last onder dwangsom opleggen.
3. De bestuurlijke boete bedraagt ten hoogste het bedrag van de geldboete van de derde categorie, bedoeld in artikel 23, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht.
4. Een bestuurlijke boete wordt niet opgelegd indien tegen de overtreder jegens dezelfde gedraging een klacht is ingediend.
5. Het bedrag van de opgelegde bestuurlijke boete en de verbeurde last onder dwangsom wordt in mindering gebracht op de in artikel 87, bedoelde kosten die samenhangen met het toezicht.

'Het BFT kan bij het constateren van een overtreding tijdens de uitoefening van het toezicht een klacht indienen bij de tuchtrechter, (...). Het BFT heeft de mogelijkheid om voor bepaalde overtredingen van voorschriften van administratieve aard te kiezen voor de oplegging van een boete of last onder dwangsom. De eventuele oplegging van een boete komt dan in de plaats van voorlegging aan de tuchtrechter, een eventuele klacht is voor zover deze ziet op hetzelfde feit dan niet meer ontvankelijk. Met de mogelijkheid van bestuurlijke afdoening kan ten behoeve van het toezicht bij het constateren van lichtere overtredingen sneller en directer corrigerend worden opgetreden, zonder dat een tuchtrechtelijke procedure noodzakelijk is. Uiteraard is ook in deze gevallen nog steeds sprake van overtreding van de beroeps- en gedragsregels. De tuchtrechter blijft bevoegd ter zake van overtredingen die ook op bestuurlijke wijze kunnen worden afgedaan en kan daarover oordelen naar aanleiding van een klacht. Een dergelijke klacht kan ook door het BFT zijn ingediend, indien de omstandigheden van het geval aanleiding geven tot voorlegging aan de tuchtrechter in plaats van het opleggen van een boete of last onder dwangsom. Reden hiervoor zou bijvoorbeeld gelegen kunnen zijn in het feit dat de overtreding van administratieve voorschriften bij herhaling is gepleegd of is samengegaan met ernstigere vergrijpen, waardoor beoordeling door de tuchtrechter en de inzet van de tuchtrechtelijke sanctiemogelijkheden kan zijn aangewezen.' (NV, 32 250, nr. 6, p. 4)

'Met de toepasselijkheid van de Awb op het toezicht door het Bureau, is tevens de rechtsbescherming overeenkomstig de Awb van toepassing. Dit betekent dat tegen een besluit van het Bureau tot het opleggen van een boete of dwangsom bezwaar mogelijk is en dat beroep openstaat bij de

bestuursrechter. De beoordeling van de sanctionering door het Bureau van de overtreding van een beperkte categorie van administratieve voorschriften komt daarmee bij de bestuursrechter te liggen, en niet bij de tuchtrechter. Het gaat hier echter niet om overtredingen waarbij de toepassing of uitleg van de beroepsethiek in het geding is, zie hiervoor. Bovendien is het onwenselijk om, vanuit het oogpunt van de eenheid van de bestuursrechtspraak, een vorm van bijzonder administratief beroep te creëren bij de tuchtrechter.’ (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 4)

‘Ter zijde kan nog worden opgemerkt dat concentratie van de rechtsbescherming bij de tuchtrechter afbreuk zou kunnen doen aan de in het wetsvoorstel beoogde vermijding van het stigmatiserende effect van een behandeling van een zaak door de tuchtrechter bij de afdoening van kleine overtredingen, ondanks het feit dat de tuchtrechter dan feitelijk zou fungeren als bestuursrechter.’ (MvA I, 32 250, E, p. 5)

‘De samenloop van de bestuurlijke boete met de tuchtrechtelijke procedure wordt uitgesloten in het tweede lid (lees: vierde lid, bew.) van het voorgestelde artikel (dat is: artikel 111b, bew.); de bepaling is het spiegelbeeld van het voorgestelde nieuwe derde lid van artikel 99 Wna, (...).’ (MvT II, 32 250, nr. 3, p. 30)

Artikel 111c

De ambtenaren van de rijksbelastingdienst doen van hetgeen hen bij .de uitvoering van hun taak betreffende de persoon of de zaken van een notaris, toegevoegd notaris of kandidaat-notaris blijkt of hun meegedeeld wordt, terstond mededeling aan het Bureau, indien het een handelen of nalaten betreft dat, gelet op artikel 93, eerste lid, aanleiding kan zijn voor de indiening van een klacht.

Artikel 112

Vervallen per 1-1-2013.

Artikel 113

Het verslag, bedoeld in artikel 4:24 van de Algemene wet bestuursrecht, wordt opgenomen in het verslag, bedoeld in artikel 39, eerste lid, van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen.

Titel IXa Het notarieel pensioenfonds (113a-c)

Titel IXa is ingevoegd bij de Wet verplichte pensioenregeling van 6 oktober 2005, inw.tr. 1 januari 2006, Stb. 2005, 526. Op dezelfde datum zijn in werking getreden het Besluit verplichte beroepspensioenregeling van 15 december 2005, Stb. 2005, 722 en de Regeling verplichte beroepspensioenregeling van 16 december 2005, Stcrt. 2005, 250. (bew.)

Artikel 113a

1. De notarissen, toegevoegd notarissen en kandidaat-notarissen nemen deel in een door Onze Minister aan te wijzen pensioenfonds.
2. De Pensioenwet is, met uitzondering van de artikelen 7 en 9, van overeenkomstige toepassing op de notarissen, toegevoegd notarissen en kandidaat-notarissen.
3. De KNB draagt de notarissen, toegevoegd notarissen of kandidaat-notarissen voor die in het bestuur van het pensioenfonds zitting hebben. De notarisleden worden aangemerkt als vertegenwoordigers van werkgeversverenigingen en de toegevoegd notarissen en kandidaat-notarissen als vertegenwoordigers van werknemersverenigingen in de zin van de artikelen 100 en 102 van de Pensioenwet.
4. De artikelen 4 tot en met 8 en 17 tot en met 21 en 25 van de Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds 2000 zijn van overeenkomstige toepassing op de verplichte deelneming in het pensioenfonds van de notarissen, toegevoegd notarissen en kandidaat-notarissen.
5. Voor de toepassing van artikel 8, eerste lid, van de Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds 2000 geldt ten aanzien van notarissen dat onder loon mede wordt begrepen de gerealiseerde omzet, de gerealiseerde winst of het gerealiseerde inkomen.

Artikel 113b

1. Van de vaststelling en wijziging van het pensioenreglement van het fonds wordt een notariële akte opgemaakt.
2. De statuten en het pensioenreglement, alsmede de wijzigingen daarin behoeven de voorafgaande goedkeuring door Onze Minister. Alvorens deze goedkeuring te verlenen hoort Onze Minister De Nederlandsche Bank N.V. Van goedkeuring wordt mededeling gedaan in de Nederlandse Staatscourant.
3. Indien een wijziging van de beroepspensioenregeling heeft plaatsgevonden zendt het fonds binnen twee weken nadat de wijziging tot stand is

gekomen een afschrift van die wijziging aan Onze Minister en De Nederlandsche Bank N.V.

Artikel 113c

1. De artikelen 1, 2, 17, 20, tweede en derde lid, 21, 22 tot en met 106, 109a tot en met 213 en 214, met uitzondering van het eerste en vierde lid, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling zijn van toepassing.
2. Artikel 19 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling is van toepassing, met dien verstande dat in het eerste lid voor «verplichtstelling» wordt gelezen: verplichte deelneming op grond van artikel 113a van de Wet op het notarisambt.

Titel X Overgangs- en slotbepalingen (114-135)

Artikel 114

De Wet van 9 juli 1842, Stb. 20, op het Notarisambt alsmede de Wet van 31 maart 1847, Stb. 12, houdende vaststelling van het tarief voor het honorarium en de verschotten der notarissen worden ingetrokken.

Artikel 115

In de Wet op de rechtsbijstand wordt in artikel 13, eerste lid, onderdeel c, «artikel 6 van de Wet op het Notarisambt» vervangen door: artikel 56 van de Wet op het notarisambt.

Artikel 116

In de Wet tot invoering van een leeftijdsgrens voor het notarisambt en oprichting van een notarieel pensioenfonds vervalt artikel 22, derde lid.

Artikel 117

In de Wet op het centraal testamentenregister wordt in artikel 5 «artikel 69 van de Wet op het notarisambt» vervangen door: artikel 57 van de Wet op het notarisambt.

Artikel 118

In de Invoeringswet Boeken 3, 5 en 6 nieuw B.W. (twaalfde gedeelte) wordt in artikel 34 «Artikel 38a derde lid van de Wet van 9 juli 1842 (Stb. 20) op het Notarisambt» vervangen door: Artikel 47, derde lid, van de Wet op het notarisambt.

Artikel 119

De Kadasterwet wordt gewijzigd als volgt:

A

Artikel 18 wordt gewijzigd als volgt:

1. In het eerste lid, onder 1°, wordt «woonplaats met adres, beroep en burgerlijke staat» vervangen door: woonplaats met adres en burgerlijke staat.
2. In het eerste lid, onder 2°, wordt «aard, naam en woonplaats met adres» vervangen door: rechtsvorm, naam en woonplaats met adres.
3. Het eerste lid, onder 3°, wordt vervangen door:
3°. ten aanzien van natuurlijke en rechtspersonen die blijkens het aangeboden stuk voormelde partijen hebben vertegenwoordigd: de in de onderdelen a en b bedoelde gegevens, met uitzondering van de burgerlijke staat, alsmede de grond van hun bevoegdheid, met dien verstande dat voor natuurlijke personen die een kantoor houden of werkzaam zijn op een kantoor ten aanzien van aangelegenheden die dit kantoor betreffen in plaats van de woonplaats met adres ook het kantooradres vermeld kan worden.
4. In het eerste lid wordt de zinsnede «met dien verstande dat, zo opgave van één of meer dezer gegevens niet mogelijk is, de redenen daarvan worden vermeld.» vervangen door: Indien opgave van één of meer van deze gegevens niet mogelijk is, worden de redenen daarvan vermeld.

B

In artikel 48, tweede lid, onder a, wordt «de wettelijke woonplaats met adres, het beroep en de burgerlijke staat dan wel, indien het een rechtspersoon betreft, de aard, naam en de wettelijke woonplaats» vervangen door: de wettelijke woonplaats met adres en de burgerlijke staat dan wel, indien het een rechtspersoon betreft, de rechtsvorm, naam en de wettelijke woonplaats.

C

In artikel 85, tweede lid, onder a, wordt «wettelijke woonplaats of verblijfplaats, daaronder begrepen het adres, het beroep en de burgerlijke staat dan wel, indien het een rechtspersoon betreft, de aard, naam en wettelijke woonplaats» vervangen door: wettelijke woonplaats of verblijfplaats, daaronder begrepen het adres en de burgerlijke staat dan wel, indien het een rechtspersoon betreft, de rechtsvorm, naam en wettelijke woonplaats.

D

In artikel 92, tweede lid, onder a, wordt «wettelijke woonplaats met adres, het beroep en de burgerlijke staat dan wel, indien het een rechtspersoon betreft, de aard, naam en wettelijke woonplaats» vervangen door: wettelijke woonplaats met adres en de burgerlijke staat dan wel, indien het een rechtspersoon betreft, de rechtsvorm, naam en wettelijke woonplaats.

Artikel 120

In de Wet op de economische delicten wordt in artikel 1, onder 2°, in de alfabetische rangschikking ingevoegd: de Wet op het notarisambt, artikel 127, tweede lid.

Artikel 121

In de Ambtenarenwet wordt artikel 2, eerste lid, gewijzigd als volgt:

1. In onderdeel y vervalt «en».
2. Onder vervanging van de punt aan het eind van onderdeel z door een komma worden twee onderdelen toegevoegd, luidende:
  - aa. de voorzitter en de andere leden van het bestuur van het Bureau Financieel Toezicht, bedoeld in artikel 110, eerste lid van de Wet op het notarisambt, en
  - ba. de voorzitter en de plaatsvervangend voorzitter van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie, de andere leden van het bestuur van dit lichaam en de leden van het bestuur van de ringen en hun plaatsvervaarders.

Artikel 122

Indien het bij koninklijke boodschap van 28 december 1992 ingediende voorstel van wet, houdende wijziging van de Faillissementswet in verband met de sanering van schulden van natuurlijke personen (22 969), tot wet wordt verheven en in werking treedt, wordt artikel 26 gewijzigd als volgt:

1. In de eerste volzin wordt «Notarissen die» vervangen door:
Notarissen ten aanzien van wie de schuldsaneringsregeling natuurlijke personen van toepassing is verklaard, die
2. In de eerste volzin wordt «zijn voor de duur van het faillissement» vervangen door: zijn gedurende de toepassing van de schuldsaneringsregeling natuurlijke personen, voor de duur van het faillissement.

Artikel 123

1. Aan het benoembaarheidsvereiste, bedoeld in artikel 6, tweede lid, onderdeel a, voldoet tevens hij die kandidaat-notaris is op grond van artikel 20a van de Wet van 9 juli 1842, Stb. 20, op het Notarisambt zoals dit artikel voor de inwerkingtreding van deze wet luidde.
2. Zij die vóór het tijdstip van de plaatsing van deze wet in het Staatsblad naar een standplaats hebben gesolliciteerd kunnen tot het tijdstip van de inwerkingtreding van de wet tot notaris worden benoemd als zij voldoen aan de in artikel 10 van de Wet van 9 juli 1842, Stb. 20, op het Notarisambt vermelde vereisten.
3. Na het tijdstip van in werking treden van deze wet kunnen tot notaris worden benoemd zij die vóór dat tijdstip voldeden aan de in artikel 10 van de Wet van 9 juli 1842, Stb. 20, op het Notarisambt vermelde vereisten om tot notaris te worden benoemd, met dien verstande dat vereist is dat zij gedurende zes jaren onder verantwoordelijkheid van een notaris notariële werkzaamheden hebben verricht, de duur van de stage daaronder begrepen, en dat zij tevens dienen te voldoen aan de vereisten van artikel 6, tweede lid, onderdeel b, onder 3° en 4°, en onderdeel c. Hetzelfde geldt voor de benoeming tot waarnemer, met dien verstande dat in de gevallen van artikel 28, onderdelen a en b, een kandidaat-notaris slechts tot waarnemer kan worden benoemd indien hij een driejarige stage heeft doorlopen en hij tevens voldoet aan de vereisten van artikel 6, tweede lid, onderdelen b, onder 3°, en c. Hetzelfde geldt voor de toevoeging aan een notaris of benoeming tot waarnemer, met dien verstande dat een kandidaat-notaris slechts kan worden toegevoegd of worden benoemd tot waarnemer indien hij gedurende zes jaren onder verantwoordelijkheid van een notaris notariële werkzaamheden heeft verricht, de duur van de stage daaronder begrepen, en tevens dient hij te voldoen aan de vereisten van artikel 6, tweede lid, onderdelen b, onder 3°, en c, met dien verstande dat een kandidaat-notaris tot waarnemer kan worden benoemd in de gevallen van artikel 28, onderdelen a en b, indien hij drie jaren notariële werkzaamheden heeft verricht. In de gevallen van artikel 28, onderdelen c, d en e dient de kandidaat-notaris gedurende zes jaren onder verantwoordelijkheid van een notaris notariële werkzaamheden te hebben verricht, de duur van

de stage daaronder begrepen, en tevens te voldoen aan de vereisten van artikel 6, tweede lid, onderdelen b, onder 3°, en c.

4. Op de kandidaat-notaris die reeds vóór het tijdstip van in werking treden van deze wet een betrekking op een notaris kantoor heeft aanvaard is artikel 6, tweede lid, onderdeel b, onder 2°, niet van toepassing.
5. Voor de vaststelling van de duur van de door de kandidaat-notaris vóór het tijdstip van inwerkingtreding van de wet verrichte notariële werkzaamheden, bedoeld in het derde lid, zijn de artikelen 1, onderdeel h, en 31, eerste lid, tweede volzin, van toepassing.
6. De notaris die vóór het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet zijn standplaats heeft in een deel van een gemeente heeft na dat tijdstip zijn plaats van vestiging in de gehele gemeente.

'Omdat het gewenst is dat voor alle kandidaat-notarissen die vóór de inwerkingtreding van de wet in deeltijd hebben gewerkt en die voor benoeming tot notaris in aanmerking willen komen, dezelfde regels gelden, zowel voor de berekening van de duur van de stage van artikel 28 (lees: artikel 31, bew.) als voor de duur van de notariële werkervaring, bedoeld in artikel 110 (lees: artikel 123, bew.), tweede lid, is artikel 110 (lees: artikel 123, bew.) vijfde lid aan het wetsvoorstel toegevoegd.' (NvW, 23 706, nr. 7, p. 21)

Artikel 124

Tot vier jaren na het tijdstip van in werking treden van deze wet worden jaarlijks niet meer notarissen benoemd dan een aantal dat overeenkomt met een tiende van het aantal notarissen dat op eenendertig december van het voorafgaande jaar in functie was of voor wie een waarnemer was benoemd. Bij algemene maatregel van bestuur kan deze termijn één maal met ten hoogste twee jaren worden verlengd. Onze Minister kan voor deze overgangsperiode regels vaststellen met betrekking tot het aantal notarissen dat ten hoogste in ieder arrondissement kan worden benoemd.

'Mochten er (...) teveel kandidaat-notarissen voor benoeming in aanmerking komen, dan ligt het voor de hand dat benoeming geschiedt naar volgorde van binnenkomst van het verzoek tot benoeming. Het is immers in strijd met de uitgangspunten van de nieuwe regeling, die ervan uitgaat dat een ieder die aan de benoemingsvereisten voldoet in aanmerking moet komen, om onderscheid te maken tussen bijvoorbeeld jongere en oudere meer ervaren kandidaat-notarissen.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 68 en 69)

Artikel 125

Op een notaris, toegevoegd notaris of kandidaat-notaris die tevens advocaat is vóór het tijdstip van in werking treden van deze wet is artikel 9 niet van toepassing.

'De combinatie in één persoon van het notarisambt en het beroep van advocaat komt thans voor (lees: onder de oude wet, bew.) en het zou onjuist zijn wanneer door de nieuwe wet op dit verkregen recht inbreuk zou worden gemaakt. De combinatie van notaris en procureur is ook onder de oude wet niet mogelijk (artikel 8). Door verloop van tijd zal de combinatie allengs verdwijnen.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 69)

Artikel 126

Artikel 48 is uitsluitend van toepassing op verzoeken die worden gedaan na het tijdstip van de inwerkingtreding van deze wet. De aanbieding van stukken aan de notaris met het verzoek deze in zijn protocol op te nemen, waarvan een akte is opgemaakt vóór dat tijdstip, blijft beheerst door de bepalingen van de Wet van 9 juli 1842, Stb. 1842, 20 op het Notarisambt en door het recht dat zich met betrekking tot dit onderwerp tot aan dat tijdstip heeft gevormd.

Artikel 127

1. De vereniging genaamd Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie en gevestigd te 's-Gravenhage wordt van rechtswege ontbonden op het tijdstip van de inwerkingtreding van deze wet en wordt van rechtswege onder algemene titel opgevolgd door de KNB. Het bestuur van de KNB is bevoegd tot het nemen van alle maatregelen en beslissingen die uit de rechtsopvolging voortvloeien.
2. Onze Ministers van Justitie en van Economische Zaken stellen gedurende een periode van drie jaar na inwerkingtreding van de wet gezamenlijk jaarlijks bij ministeriële regeling tarieven of een tarievenstelsel vast ter bepaling van het honorarium dat de notaris de cliënt in rekening brengt. Die regeling laat artikel 56 onverlet. Het is de notaris verboden aan de cliënt een honorarium in rekening te brengen dat niet in overeenstemming is met die ministeriële regeling. Artikel 54 is niet van toepassing gedurende die periode.
3. De tarieven worden zodanig vastgesteld dat een geleidelijke overgang wordt bewerkstelligd naar een vrije tariefsvorming. Daarbij wordt rekening gehouden met de notariële tarieven voor ambtshandelingen, zoals deze laatstelijk hebben gegolden krachtens artikel 59 van de statuten van de voormalige vereniging Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie.
4. Onze Minister zendt in overeenstemming met Onze Minister van Economische Zaken zo spoedig mogelijk na verloop van een periode van twee jaar

na de inwerkingtreding van deze wet aan de Staten-Generaal een verslag over de gevolgen van de overgangsregeling van het tweede en derde lid betreffende de continuïteit en de toegankelijkheid van de notariële dienstverlening in die periode. In het verslag worden de in artikel 128 bedoelde rapporten over die periode verwerkt. Het verslag bevat tevens een conclusie met betrekking tot de vraag of er aanleiding is tot toepassing van artikel 54 na het einde van de overgangsregeling.

Artikel 128

1. Onze Minister benoemt in overeenstemming met Onze Minister van Economische Zaken een commissie van drie leden, waarvan een onafhankelijke voorzitter deel uitmaakt. Deze commissie heeft tot taak om gedurende de overgangsperiode van artikel 127, tweede lid, ieder jaar aan Onze Ministers van Justitie en van Economische Zaken en aan de Staten-Generaal een rapport uit te brengen over de gevolgen van de wet, in het bijzonder met betrekking tot haar doeltreffendheid ter zake van de bedrijfsvoering van het notariaat, de kwaliteit van de notariële dienstverlening, de continuïteit en de toegankelijkheid van het notariaat en de ontwikkeling van de tarieven.
2. De commissie stelt alle personen en organisaties die belang hebben bij of betrokken zijn bij de toepassing van de wet in de gelegenheid om haar gegevens te verschaffen en zich over de werking van de wet uit te spreken.

Artikel 129

1. Met ingang van de datum van inwerkingtreding van deze wet zijn de personeelsleden van het Centraal Bureau van Bijstand, bedoeld in artikel 1 van het koninklijk besluit van 20 mei 1933, Stb. 292 tot vaststelling van een algemene maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 73a van de Wet op het Notarisambt, van wie naam en functie zijn vermeld op een door Onze Minister vastgestelde lijst, van rechtswege ontslagen en aangesteld als ambtenaar in dienst van het Bureau Financieel Toezicht.
2. De overgang van de in het eerste lid bedoelde personeelsleden vindt plaats met een rechtspositie die als geheel ten minste gelijkwaardig is aan die welke voor elk van hen gold bij het Centraal Bureau van Bijstand.
3. De personen die op het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet krachtens een arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht behoren tot het personeel van het Centraal Bureau van Bijstand, waarvan naam en functie zijn vermeld op een door Onze Minister vastgestelde lijst, zijn met ingang van dat tijdstip van rechtswege ontslagen en aangesteld in dienst van het Bureau met een rechtspositie die in totaliteit ten minste gelijkwaardig is aan die welke voor elk van hen gold bij het Centraal Bureau van Bijstand.

Artikel 130

1. Onze Minister bepaalt in overeenstemming met Onze Minister van Financiën welke vermogensbestanddelen van de Staat die aan het Centraal Bureau van Bijstand worden toegerekend, worden toebedeeld aan het Bureau.
2. De in het eerste lid bedoelde vermogensbestanddelen gaan met ingang van de datum van inwerkingtreding van deze wet onder algemene titel over op het Bureau tegen een door Onze Minister in overeenstemming met Onze Minister van Financiën te bepalen waarde.
3. Ingeval krachtens het eerste en tweede lid registergoederen overgaan, zal verandering in de tenaamstelling in de openbare registers, bedoeld in afdeling 2 van titel 1 van Boek 3 van het Burgerlijk Wetboek plaatsvinden. De daartoe nodige opgaven worden door de zorg van Onze Minister van Financiën aan de bewaarders van de desbetreffende registers gedaan.

Artikel 131

Archiefbescheiden van het Centraal Bureau van Bijstand gaan met ingang van de datum van inwerkingtreding van deze wet over naar het Bureau, voor zover zij niet overeenkomstig de Archiefwet 1995 zijn overgebracht naar een archiefbewaarplaats.

Artikel 132

Onze Minister wijst, na daarover het gevoelen van de vereniging Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie te hebben ingewonnen, de personen aan die na de inwerkingtreding van de wet als voorzitter of als lid zitting hebben in het bestuur van de KNB, de ledenraad en de ringbesturen voor een termijn van ten hoogste negentig dagen. Binnen die termijn geven de ledenraad onderscheidenlijk de ringvergadering uitvoering aan artikel 71, eerste lid, onderscheidenlijk aan de artikelen 67, tweede lid en 85.

Artikel 133

1. De verordeningen van de KNB, bedoeld in de artikelen 12, derde lid, 15, eerste lid, 18, tweede lid, 29, elfde lid, 31, tweede lid, 33, tweede lid, 34,

tweede lid, 41, tweede lid, 61, tweede lid, 77, 86 en 94, vierde lid, moeten binnen één jaar na de dag van inwerkingtreding van die artikelen in werking treden. Zolang de verordeningen niet in werking zijn getreden blijft voor zover mogelijk op de daarin te regelen onderwerpen het vóór de inwerkingtreding van deze wet geldende recht van toepassing.

2. Indien en voorzover niet is voldaan aan het bepaalde in het eerste lid, is Onze Minister bevoegd de verordeningen voor de eerste maal vast te stellen. Zulks laat de uit artikel 69 voortvloeiende bevoegdheid van het bestuur en de ledenraad voor het overige onverlet.

Artikel 134

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende onderdelen en artikelen verschillend kan zijn.

Artikel 135

Deze wet wordt aangehaald als: Wet op het notarisambt.

'De oude benaming van de wet is gehandhaafd. Ook hier heeft de traditie zin; het gaat immers om een regeling van het ambt, niet van de overige werkzaamheden van de notaris als juridisch adviseur.' (MvT II, 23 706, nr. 3, p. 70)